

การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว
จังหวัดฉะเชิงเทรา

นายอภิภู พัฒนินดี

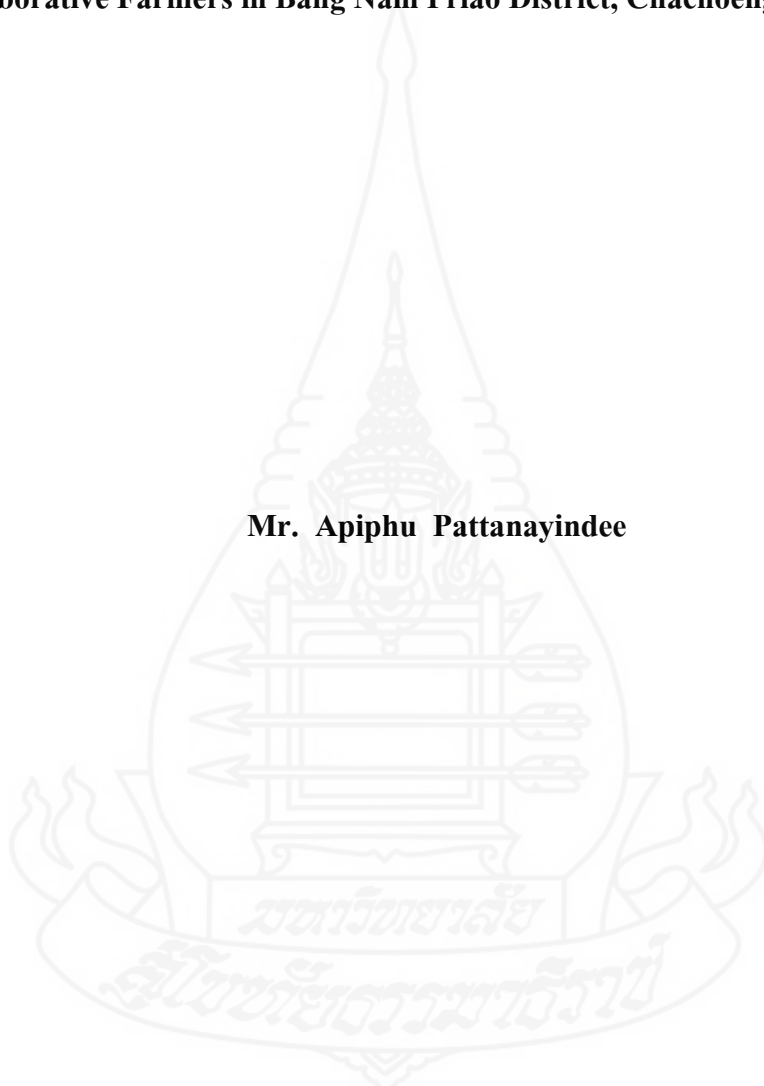

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562

**An Adoption of Rice Production According to Good Agricultural Practice by
Collaborative Farmers in Bang Nam Prio District, Chachoengsao Province**

Mr. Aiphu Pattanayindee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
นาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
ชื่อและนามสกุล นายอภิภู พัฒนินดี
วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนากการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2563

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประชานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี นิลวิเศษ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์)

..... ประชานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา จันทร์คง)

๒๗

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ใน
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย นายอภิภู พัฒนยินดี รหัสนักศึกษ 2609002304

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรายุ สราญรัมย์
ปีการศึกษา 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ (2) การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ (3) ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ (4) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ประชากรที่ศึกษาคือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2561 จำนวน 260 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้จำนวน 158 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชายและจบการศึกษาระดับประถมศึกษา อายุเฉลี่ย 55.70 ปี สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.44 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.14 คน ประสบการณ์ในการผลิตข้าว 32.32 ปี พื้นที่ทำการผลิตข้าวเฉลี่ย 26.58 ไร่ รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมามีเฉลี่ย 6,860.12 บาท/ไร่ ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา 5,257.40 บาท/ไร่ (1) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก แหล่งความรู้เกษตรกรได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก รองลงมาคือญาติพี่น้องและเพื่อน (2) การยอมรับด้านการปฏิบัติของการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านแหล่งน้ำและการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ระดับน้อยที่สุดคือ การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต (3) ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การสนับสนุนแหล่งเงินทุน การตลาด การแปรรูป การขนส่ง และเมล็ดพันธุ์ (4) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน (5) ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะปัญหาไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิต และไม่มีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม โดยมีข้อเสนอแนะในการส่งเสริมเกษตรกร ได้แก่ การแก้ปัญหาการขาดแคลนผลผลิตตกต่ำ การปรับปรุงความชื้นของผลผลิต การใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม และพื้นที่เก็บผลผลิต

คำสำคัญ การยอมรับของเกษตรกร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี นาแปลงใหญ่ จังหวัดฉะเชิงเทรา

Thesis title: An Adoption of Rice Production According to Good Agricultural Practice by Collaborative Farmers in Bang Nam Prio District, Chachoengsao Province

Researcher: Mr. Apiphu Pattanayindee ; **ID:** 2609002304;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor;

(2) Dr. Ponsaran Saranrom, Assistant Professor; **Academic year:** 2019

Abstract

The objectives of this research were to study an adoption of rice production according to good agricultural practice of the collaborative farmers in the following aspects: (1) knowledge and knowledge resources of Good Agricultural Practice (GAP), (2) an adoption of rice production according to GAP by collaborative farmers, (3) the needs of GAP extension, (4) the factors relating to an adoption of GAP, and (5) problems and suggestions in GAP extension for collaborative farmers.

The population of the study was 260 members of the collaborative rice producers in Bang Nam Prio District of Chachoengsao Province in 2018. The sample group of 158 farmers was determined by Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and selected with simple random sampling with lottery. Data were collected by conducting interview and focus group. Statistics used were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and correlation analysis

The results were that most of farmers were male with an average age of 55.70 years and completed primary education. The average numbers of household members and labor were 3.44 and 2.14 persons respectively. The average of rice production experience was 32.32 years and the average rice production area was 26.58 Rai (1 Rai = 1,600 square meters); The average numbers of rice production income and cost in the last season were 6,860.12 and 5,257.40 Baht per Rai. (1) They had knowledge of GAP for rice production at the high level. They received knowledge from agricultural extension officers, relatives and friends at high level. (2) an adoption of rice production according to GAP by collaborative farmers was rated at the highest level in the aspect of water resource and quality management of production process while the lowest level was in transportation, storage, and collection of the produces. (3) The extension needs for support of funding resource, marketing, processing, transportation, and seeds were at the highest level. (4) Age, rice production experience, GAP experience, and number of household members were related to the adoption of GAP. (5) Lacks of produce storage and knowledge of proper chemical application were the problems as indicated at the most level. The low price of produce and produce humidity and appropriate storage should be extended.

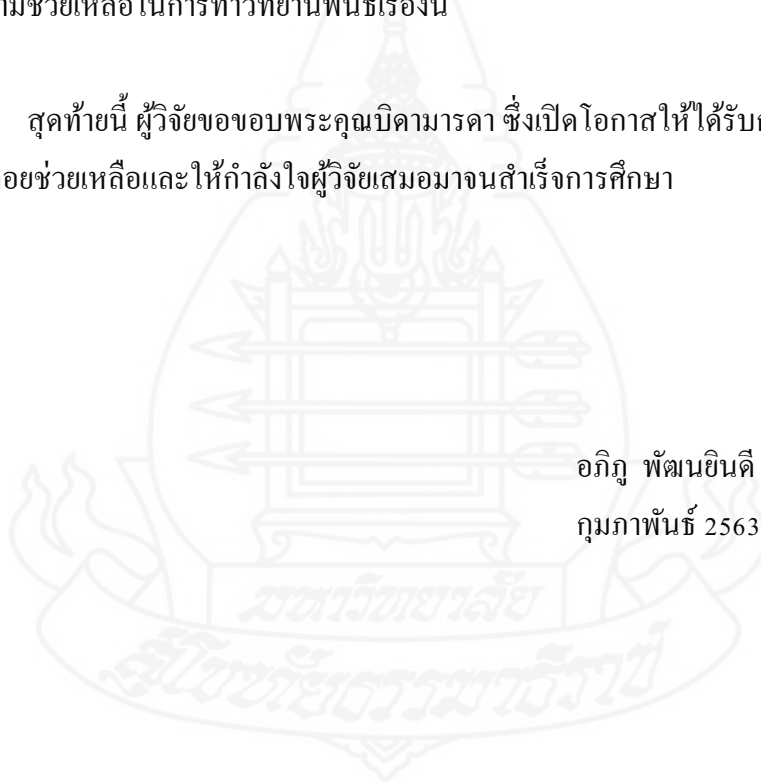
Keywords: Farmer adoption, Good Agricultural Practice, Collaborative rice farm, Chachoengsao Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือของรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานอีกด้วย ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี นิลวิเศษ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.พลสรณู สราญรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึง นางดวงกรณ์ โดอนันต์ นายนิคม ชันแก้ว สำหรับข้อแนะนำและความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านในการทำวิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในที่เรียนด้วยกันมาทุกคน เพื่อนๆ ที่ทำงานที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา ซึ่งเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

อภิภู พัฒนินดี
กุมภาพันธ์ 2563

สารบัญ

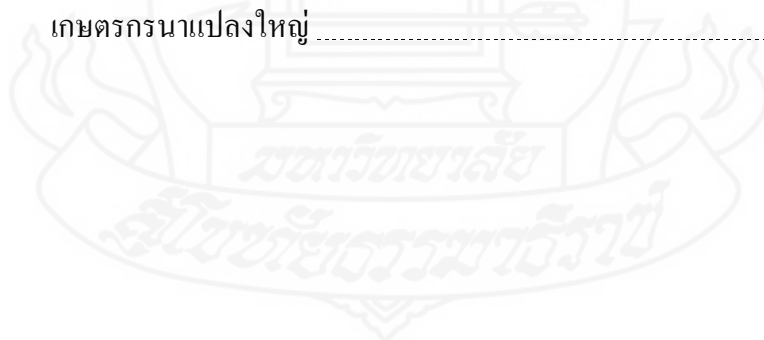
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	16
แนวคิดการส่งเสริมการเกษตร	20
การผลิตข้าว	27
การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	30
บริบทของอำเภอบางน้ำเปรี้ยว	34
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรนาแปลงใหญ่	54
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	61
ตอนที่ 3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	70
ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	80
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	83
ตอนที่ 6 การทดสอบสมมุติฐานปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	90
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	93
สรุปการวิจัย	93
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	112
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	114
ประวัติผู้วิจัย	127

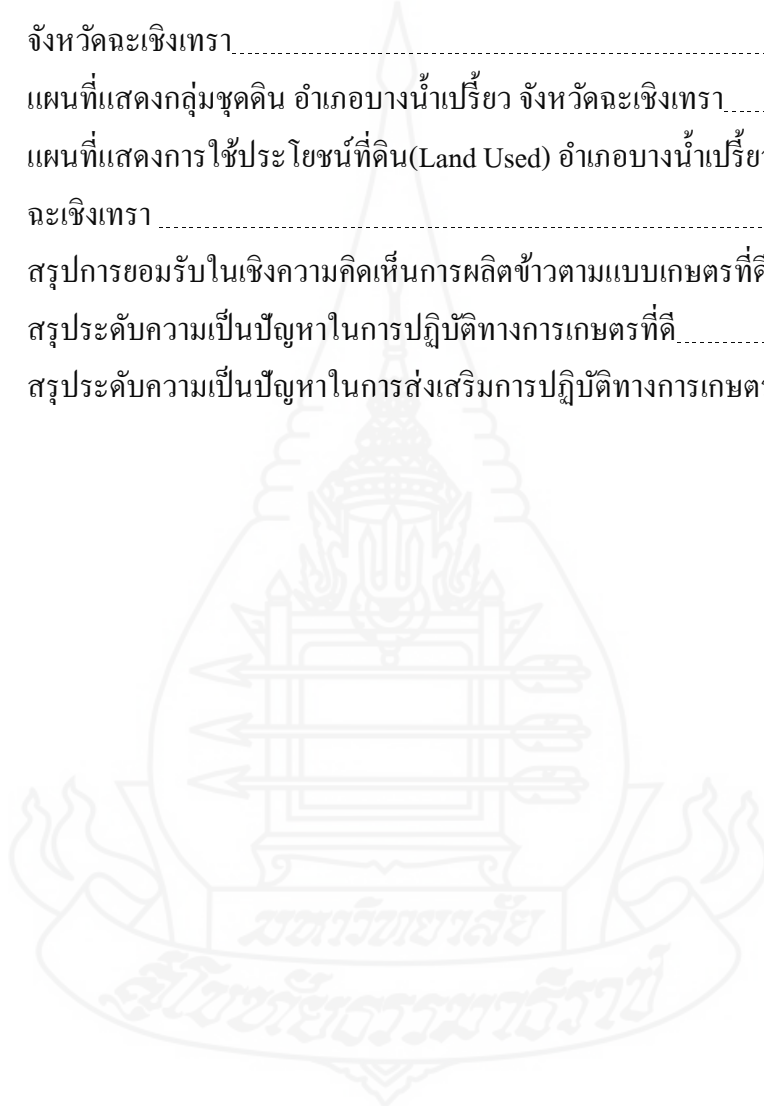
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงสถิติอุณหภูมิ 5 ปี (พ.ศ. 2556 – 2560).....	36
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกร	46
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	54
ตารางที่ 4.2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	61
ตารางที่ 4.3 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี.....	65
ตารางที่ 4.4 แหล่งที่ได้รับความรู้	65
ตารางที่ 4.5 สรุปแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	69
ตารางที่ 4.6 ระดับการยอมรับในระดับความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี	70
ตารางที่ 4.7 ระดับการยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี.....	76
ตารางที่ 4.8 สรุปการยอมรับในข้อการปฏิบัติการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี.....	80
ตารางที่ 4.9 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี.....	80
ตารางที่ 4.10 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี.....	83
ตารางที่ 4.11 ระดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	83
ตารางที่ 4.12 ระดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี.....	87
ตารางที่ 4.13 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ เกษตรกรนาแปลงใหญ่	90

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงแหล่งน้ำและระบบชลประทาน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	35
ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา	38
ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน(Land Used) อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัด ฉะเชิงเทรา	39
ภาพที่ 4.1 สรุปการยอมรับในเชิงความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี	74
ภาพที่ 4.2 สรุประดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	84
ภาพที่ 4.3 สรุประดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	88

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ในการการผลิตข้าวของเกษตรกร มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูงทั้งใน ด้านปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนการผลิตที่สูง ทำให้ เกษตรกรประสบปัญหาด้านการผลิตและจำหน่าย สินค้าทางเกษตร ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลแหล่งทุน ทรัพยากรและการตลาดได้น้อย และจากการที่เกษตรกร รายย่อยต่างคนต่างผลิต ทำให้ยากต่อการจัดการผลผลิต จึงมีนโยบายการจัดทำ แปลงการเกษตร ขนาดใหญ่โดยให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม และ รวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงขนาดใหญ่ ที่มีผู้จัดการพื้นที่ เป็นผู้บริหารจัดการแปลง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558) นอกจากนี้สถานการณ์ที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อการบริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ การผลิตเกษตรที่ดี และปลอดภัย เพื่อให้อาหารที่ผลิต และบริโภค ภายในประเทศมีความปลอดภัยได้มาตรฐาน มีการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร โดยเน้น สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐาน คุณภาพ ศักยภาพ และโอกาสทางการตลาดสูง เพื่อจัดการบริหารที่ดินให้เกิดประโยชน์และสอดคล้องกับศักยภาพ ของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในแต่ละเขตพื้นที่นั้น มีการส่งเสริม การปลูกพืชแปลงใหญ่แตกต่างกันออกไป โดยพืชที่มีการส่งเสริมมากที่สุด ได้แก่ ข้าว ซึ่งปลูกในทุก พื้นที่โดยคิดเป็นร้อยละ 61 ของพื้นที่ส่งเสริมทั้งหมด ซึ่งการส่งเสริมในช่วงแรก เป็นการเข้าไป ส่งเสริมให้กับกลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมตัวกันอยู่แล้วในพื้นที่ รวมไปถึงส่งเสริมกับเกษตรกรที่ทำการผลิตโดยผ่านมาตรฐานการผลิตข้าวด้วยการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (GAP) (Good Agricultural Practices: GAP) จึงจำเป็นต้องพัฒนาและส่งเสริมให้ เกษตรกรผลิตข้าวตามระบบ มาตรฐานการผลิตข้าว GAP

อำเภอบางน้ำเปรี้ยว เป็นพื้นที่หนึ่งมีการทำนาจำนวนมากถึง ร้อยละ 80 ของพื้นที่ ซึ่งได้เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ แปลงใหญ่ข้าว 3 แปลง 260 ราย ได้เกิ ดนาแปลงใหญ่ตำบลโพรงอากาศ โดยมีสมาชิกปัจจุบัน 47 ราย พื้นที่ปลูกข้าว 1,018 ไร่ นาแปลง ใหญ่ตำบลศาลาแดง 32 รายพื้นที่ปลูกข้าว 1,100 ไร่ นาแปลงใหญ่ตำบลดอนเกาะกา 181 ราย 4,547 ไร่ ความเหมาะสมของพื้นที่ในการปลูกข้าว เป็น S1 ทุกแปลง รวมถึงมีการดำเนินการส่งเสริมใน

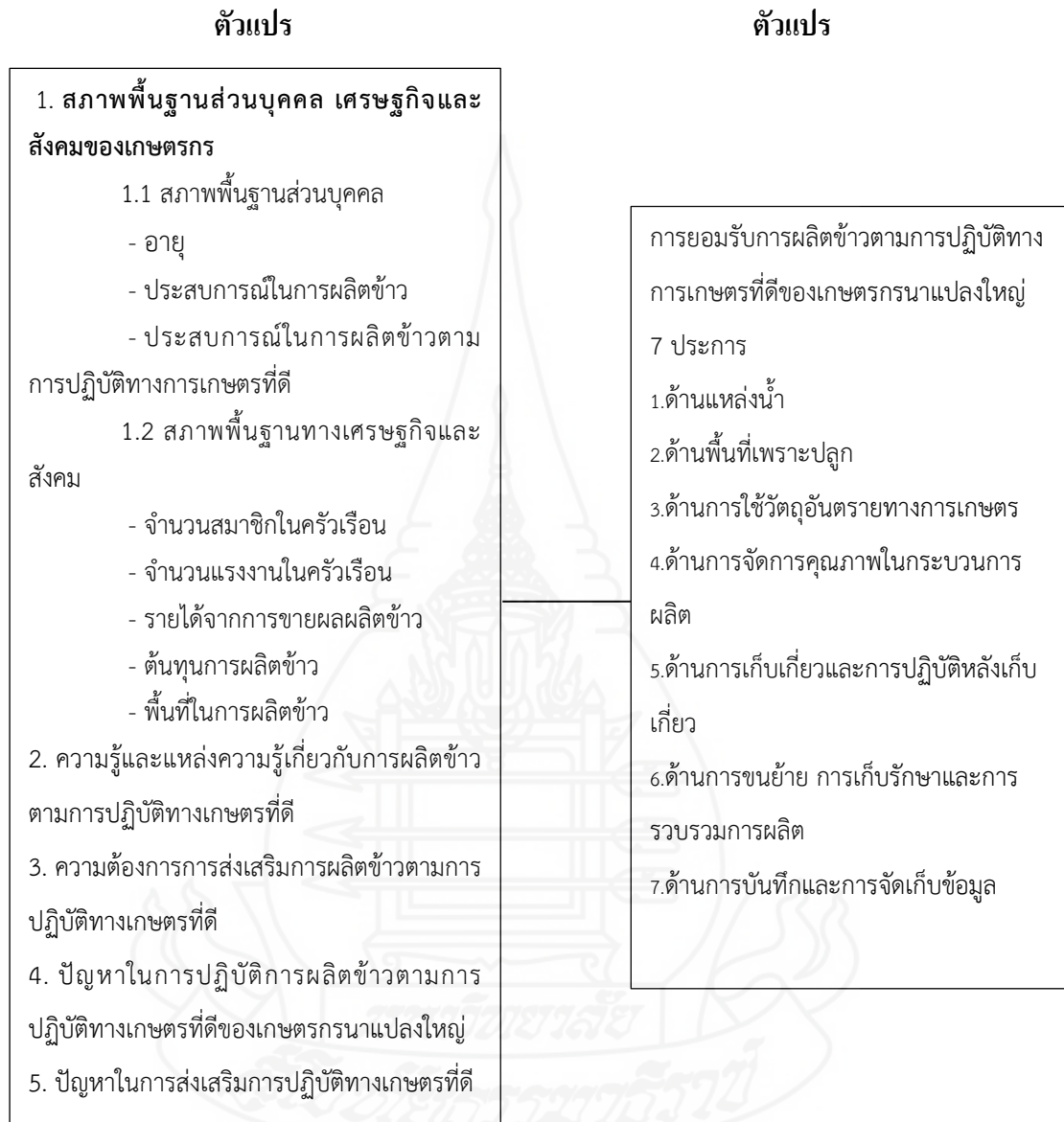
ด้านการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีในกลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่ แต่เกษตรกรมีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีน้อยมาก

ด้วยสาเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจและต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในพื้นที่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว เพื่อศึกษาผลที่ได้ เพื่อนำไปเป็นการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีของกลุ่มสมาชิกแปลงใหญ่ เกิดการจัดการด้านผลิตข้าวในชุมชน และสามารถจัดการพื้นที่การเกษตร ให้เกิดประโยชน์ สามารถพึ่งพาตนเองได้พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ แก่ผู้ที่สนใจและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะนำ ข้อมูลผลที่ได้ ไปใช้ในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการในงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร แปลงใหญ่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่
- 2.2 เพื่อศึกษาการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่
- 2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่
- 2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้าน อายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตข้าว ต้นทุนการผลิตข้าว พื้นที่ทำการเกษตร และความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการปฏิบัติการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่ ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่ 7 ประการ

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ทำการศึกษา ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่ การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่ ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่ การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรรายแปลงใหญ่

5.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่ ศึกษากรณีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำนา เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

5.3 ขอบเขตเชิงเวลา ทำการศึกษาในช่วงเดือน เมษายนถึง เดือน ตุลาคม 2562

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 เกษตรกรแปลงใหญ่ หมายถึงการจัดทำแปลงเกษตร โดยเกษตรกรรายย่อยมีการรวมกลุ่มและรวมพื้นที่การผลิตเป็นแปลงขนาดใหญ่

6.2 การผลิตข้าวแบบแปลงใหญ่ หมายถึงเกษตรกรผู้ผลิตข้าวมีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และเกษตรกรสมัครใจเข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 30 ราย เพื่อผลิต ทำให้มีอำนาจในการต่อรอง และสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้ โดยไม่ได้รวมทุกแปลงเข้าด้วยกัน เพียงแต่เป็นการรวมกลุ่มกันเท่านั้น โดยภาครัฐจะเข้ามาส่งเสริมการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพข้าว

6.3 กลุ่มเกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ผลิตข้าวกลุ่มข้าวที่เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ แปลงใหญ่ข้าว นาแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

6.4 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรเข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ แปลงใหญ่ข้าว นาแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

6.5 ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เกี่ยวกับ ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่เพราะปลูก ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมการผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

6.6 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งที่ได้รับรู้ แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จาก สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน สื่อออนไลน์ ของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

6.7 การยอมรับ หมายถึง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา 7 ประการ ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่เพราะปลูก ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมการผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

6.8 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หมายถึง ระบบการผลิตข้าวที่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตรการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (มกษ.4401-2551) ระบบการผลิตการผลิตข้าว GAP 7 ประการ ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่เพราะปลูก ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมการผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

6.9 ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ข้อพิจารณา ข้อเสนอแนะ ต่อการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรในกลุ่มนาแปลงใหญ่ ในข้อคำถาม ต่างๆใน 7 ด้านซึ่ง

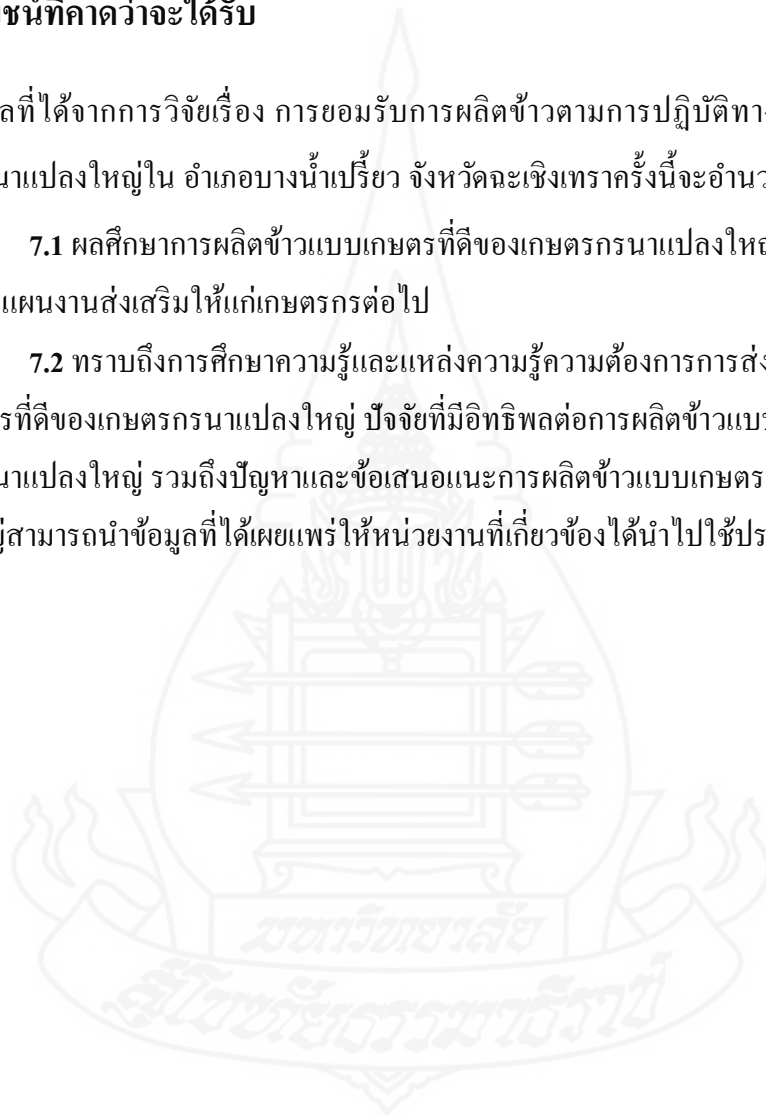
เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ได้แก่ ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่เพาะปลูก ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมการผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราครั้งนี้จะอำนวยประโยชน์ ดังนี้

7.1 ผลศึกษาการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนงานส่งเสริมให้แก่เกษตรกรต่อไป

7.2 ทราบถึงการศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่สามารถนำข้อมูลที่ได้เผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทราผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
5. แนวคิดการส่งเสริมการเกษตร
6. การผลิตข้าว
7. การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
8. บริบทของอำเภอบางน้ำเปรี้ยว
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ ประเภทของความรู้ และระดับของความรู้ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

1.1 ความหมายของความรู้

เบนจามิน บลูม (Benjamin S. Bloom อ้างถึงในอักษร สวัสดิ์ 2542, น. 26-28) ได้กล่าวถึง ความหมายของ ความรู้ ว่าหมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะ วิธีการและกระบวนการต่าง ๆ รวมถึงแบบกระสวนของโครงการวัตถุประสงค์ในด้านความรู้ โดยเน้นในเรื่องของกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำ อันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับการจัดระเบียบโดยก่อนหน้านั้นในปี ค.ศ. 1965 บลูมและคณะ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้หรือพุทธิพิสัย (cognitive domain) ของคน ว่าประกอบด้วยความรู้ตามระดับต่าง ๆ รวม 6 ระดับ ซึ่งอาจพิจารณาจากระดับความรู้ในขั้นต่ำไปสู่ระดับของความรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป โดยบลูมและคณะ ได้แจกแจงรายละเอียดของแต่ละระดับไว้ดังนี้

ความรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญาในการขยายความรู้ ความจำ ให้กว้างออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล การแสดงพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

การนำไปปรับใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ (knowledge) ความเข้าใจหรือความคิดรวบยอด (comprehension) ในเรื่องใด ๆ ที่มีอยู่เดิม ไปแก้ไขปัญหาที่แปลกใหม่ของเรื่องนั้น โดยการใช้ความรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการกับความคิดรวบยอดมาผสมผสานกับความสามารถในการแปลความหมาย การสรุปหรือการขยายความสิ่งนั้น

การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถและทักษะที่สูงกว่าความเข้าใจ และการนำไปปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นการแยกแยะสิ่งที่จะพิจารณาออกเป็นส่วนย่อย ที่มีความสัมพันธ์กัน รวมทั้งการสืบค้นความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อดูว่าส่วนประกอบปลีกย่อยนั้นสามารถเข้ากันได้หรือไม่ อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างแท้จริง

การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่ ๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวอันหนึ่งอันเดียวกัน การสังเคราะห์จะมีลักษณะของการเป็นกระบวนการรวบรวมเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจนขึ้นมาก่อน อันเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ภายในขอบเขตของสิ่งที่กำหนดให้

การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความคิด ค่านิยม ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์ (criteria) เป็นฐานในการพิจารณาตัดสินใจ การประเมินผล จัดได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สูงสุดของพุทธิลักษณะ (characteristics of cognitive domain) ที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจ การนำไปปรับใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์เข้ามาพิจารณาประกอบกันเพื่อทำการประเมินผลสิ่งหนึ่งสิ่งใด

อักษร สวัสดิ์ (2542, น. 26) กล่าวถึง ความรู้ เป็นพฤติกรรมขั้นต้นที่ผู้เรียนรู้เพียงแต่เกิดความจำได้ โดยอาจจะเป็นการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างและวิธีแก้ไขปัญหาล้วนความเข้าใจอาจแสดงออกมาในรูปของทักษะด้าน “การแปล” ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ โดยใช้คำพูดของตนเอง และ “การให้ความหมาย” ที่แสดง

ออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุป รวมถึงความสามารถในการ “คาดคะเน” หรือการคาดหมายว่าจะเกิดอะไรขึ้น

คำว่าความรู้ นั้น ในทัศนะของฮอสเปอร์ (อ้างถึงในมาโนช เวชพันธ์ 2532, 15-16) นับเป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ ซึ่งอาจจะโดยการนึกได้มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้ฟัง ความรู้ นี้ เป็นหนึ่งในขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ไขปัญหา และมาตรฐานเป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำอะไรได้ ระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมองมากนัก ด้วยเหตุนี้ การจำได้จึงถือว่าเป็น กระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิดและความสามารถทางสมองมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนความเข้าใจ (Comprehension) นั้น ฮอสเปอร์ชี้ให้เห็นว่า เป็นขั้นตอนต่อมาจากความรู้ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ความสามารถของสมองและทักษะในขั้นที่สูงขึ้น จนถึงระดับของการสื่อความหมาย ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ โดยมักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ แล้ว อาจจะโดยการฟัง การเห็น การได้ยิน หรือเขียน แล้วแสดงออกมาในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารที่ได้ยินมาโดยคำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนก็ได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น.232) ให้ความหมายว่า “ความรู้” หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ “รู้” เป็นคำกริยา หมายถึง แจ่ม เข้าใจ ทราบขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการฝึกหรือการเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี โครงสร้างและวิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้ เป็นต้น

สรุปความรู้ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้าง ผลิต ความคิด ความเชื่อ ความจริง ความหมาย โดยใช้ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตรรกะ แสดงผ่านภาษา เครื่องหมาย และสื่อต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เป็นไปตามผู้สร้าง ผู้ผลิตจะให้ความหมาย ความสามารถทางสติปัญญาทางความคิดในการรับรู้ การทราบข้อเท็จจริง การมองเห็น ได้ยิน แสดงผ่านภาษา เครื่องหมาย และสื่อ จากบทเรียนและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมโดยสามารถวัดได้ หรือสังเกตได้ เป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งความรู้

1.2.1 ความหมายของแหล่งความรู้

กรมสามัญศึกษา (2544, น. 6) ได้ให้ความหมายว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข่าวสารข้อมูล สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542) แหล่งเรียนรู้ตามมาตรา 25 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น

1.2.2 ประเภทของแหล่งความรู้

ประเภทของแหล่งเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารพบว่า ได้มีผู้แบ่งกลุ่มหรือประเภทแหล่งการเรียนรู้ไว้หลายลักษณะ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, น.8-9) ได้จำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้ 2 แบบ คือ

1) จัดตามลักษณะของแหล่งการเรียนรู้

(1) แหล่งการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด หิน ทRAY ชายทะเล เป็นต้น

(2) แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีทางการศึกษาที่อำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดประชาชน สถาบันการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สถานประกอบการ เป็นต้น

(3) บุคคล เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม การสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านประกอบอาชีพ ตลอดจนนักคิด นักประดิษฐ์ และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2) จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งการเรียนรู้

(1) แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน เดิมมีแหล่งการเรียนรู้หลัก คือ ครู อาจารย์ ต่อมามีการพัฒนาเป็นห้องปฏิบัติการต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องจริยธรรม ห้อง

ศิลปะ ตลอดจนอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวน ดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน เป็นต้น

(2) แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงโรงเรียน ท้องถิ่นที่โรงเรียนพาผู้เรียนไปเรียนรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ทุ่งนา สวนผัก สวนผลไม้ วัด ตลาด ร้านอาหาร ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย ศูนย์ฟื้นฟูบ้าน การละเล่นพื้นเมือง แหล่งทอผ้า เทคโนโลยีชาวบ้าน เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ

กระทรวงศึกษาธิการ(2545, น. 43)ได้แบ่งประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้

2 ประเภท คือ

1) แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเตอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมชาติ เป็นต้น

2) แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น ห้องสมุดประชาชน ห้องพิพิธภัณฑ์ วิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา วัด ครอบครัว ท้องถิ่น สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ ประกอบด้วย ความหมายของการยอมรับ ลักษณะของการยอมรับ และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

2.1 ความหมายการยอมรับ

ฟอสเตอร์ (2516 อ้างถึงใน เกศวิฑู ทิพยศ,2557 น. 11) กล่าวถึงความหมายการยอมรับว่า ประชาชนได้เรียนรู้โดยผ่านการศึกษา สามารถบรรยายได้โดยผ่านชั้นการเรียนรู้การยอมรับจะเกิดขึ้นได้หากมีเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อ บุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติเมื่อแน่ใจว่าสิ่งประดิษฐ์นั้นสามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน เขาจึงกล้าลงทุนซื้อสิ่งประดิษฐ์นั้น

โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 2514อ้างถึงใน เกศวิฑู ทิพยศ,2557 น.11) กล่าวถึงความหมายของการยอมรับว่า เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคนที่

เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ข่าวเกี่ยวกับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีหนึ่งๆ ไปจนถึงการยอมรับเอาเทคโนโลยีนั้นๆ ไปใช้อย่างเปิดเผย

ทำนอง ลิงคาวนิช (2516) กล่าวว่า การยอมรับของเกษตรกร หมายถึงการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของเกษตรกรภายหลังจากได้เรียนรู้แนวความคิด ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ ใหม่และได้ยึดถือปฏิบัติตามโดยพฤติกรรม หมายถึงการแสดงออกของคนโดยลักษณะท่าทาง คำพูด ความคิดอารมณ์ การตัดสินใจ

จากความหมายที่กล่าวมา สามารถวิเคราะห์และสรุปความหมายของการยอมรับ หมายถึง กระบวนการที่จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ได้รับ ซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตใจที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร หรือสิ่งที่ไปกระตุ้นทำให้เกิดความสนใจ และทำให้ผู้รับรู้เกิดความเข้าใจ ผลที่ได้รับตามมาก็คือ ทำให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม

2.2 ลักษณะของการยอมรับ

Roger (1950, น. 212-213) อ้างถึงใน วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 7) ได้กล่าวถึง การยอมรับว่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การยอมตามบุคคลยอมรับการชักจูงเพราะหวังว่าจะได้การยอมรับจากผู้มีอิทธิพล ซึ่งการยอมตามลักษณะนี้ เป็นเพียงเพื่อหวังรางวัลและหลีกเลี่ยงการลงโทษ
- 2) การเลียนแบบเทียบเคียง บุคคลยอมรับเพราะหวังว่าจะทำตนให้คล้ายกับผู้ชักจูงหรือพอใจที่จะทำหรืออยากเลียนแบบ
- 3) การยอมรับจากภายในใจ บุคคลยอมรับด้วยความเข้าใจและเห็นถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น ลักษณะการยอมรับของบุคคล มีความแตกต่างกัน เช่น ยอมรับเพื่อหวังรางวัล หรือสิ่งตอบแทน การเรียนแบบและการยอมรับจากภายในใจ ซึ่งบุคคลจะกระบวนการยอมรับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มรู้หรือรับรู้ (awareness) ขั้นนี้เป็นขั้นแรกที่บุคคลเป้าหมายหรือเกษตรกรเริ่มรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่หรือความคิดใหม่แต่ยังขาดรายละเอียด การรับรู้อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญด้วยการพบเห็นด้วยตนเอง หรือการเผยแพร่ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะบุคคลเป้าหมายเริ่มรับรู้เกี่ยวกับแนวคิดใหม่ หรือต้องการกระตุ้นให้เกิดความสนใจซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธ

ขั้นที่ 2 ขั้นสู่ความสนใจ (interest) ถ้าในขั้นแรกบุคคลเป้าหมายเพียงแต่รับรู้ในแนวคิดแต่ไม่สนใจหรือไม่ถูกกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ขั้นที่ 2 และขั้นต่อไปก็จะไม่เกิดขึ้น โดย

บุคคลที่มีความสนใจในแนวความคิดใหม่ จะพยายามไต่หาความรู้รายละเอียดจุดสำคัญหากบุคคลที่สนใจไปหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งใดแล้วได้รายละเอียดไม่ชัดเจนก็จะนำไปสู่ความล้มเหลวในขั้นที่ 3

ขั้นที่ 3 ขั้น ไตร่ตรอง (evaluation) ในขั้นนี้บุคคลเป้าหมายจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วคิดเปรียบเทียบกับงานปัจจุบันว่า ถ้ารับเอาแนวความคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ดีอย่างไรบ้าง หากไตร่ตรองดูแล้วรู้สึกว่าการดีจะมีมากกว่าผลเสีย เขาก็จะต้องตัดสินใจทดลองดูเพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนที่จะรับไปปฏิบัติจริงในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้น ทดลองทำ (trial) ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลเป้าหมายทดลองทำตามแนวความคิดใหม่โดยทำการทดลองแต่เพียงเล็กน้อย เพื่อดูว่าจะเข้ากันหรือไม่กับสภาพการณ์ในปัจจุบันของตน และผลจะออกมาตามที่ตนเองคาดคิดไว้หรือไม่ คนส่วนมากมักไม่ยอมรับแนวความคิดใหม่ นอกจากจะได้รับการทดลองก่อนจนเป็นที่แน่ใจแล้วขั้นตอนนี้จึงเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่ขั้นตอนสุดท้าย คือ การยอมรับไปปฏิบัติ

ขั้นที่ 5 ขั้นนำไปปฏิบัติ (adoption) ขั้นนำไปปฏิบัติหรือขั้นการยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติหลังจากที่ได้ทดลองในขั้นที่ 4 และตัดสินใจที่จะปฏิบัติตามแนวความคิดใหม่

จึงสรุปได้ว่าลักษณะของการยอมรับ คือการทำตาม เลียนแบบและยอมรับด้วยความเข้าใจ โดยมีเป้าประสงค์เช่น การหวังรางวัล การชมเชย ผลประโยชน์ หรือสิ่งตอบแทน

2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

ดิเรก ฤกษ์หรัย (2541, น. 57-61) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่จะนำมาเพื่อให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีปัจจัยเกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ปัจจัยที่มีเงื่อนไข

(1) สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพทางภูมิศาสตร์ มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน เช่น เกษตรกรที่ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินมากกว่า มีรายได้มากกว่าจะมีแนวโน้มยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วกว่าเกษตรกรที่มีสิ่งต่างเหล่านี้น้อยกว่า

(2) สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันสินเชื่อเพื่อการเกษตร สถาบันวิจัยและส่งเสริมการเกษตร สถาบันจัดการเกี่ยวกับการตลาด หากสถาบันเหล่านี้ถ้ามีประสิทธิภาพในการดำเนินการ สร้างประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมายก็จะทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง

(1) บุคคลเป้าหมายหรือผู้รับการเปลี่ยนแปลง เป็นพื้นฐานสำคัญในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

(2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่จะต้องมีอุดมการณ์ในการทำงาน มีความรู้ มีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่นำการเปลี่ยนแปลง และต้องเข้าใจปัญหา ข้อจำกัดของเกษตรกร จึงจะทำให้การเปลี่ยนแปลงบังเกิดผลสำเร็จ

3) ปัจจัยเนื่องมาจากเทคโนโลยีของเกษตรกร ประกอบด้วยปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) ต้นทุนกำไร ถ้าเทคโนโลยีที่นำมาใช้ลงทุนน้อย ได้กำไรมากที่สุด การยอมรับ เทคโนโลยีได้จะสูงกว่าและเร็วกว่า

(2) ความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ทรัพยากร ลักษณะทางกายภาพ และความสมดุลเข้ากันได้จะทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีได้เร็วกว่า

(3) เทคโนโลยีนั้นสามารถปฏิบัติได้และเข้าใจง่าย คือ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และไม่มีกฎเกณฑ์ที่ยุ่งยากจนเกินไป

(4) สามารถเห็นว่าปฏิบัติได้ผลมาแล้วถ้าเห็นผลดีก็จะปฏิบัติตาม หรือยอมรับได้ง่ายกว่า

(5) สามารถแบ่งแยกเป็นขั้นตอน หรือแยกเป็นเรื่องๆ ได้ จะทำให้ยอมรับได้เร็วกว่า

(6) การใช้เวลาน้อย ประหยัดเวลา จะทำให้ยอมรับเทคโนโลยีได้เร็วกว่า

(7) การตัดสินใจของกลุ่ม ทำให้เกษตรกรจะยอมรับเร็วขึ้น เพราะกลุ่มจะมีอิทธิพลในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ คือสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มากระตุ้นต่างๆที่ทำให้เกิดการยอมรับ ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพทางภูมิศาสตร์ การดำเนินงานของสถาบันที่เกี่ยวข้อง และเทคโนโลยีต่างๆ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ประกอบด้วย ความหมายของความคิดเห็น และวิธีวัดความคิดเห็น โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

3.1 ความหมายของความคิดเห็น

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ราชบัณฑิตยสถาน (2546, น. 236) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาและความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

จำลอง เงินดี (2534, น. 48) กล่าวถึงความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนี้อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคนแต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติตรงที่ทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2534, น. 78) กล่าวถึงความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติ การที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อหรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคล ดังนั้นการวัดความคิดเห็นบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก หรือความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ด้วยการพูดหรือการเขียน โดยมีอารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น เป็นพื้นฐานของการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ละบุคคลจะแสดงความคิดเห็นออกมา รวมทั้งอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้ ความคิดเห็นนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา ตามการรับรู้ในแต่ละช่วงเวลา

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527, น. 174) กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นเพียงการแสดงออกที่เกิดจากความรู้สึกภายในต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกภายในนี้อาจเป็นเพียงเจตคติหรือความเชื่อหรือความนิยม หรือถ้าจะกล่าวในลักษณะของพฤติกรรมในแง่ของจิตวิทยาก็กล่าวได้ว่าเจตคติ ความเชื่อ ความนิยมเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่มีผู้ใดสังเกต หรือทราบได้นอกจากตัวของเขาผู้นั้น แต่ความคิดเห็นพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตหรือทราบได้อย่างชัดเจนดังนั้นคนที่มีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเขาไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบได้เลยว่าเขามีเจตคติหรือความเชื่อหรือค่านิยมเช่นใด

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531, น. 3) กล่าวถึงการวัดความคิดเห็นสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ โดยรูปแบบที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันมีด้วยกัน 4 วิธี ได้แก่

1) วิธีของเทอร์สตัน (Thurston's method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็นสเกลที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal-Appearing Intervals)

2) วิธีของกัตต์แมน (Guttman's scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับ สูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกัน ได้จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้ และแสดงถึงการสะสมของความคิดเห็น

3) วิธีการจำแนกความแตกต่างในการตีความ (Semantic Differential Scale: S-D Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น 7 ระดับ (Seven-point scale) โดยแบ่งเป็นช่วงๆ ตั้งแต่ ด้านซ้ายสุดของสเกลกำหนดให้เป็นค่าเชิงบวกสุด ด้านขวาสุดของสเกลกำหนดให้เป็นค่าเชิงลบสุด ซึ่งอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar adjective) เช่น ดี-เลว ชัย-จีเกียรติ เป็นต้น

4) วิธีของลิเคิร์ต (Likert's method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็น ที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบและให้คะแนน 5,4,3,2,1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้มีการใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็น โดยการจัดอันดับวัดความรู้ ความสำคัญ ความต้องการ ปัญหา และแนวการปฏิบัติ เป็นลำดับคะแนน 5,4,3,2,1 ซึ่งเป็นวิธีที่ชี้แจงจุดประสงค์ได้ละเอียดชัดเจน โดยคะแนนที่ได้จะแสดงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม ทำให้ทราบว่ามีความคิดเห็นต่อเรื่องนั้นว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นอย่างไร มากน้อยเพียงใด

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ ประกอบด้วย ความหมายของความต้องการ ทฤษฎีลำดับความต้องการ และลักษณะของความต้องการของบุคคล โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

4.1 ความหมายความต้องการ

พจนานุกรมภาษาไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525, น. 323) ความต้องการ หมายถึง ความอยากได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าว จะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุล เนื่องจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน

และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้ตอบสนองแล้ว ร่างกายของมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ๆเกิดขึ้นมาทดแทนเวียนอยู่ไม่สิ้นสุด

สารานุกรมเสรี (2559) ให้คำอธิบายว่า ความต้องการ เป็นรูปแบบทางจิตวิทยา หรือความรู้สึก ที่นำไปสู่จุดมุ่งหมาย หรือเหตุผล การกระทำของพฤติกรรม

ศรีชด ฉายาพงษ์ (2553,น. 10) ได้ให้ความหมายของความต้องการ หมายถึง ความต้องการของคนที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ และเมื่อมนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ทำให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของตน ต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความเจริญก้าวหน้า มนุษย์ย่อมต้องปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะความสามารถ ทำให้ตนเองมีศักยภาพ สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เดชวดี พสุธาตระกูล (2557,น. 9) ได้กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึงการที่มนุษย์มีความปรารถนาอยากได้อะไรบางอย่างเป็นในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งบุคคลจะมีความต้องการในระดับที่แตกต่างกัน แม้จะมีสถานะหรือปัจจัยส่วนบุคคลที่เหมือนกันก็ตาม การให้หรือการสนองความต้องการจึงควรให้ในสิ่งที่ผู้รับต้องการจริงๆ ซึ่งถ้าได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลก็จะเกิดความสุข ความพึงพอใจ

จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าความต้องการ หมายถึง ความอยากได้อะไรเพื่อที่จะได้บรรลุเป้าหมายของตน บุคคลจะมีความต้องการที่ต่างกันขึ้นอยู่กับ ความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมี หรือในสิ่งที่ทำให้ตนมีความสุข

4.2 ทฤษฎีลำดับความต้องการ

Maslow (Maslow's Hierarchy of Needs) (อ้างถึงในจรรยา น้อยบัวทิพย์, 2540,น.5) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ได้สร้างทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ มีแนวคิดที่ทุกคนมีความต้องการ และมีอยู่ตลอดเวลา เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่มีความหมายสำหรับบุคคลนั้นต่อไป

ทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow แบ่งเป็น 5 ลำดับ จากต่ำไปหาสูง ดังนี้

4.2.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological need) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน และความต้องการทางเพศ

4.2.2 ความต้องการทางด้านความมั่นคงปลอดภัย (safety needs) เป็นความต้องการที่ได้รับการคุ้มครองป้องกันภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นหรืออาจเกิดแก่ชีวิต ทรัพย์สิน สิทธิ เสรีภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน สถานะทางสังคม

4.2.3 ความต้องการทางสังคม (social or belonging needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน มีเพื่อน การยอมรับจากคนอื่น และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4.2.1 ความต้องการการมีชื่อเสียงเกียรติยศได้รับการยกย่องทางสังคม (esteem needs) เป็นความต้องการเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ในเรื่องของความรู้ความสามารถ รวมทั้งความต้องการที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่ยอมรับนับถือ ในสังคมและความต้องการในด้านสถานภาพ

4.2.5 ความต้องการที่ได้รับความสำเร็จในชีวิต (self-actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ เป็นความต้องการที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดหรือคาดหวังของตน

จากทฤษฎีความต้องการ ของ Maslow นั้น สรุปได้ดังนี้ ความต้องการของมนุษย์สามารถที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ในเรื่องความต้องการทางด้านร่างกาย ความปลอดภัย ทางสังคม การมีชื่อเสียง แม้กระทั่งความสำเร็จนั้น ในความความต้องการทางด้านร่างกายเป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด หรือกล่าวคือความต้องการในปัจจัย 4 อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้ จะเกิดขึ้นหรือมีได้นั้น ก็ต้องเกิดความต้องการได้ อยากมี ทำให้มนุษย์นั้นต้องประกอบอาชีพ และทำอย่างไร เพื่อที่จะให้ได้ปัจจัยดังกล่าวมา หรือทำให้มีสิ่งเหล่านี้ให้มากที่สุด ให้ดีที่สุดจนถึงอาจทำให้เกิดการแข่งขันแย่งชิง ในปัจจัยดังกล่าว ในการประกอบอาชีพนั้นๆ ในประเทศไทยมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นหลัก เกษตรกรส่วนใหญ่จึงต้องการให้ ผลผลิตของตนได้ผลดี มีราคาดี คุณภาพดี ทำให้ตนเองประสบความสำเร็จตามต้องการ และนำไปสู่ความสำเร็จในด้านอื่นๆต่อไป

4.3 ลักษณะของความต้องการของบุคคล

ปรียาพร วงศ์บุตรโรจน์, (2535) อ้างถึงใน เดชวุฒิ พสุธาตระกูล (2557, น. 3-4) อธิบายว่า ความต้องการของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.3.1 ความต้องการทางกายภาพ (Physical needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต วุฒิภาวะไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างไรเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางด้านร่างกายของเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิดความรู้สึก กระฉับกระเฉงมีชีวิตชีวาที่จะต้องสนองต่อสิ่งเร้า เกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายในและภายนอก ได้แก่

1) ความต้องการอาหาร ความหิวทำให้คนเราต้องกินอาหาร เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต

2) ความต้องการน้ำ เมื่อร่างกายของคนเราน้ำ ทำให้เรารู้สึกว่า ลำคอแห้ง และปากแห้ง ปากเกิดความต้องการที่จะได้น้ำมาดื่ม เพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย ร่างกายของเรามากจะมีน้ำเสียเนื่องจากอากาศร้อน การออกกำลังกาย การทำงานหนัก ทำให้เหงื่อออกจากร่างกาย

3) ความต้องการทางเพศความต้องการด้านนี้เริ่มขึ้นเมื่อคนเราเข้าสู่วัยรุ่น และเป็นผู้ใหญ่ การแสดงถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจ ทัศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นต้น

4) ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสม คนเราจะดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุลทางร่างกายอุณหภูมิที่ไม่ต่ำเกินไปและสูงเกินไปพอร่างกายจะทนได้

5) ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัย ความเจ็บไข้ได้ป่วยของร่างกาย ทำให้ร่างกายพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้น เมื่อมีคนมาทำร้ายคนเราจะหลีกเลี่ยงหรือต่อสู้ป้องกันตัว

6) ความต้องการในการพักผ่อนนอนหลับ เมื่อร่างกายเกิดความเหน็ดเหนื่อย เนื่องจากใช้พลังงานออกแรงในการทำงาน เกิดความเหนื่อยล้าจากความอ่อนเพลียของร่างกายเราจึงต้องการนอนหลับและพักผ่อน เพื่อจะผ่อนคลายให้ร่างกายได้มีโอกาสสะสมพลังงานใหม่และซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ

7) ความต้องการอากาศบริสุทธิ์ที่มีก๊าซออกซิเจนสำหรับการหายใจ เราอาจจะอดข้าว อดน้ำได้หลายชั่วโมง แต่กลิ่นลมหายใจได้ไม่นาน

8) ความต้องการขับถ่าย เป็นการขับของเสียออกจากร่างกายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับอาหารและน้ำ เพราะของเสียเหล่านี้เป็นพิษต่อร่างกายทำให้เราอึดอัดไม่สบาย บางครั้งอาจทำให้เสียชีวิตได้

4.3.2 ความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม (Psychological and social needs)

ตามความต้องการทางด้านนี้ค่อนข้างจะสลับซับซ้อนและเกิดขึ้นจากของสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันออกไปด้วยลักษณะสำคัญของความต้องการทางจิตใจและสังคมมีดังนี้

1) ความต้องการทางจิตใจและสังคมที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรม และกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคน สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

2) ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อน จึงจะเข้าใจและเลือกกระทำได้บางที่เรารู้สึกต้องการศึกษาว่า จะเริ่มต้นอย่างไรและควรจะทำอย่างไรต่อไป

- 3) ความต้องการนี้เปลี่ยนแปลงได้ แม้ในตัวคนเดียวกัน
- 4) ความต้องการนี้จะมีมากขึ้น เมื่ออยู่รวมกลุ่มมากกว่าคนเดียว
- 5) ความต้องการนี้เป็นพฤติกรรมปกปิดมากกว่าเปิดเผย ซึ่งจะแสดงออกเมื่อมี

สิ่งเร้า

- 6) ความต้องการที่มองไม่เห็นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม
- 7) ความต้องการทางจิตใจและสังคมมีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนเราทำอะไรก็ได้บางครั้งปราศจากเหตุผลและคุณธรรม

ได้บางครั้งปราศจากเหตุผลและคุณธรรม

5. แนวคิดการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดการส่งเสริมการเกษตรเป็นทั้งกระบวนการให้การศึกษา และการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การเรียนรู้นอกระบบ โรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาตลอดชีวิต แนวคิดทุกเรื่องย่อมมีปรัชญาเป็นหลักนำในการคิดการปฏิบัติ การส่งเสริมการเกษตรก็เช่นกัน ปรัชญาการส่งเสริมการเกษตร คือ การจัดบริการความรู้การเกษตรแก่เกษตรกร ครอบคลุม และกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวเนื่องกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายการส่งเสริมการเกษตร ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

5.1 ความหมายการส่งเสริมการเกษตร

บุญธรรม จิตอนันต์ (2543, น. 72) กล่าวถึงความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า การนำความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตรไปแนะนำ เผยแพร่ให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติจนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

จินดา ขลิบทอง (2545, น. 9) กล่าวถึงความหมายของการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension) คือ การบริหารการศึกษาแบบเสริมหรือขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะเกษตรกรให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งครอบครัว

บุญทวี จำปา (2548, น.7) กล่าวถึง การส่งเสริมการเกษตรเป็นการให้การศึกษา และให้บริการแก่บุคคลและชุมชนเป้าหมาย ให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเองและร่วมมือกันทำ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีขึ้น ทั้งทางด้านการผลิต คุณภาพชีวิตและ

สิ่งแวดล้อม บุคคลและชุมชนเกิดความเข้มแข็งมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้บนหลักการพื้นฐานของการพึ่งตนเองและพึ่งพากัน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ วิธีการ และ การใช้เทคโนโลยี ในการถ่ายทอดความรู้ แก่เกษตรกร ให้เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ จนสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าทางการเกษตร และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

5.2 ความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น. 4-14, 4-15) กล่าวถึง การส่งเสริมการเกษตรมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรมาก โดยการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่เกษตรกรก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรได้โดยสามารถสร้างรายได้พัฒนาสถานะเศรษฐกิจ สังคมชนบท และครอบครัวเกษตรกรให้มีสถานะที่ดีได้ ดังนั้น หากจะพิจารณาถึงความสำคัญของการส่งเสริมการเกษตร จะสามารถวิเคราะห์ถึงสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้

1) การเกษตรเป็นพื้นฐานของการผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากรของโลก การเกษตรจะเป็นแหล่งสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ ปัจจุบันประชากรของโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศด้อยพัฒนาซึ่งต้องการอาหารเพื่อดำรงชีวิต ดังนั้น โลกจำเป็นต้องอาศัยความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) คือ ความสามารถในการมีอาหารในการเลี้ยงประชากรเหล่านั้นได้และต้องมีการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสม และ คุ่มค่าในการลงทุนการผลิตไม่ว่าจะเป็นต้นทุน เทคโนโลยีและทรัพยากรธรรมชาติ จึงจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีผสมผสานกับภูมิปัญญาเกษตรกรสามารถทำให้เกษตรกรนำไปใช้ในการผลิตได้ดีได้

2) การพัฒนาความรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการผลิตจากผลการพัฒนาความรู้ผสมผสานกับภูมิปัญญาของตนเองที่ชาญฉลาด และมีความสมดุลกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและต้นทุนของการผลิต ซึ่งจะสามารถดำเนินการผลิตที่บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพได้ อีกทั้งการพัฒนาความรู้ดังกล่าวสามารถช่วยสร้างผลต่อการพัฒนาชีวิตครอบครัวและชุมชนชนบทได้อย่างดีด้วย ด้วยเหตุที่เกษตรกรซึ่งถือว่าเป็นแรงงานสำคัญถึงร้อยละ 60 หากได้รับการพัฒนาย่อมจะมีผลต่อสังคมชนบทและสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

3) การพัฒนารายได้ และสถานะเศรษฐกิจของเกษตรกรและครอบครัว ตลอดจนชุมชนชนบทและประเทศไทยผลของการส่งเสริมการเกษตรย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

4) การพัฒนาชีวิตเกษตรกรและครอบครัวเกษตรกร ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญ เนื่องจากเกษตรกรและครอบครัวจะเป็นเป้าหมายของการพัฒนาในชนบท การส่งเสริมการเกษตรจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานะชีวิต ความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้อยู่ในสถานะที่ดีได้อันเป็นผลต่อการพัฒนาสังคมชนบทที่ดีได้ในที่สุด

5) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเกษตรที่ดี ย่อมจะต้องคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด เหมาะสมและคุ้มค่ากับการผลิตทางการเกษตร

6) การพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเกษตรกรรม ซึ่งพบว่ามักจะเป็นประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา จำเป็นต้องอาศัยการเกษตรเป็นพื้นฐานของการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ เกษตรกรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญของประเทศเหล่านั้น ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันการเกษตรเป็นพื้นฐานเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจุบันแม้ว่าประเทศจะพยายามพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Country) ก็ตาม แต่พบว่าประสบปัญหาและความล้มเหลวมาก จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงที่ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรร้อยละ 65 ยังคงอยู่ในครอบครัวเกษตรกร ยังต้องทำการเกษตรเพื่อยังชีพและเป็นรายได้หลัก ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศ หากประชากรกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาที่ดีมีสถานะเศรษฐกิจ สังคมที่ดีมีความมั่นคงย่อมจะสะท้อนต่อผลของการพัฒนาประเทศไทย

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรมีความสำคัญมากในการผลิตของเกษตรกรทำให้มีผลผลิตที่ดี ปริมาณมาก คุณภาพสูง โดยการนำวิทยาการ ความรู้ แนวทางและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้โดยที่เทคโนโลยี วิทยาการ แนวทาง และความรู้เหล่านั้นได้รับการถ่ายทอด แนะนำจากการส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นแนวทางและนำไปปฏิบัติ รวมถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าย่อมจะทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

5.3 รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 25-27) อธิบายว่าการส่งเสริมการเกษตรมีวิธีการที่หลากหลาย เมื่อประมวลเป็นรูปแบบต่างๆ จะมีรูปแบบสำคัญๆ ประมาณ 4 รูปแบบ ซึ่ง FAO ได้

รวบรวมจากรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรในประเทศต่างๆ รูปแบบแต่ละรูปแบบมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสังคมเกษตรที่แตกต่างกัน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

5.3.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยี มีที่มาจากแนวคิดด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้บริการการเกษตรมีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- การส่งเสริมการเกษตรโดยภาครัฐ (Ministry – Based Agricultural)
- การฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (Training and Visit Extension)

5.3.2 การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม มีที่มาจากแนวคิดด้านการศึกษานอกระบบ และการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน จัดระบบและเอื้ออำนวยให้เกษตรกรสร้างทุนทางสังคม รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- การส่งเสริมผ่านผู้นำชุมชน (Animation Rural)
- การพัฒนาชนบทแบบบูรณาการ (Integrated Rural Development)
- การส่งเสริมโดยองค์กรชุมชน (Farmer – Based Extension Organization)

5.3.3 การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต มีที่มาจากแนวคิดด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้บริการการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชาวชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อความมั่นคงทางอาหารและการเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- การส่งเสริมรายสินค้าเกษตร (Commodity – Based Advisory System)
- การส่งเสริมโดยใช้นวัตกรรมและการตลาดนำการผลิต (Innovative, Market – Driven Extension Approaches)
- การให้บริการ/คำแนะนำ แก่เกษตรกรระดับก้าวหน้า โดยภาคเอกชน (Privately Managed Out Grower Advisory Services)
- ความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (Public – Private Partnerships)
- ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน เกษตรกร ในการทำสัญญาล่วงหน้า (Contract Farming)

5.3.4 การส่งเสริมการศึกษานอกระบบ มีที่มาจากแนวคิดด้านการศึกษานอกระบบ และการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวชนบท และปรับปรุงการบริหารจัดการทรัพยากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดระบบและเอื้ออำนวยให้

เกษตรกรสร้างทันทางสังคม และฝึกอบรมเกษตรกรให้สามารถจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน รูปแบบดังกล่าวนี้ เช่น

- โรงเรียนเกษตรกร (Farmers Field Schools)
- ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- การส่งเสริมโดยใช้ฐานการศึกษา (University - Based Extension)

ความเหมาะสมของการใช้รูปแบบส่งเสริมการเกษตรแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หรือเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมการเกษตร ที่สำคัญมี 4 รูปแบบ ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมแบบตลาดนำการผลิต และการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ในการทำงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้การทำงานส่งเสริมการเกษตรสามารถบรรลุเป้าหมาย และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5.4 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2536, น. 43) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร (Extension Teaching Methods) หมายถึง วิธีการที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมติดต่อกับบุคคลเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนให้ความรู้ แจกข่าวสาร แนะนำ ชูใจ ให้ปฏิบัติหรือรับฟังปัญหาข้อคิดเห็นต่างๆ

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2545, น. 223 – 232) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตร (Agricultural Extension Methods) เป็นกระบวนการของการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยี ไปสู่เกษตรกร เป็นลักษณะของการถ่ายทอด ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นวิธีการสอนหรือฝึกอบรม วัตถุประสงค์มุ่งที่จะให้เกษตรกร สามารถสร้างความสนใจความรู้ และนำไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีดังนี้

5.4.1 วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล

(1) การเยี่ยม ไร่ นา และ บ้าน ของเกษตรกร (Farmer and Home visit) เจ้าหน้าที่ไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึงฟาร์มหรือไร่ นา โดยจะเห็นสภาพความเป็นจริงของเกษตรกร

(2) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน (Office Calls) เกษตรกรมีความสนใจ และเชื่อว่าเจ้าหน้าที่จะให้ข่าวสารหรือความรู้ได้

(3) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone Calls) สามารถช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว ลดเวลา และระยะทางในการติดต่อ

(4) การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว (Personal Letter) เขียนจดหมายเมื่อเกิดปัญหาและต้องการคำตอบ หรือเพื่อแจ้งข่าวสาร ติดตามผลการส่งเสริม

(5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Contract) ได้พบเกษตรกรโดยบังเอิญ เพื่อพูดคุยซักถามปัญหา

2) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล (Group Methods)

(1) การประชุมกลุ่ม (Group Meeting) ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสร่วมปรึกษาหารือกัน

(2) การฝึกอบรม (Training) ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ (Learning) หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์

(3) การสาธิต (Demonstration) ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ได้ฟังและได้เห็นไปพร้อมกัน การสาธิตแบ่งเป็น 2 แบบ

ก. การสาธิตวิธี (Method Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนเป็นลำดับไป

ข. การสาธิตผล (Result Demonstration) การแสดงเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าการปฏิบัติที่ได้ปรับปรุงหรือที่ได้มีการวิจัยค้นคว้า สามารถนำไปปฏิบัติได้ในท้องถิ่น

(4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field Trip Study Tour) มีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำเสร็จแล้ว มีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม ใช้กับคนจำนวนมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง

(1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ (Printed Matter)

(2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ (Poster)

(3) หนังสือพิมพ์ (Newspapers)

(4) วิทยุ (Radio)

(5) โทรทัศน์ (Television)

(6) ภาพยนตร์ (Motion pictures)

(7) การจัดนิทรรศการ (Exhibition or Exposition)

5.4.2 วิธีการส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์

1) การส่งเสริมโดยการเลือกการส่งเสริมเพียงเรื่องเดียวมีข้อสมมุติว่าถ้าผู้รับการเปลี่ยนแปลงพบว่าเขาปฏิบัติได้ผลเป็นการง่ายที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอื่นๆ ภายหลัง

2) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลายๆ เรื่อง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ส่งเสริมให้ผลผลิตอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการปรับปรุงปัจจัยการผลิตหลายๆอย่างตามความจำเป็น

3) การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน คำนิยามว่า ฟาร์มและบ้านเรือน รวมกันเป็นหน่วยเดียว และคำนิยามว่าทำอะไร จึงจะทำให้การจัดการฟาร์มและบ้านเรือน ในลักษณะที่ครอบครัวที่รายได้สุทธิสูง

4) การส่งเสริมโดยการเลือกห้องที่ใดห้องที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย โดยการส่งเสริมเน้นเฉพาะพื้นที่ลักษณะของการผลิต และการเกษตรที่เฉพาะพื้นที่นั้น

5.4.3 วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์

1) การใช้ Change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง โดยถ่ายทอดแบบทั่วไป ไม่เป็นรายวิชา หรือเฉพาะอย่าง

2) การใช้ทีมนักวิชาการ (Team approach) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเข้าไปในหมู่บ้านเป็นทีม

3) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย (Interagency หรือ Cooperative approach) ร่วมกันทำงานพร้อมกันหรือประสานกันในการพัฒนาการเกษตร

4) การใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน (Change Agent as Mass Media Approach) โดยการนำเอาสื่อมวลชนต่างๆ มาเป็นตัวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดของเกษตรกร

5.4.4 วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Oriented) วัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะเพิ่มประสิทธิภาพการถ่ายทอด และเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว

5.4.5 วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (Community Oriented) การประสานงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นลักษณะผสมผสานกันตามความต้องการ และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร โดยจัดให้เป็นศูนย์ของการเรียนรู้ของเกษตรกร ตลอดจนผู้สนใจในการพัฒนาเกษตรในลักษณะครบวงจร

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นวิธีการที่นักส่งเสริมใช้ในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกร โดยใช้วิธีการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่างๆ

ตลอดจนวิธีการเลือกใช้สื่อต่างๆ ในหลายวิธีผสมผสานกัน เพื่อสร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ เพิ่มทักษะสมรรถภาพ ความรู้ และประสิทธิภาพในการผลิตของเกษตรกร เป้าหมายรวมถึงการสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตรนั้นนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ทราบถึง ทักษะ สมรรถภาพ ความรู้ และประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่

6. การผลิตข้าว

การผลิตข้าวประกอบไปด้วย ที่มาของข้าว การเตรียมดิน และลักษณะพันธุ์ โดยมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

6.1 ที่มาของข้าว

สารานุกรมเสรี (2562) ได้ให้ความหมาย ข้าว เป็นเมล็ดของพืชในสกุลข้าวที่พบมากในเอเชีย ชื่อวิทยาศาสตร์: *Oryza sativa* ข้าวเป็นธัญพืชซึ่งประชากรโลกบริโภคเป็นอาหารสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทวีปเอเชีย จากข้อมูลเมื่อปี 2553 ข้าวเป็นธัญพืชซึ่งมีการปลูกมากที่สุดเป็นอันดับสามทั่วโลก รองจากข้าวสาลีและข้าวโพด

คอลัมน์ทันโลก หนังสือพิมพ์ไทยรัฐปีที่ 67 ฉบับที่ 21342 (2559.น.7) กล่าวว่า หลักฐานพันธุศาสตร์แสดงว่าข้าวมาจากการนำมาปลูกเมื่อราว 8,200–13,500 ปีก่อน ในภูมิภาคหุบแม่น้ำจูเจียงของจีน ก่อนหน้านั้น หลักฐานโบราณคดีเสนอว่า ข้าวมีการนำมาปลูกในเขตหุบแม่น้ำแยงซีในจีน ข้าวแพร่กระจายจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ข้าวถูกนำมายังทวีปยุโรปผ่านเอเชียตะวันตก และทวีปอเมริกาผ่านการยึดอาณานิคมของยุโรป

ปกติการปลูกข้าวเป็นแบบปีต่อปี ทว่าในเขตร้อน ข้าวสามารถมีชีวิตอยู่ได้หลายปี และสามารถไว้ตอ (ratoon) ได้นานถึง 30 ปี ต้นข้าวสามารถโตได้ถึง 1–1.8 เมตร ขึ้นอยู่กับพันธุ์และความอุดมสมบูรณ์ของดินเป็นหลัก มีใบเรียวยาว ยาว 50–100 เซนติเมตร และกว้าง 2–2.5 เซนติเมตร ช่อดอกห้อยยาว 30-50 เซนติเมตร เมล็ดกินได้เป็นผลธัญพืชยาว 5–12 มิลลิเมตร และหนา 2--3 มิลลิเมตร

6.2 การเตรียมดิน

สำหรับเพาะปลูกข้าวเหมาะสมกับประเทศและภูมิภาคที่ค่าแรงต่ำและฝนตกมาก เนื่องจากมันใช้แรงงานมากที่จะเตรียมดินและต้องการน้ำเพียงพอ อย่างไรก็ตาม ข้าวสามารถโตได้เกือบทุกที่ แม่น้ำเนินชันหรือเขตภูเขาที่ใช้ระบบควบคุมน้ำแบบขั้นบันได แม้ว่าสปีชีส์บุพการีของมันเป็นสิ่งพื้นเมืองของเอเชียและส่วนที่แน่นอนของแอฟริกา ร้อยปีของการค้าขายและการส่งออกทำให้มันสามัญในหลายวัฒนธรรมทั่วโลก วิธีแบบดั้งเดิมสำหรับเตรียมดินสำหรับข้าวคือทำให้น้ำ

ท่วมแปลงชั่วคราวหนึ่งหรือหลังจากการตั้งของต้นกล้าอายุน้อย วิธีเรียบง่ายนี้ต้องการการวางแผนที่แข็งแรงและการให้บริการของเขื่อนและร่องน้ำ แต่ลดพัฒนาการของเมล็ดที่ไม่ค่อยแข็งแรงและวัชพืชที่ไม่มีภาวะเติบโตขณะจมน้ำ และยับยั้งศัตรูพืช ขณะที่การให้น้ำท่วมไม่จำเป็นสำหรับการเตรียมดินสำหรับเพาะปลูกข้าว วิธีทั้งหมดในการชลประทานต้องการความพยายามสูงกว่าในการควบคุมวัชพืชและศัตรูพืชระหว่างช่วงเวลาการเจริญเติบโตและวิธีที่แตกต่างสำหรับใส่ปุ๋ยลงดิน

6.3 ลักษณะพันธุ์

แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ข้าวเจ้า และ ข้าวเหนียว ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันเกือบทุกอย่างแต่ต่างกันตรงที่เนื้อแข็งในเมล็ด

เมล็ดข้าวเจ้า ประกอบด้วยแป้งอมิโลส (Amylose) ประมาณร้อยละ 15-30

เมล็ดข้าวเหนียว ประกอบด้วยแป้งอมิโลเพคติน (Amylopectin) เป็นส่วนใหญ่และมีแป้ง อมิโลส (Amylose) ประมาณร้อยละ 5-7

6.4 ลักษณะการผลิตข้าวแบ่งตามการปลูก

แบ่งตามนิเวศน์การปลูก จะแบ่งได้ 7 ประเภท คือ

(1) ข้าวนาสวน ข้าวที่ปลูกในนาที่มีน้ำขังหรือกักเก็บน้ำได้ระดับน้ำลึกไม่เกิน 50 เซนติเมตร ข้าวนาสวนมีปลูกทุกภาคของประเทศไทย แบ่งออกเป็น ข้าวนาสวนน่าน้ำฝน และ ข้าวนาสวนนาชลประทาน

(2) ข้าวนาสวนน่าน้ำฝน ข้าวที่ปลูกในฤดูนาปี และอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติไม่สามารถควบคุมระดับน้ำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การกระจายตัวของฝน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าว นาน้ำฝนประมาณ 70% ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด

(3) ข้าวนาสวนนาชลประทาน ข้าวที่ปลูกได้ตลอดทั้งปีในนาที่สามารถควบคุมระดับน้ำได้ โดยอาศัยน้ำจากการชลประทาน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวนาชลประทาน 24% ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด และพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคกลาง

(4) ข้าวขึ้นน้ำ ข้าวที่ปลูกในนาที่มีน้ำท่วมขังในระหว่างการเจริญเติบโตของข้าว มีระดับน้ำลึกตั้งแต่ 1-5 เมตร เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน ลักษณะพิเศษของข้าวขึ้นน้ำคือ มีความสามารถในการยืดปล้อง (internode elongation ability) การแตกแขนงและรากที่ข้อเหนือผิวดิน (upper nodal tillering and rooting ability) และการชูรวง (kneeing ability)

(5) ข้าวน้ำลึก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่น้ำลึก ระดับน้ำในนามากกว่า 50 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 100 เซนติเมตร

(6) ข้าวไร่ ข้าวที่ปลูกในที่ดอนหรือในสภาพไร่ บริเวณไหล่เขาหรือพื้นที่ซึ่งไม่มีน้ำขัง ไม่มีการทำคันนาเพื่อกักเก็บน้ำ

(7) ข้าวนาที่สูง ข้าวที่ปลูกในนาที่มีน้ำขังบนที่สูงตั้งแต่ 700 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป พันธุ์ข้าวนาที่สูงต้องมีความสามารถทนทานอากาศหนาวเย็นได้ดี

กรมการข้าว (2560) อธิบายว่า พันธุ์ข้าวแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด โดยถือเอาความไวต่อช่วงแสงหรือระยะเวลาความยาวของกลางวันเป็นหลัก คือ ข้าวที่ไวต่อช่วงแสง และข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง

1) ข้าวที่ไวต่อช่วงแสง ข้าวพวกนี้ออกดอกเฉพาะในเดือนที่มีความยาวของกลางวันสั้น ปกติเราถือว่ากลางวันมีความยาว 12 ชั่วโมง และกลางคืน มีความยาว 12 ชั่วโมง ฉะนั้น กลางวันที่มีความยาวน้อยกว่า 12 ชั่วโมง ก็ถือว่าเป็นวันสั้น และกลางวันที่มีความยาวมากกว่า 12 ชั่วโมง ก็ถือว่าเป็นวันยาวและพบว่า ข้าวที่ไวต่อช่วงแสงในประเทศไทยมักจะเริ่มสร้างช่อดอกและออกดอกในเดือนที่มีความยาวของกลางวันประมาณ 11 ชั่วโมง 40 นาที หรือสั้นกว่านี้ ดังนั้น นักวิทยาศาสตร์ จึงเรียกข้าวว่า พีชวันสั้น (short-day plant) พันธุ์ข้าวในประเทศไทยที่เป็นพันธุ์พื้นเมือง ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่มีความไวต่อช่วงแสง โดยเฉพาะข้าวที่ปลูกเป็นข้าวนาเมืองหรือข้าวขึ้นน้ำ

การปลูกข้าวพวกที่ไวต่อช่วงแสงจะต้อง ปลูกในฤดูนาปี (โดยอาศัยน้ำฝน บางครั้งจึงเรียกว่า ข้าวหน้าน้ำฝน) เพราะในฤดูนาปีกลางวันมีความยาวกว่า 12 ชั่วโมง เดือนที่มีกลางวันสั้นที่สุด ได้แก่ เดือนธันวาคม และเดือนที่มีกลางวันยาวที่สุด ได้แก่ เดือนมิถุนายน ความยาวของกลางวันจะเริ่มสั้นจนมากพอที่จะทำให้ข้าวพวกไวต่อช่วงแสงออกดอก ได้ นั่น คือ วันในเดือนกันยายน ตุลาคม พฤศจิกายน และธันวาคม ข้าวที่มีความไวต่อช่วงแสงจะออกดอกในเดือนกันยายน ตุลาคม ซึ่งเรียกว่า ข้าวเบา ข้าวที่ออกดอกในเดือนพฤศจิกายน เรียกว่าข้าวกลาง และข้าวที่ออกดอกในเดือนธันวาคม มกราคม เรียกว่า ข้าวหนัก ด้วยเหตุนี้ ข้าวพวกที่ไวต่อช่วงแสงจะออกดอกในเดือนดังกล่าวนี้เท่านั้น

เนื่องจากข้าวพวกไวต่อช่วงแสงจะออกดอก เฉพาะในเดือนที่มีความยาวของกลางวันที่ต้องการเท่านั้น ข้าวพวกไวต่อช่วงแสงจึงมีประโยชน์สำหรับชาวนาในบางท้องที่ เช่นในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีฝนตกไม่สม่ำเสมอ เพราะฉะนั้น การปลูกข้าวด้วยพันธุ์ที่ไวต่อช่วงแสง และเป็นข้าวเบาหรือข้าวกลาง ถึงแม้จะปลูกล่ากว่าปกติ มันก็จะออกดอกให้เก็บเกี่ยวได้ แต่ผลผลิตอาจลดต่ำลงบ้าง นี่คือข้อดีของข้าวที่มีความไวต่อช่วงแสง

2) ข้าวที่ไม่ไวต่อแสง การออกดอกของข้าวพวกนี้ไม่ขึ้นอยู่กับความยาวของกลางวัน เมื่อต้นข้าวได้มีระยะเวลาการเจริญเติบโตครบตามกำหนด ต้นข้าวก็จะออกดอกทันทีไม่ว่า

เดือนนั้นจะมีกลางวันสั้นหรือยาว พันธุ์ข้าว กข.1 เป็นพันธุ์ที่ไม่ไวต่อช่วงแสง เมื่อมีอายุเจริญเติบโตนับจากวันตกกล้าครบ 90-100 วัน ต้นข้าวก็จะออกดอก ฉะนั้น พันธุ์ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง จึงใช้ปลูกได้ผลดีทั้งในฤดูนาปรังและนาปี อย่างไรก็ตาม พวกไม่ไวต่อช่วงแสงมักจะทำให้ผลิตผลสูงเมื่อปลูกในฤดูนาปรัง

ปกติระยะการเจริญเติบโตของต้นข้าวทั้งไวและไม่ไวต่อช่วงแสง แบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ก. ระยะการเจริญเติบโตทางลำต้น (basic vegetative growth phase) เป็นระยะเวลานับตั้งแต่วันตกกล้าจนถึงวันที่แตกกอและต้นสูงเต็มที่ ในระยะนี้ ต้นข้าวมีการเจริญเติบโตทางความสูงและแตกเป็นหน่อใหม่จำนวนมาก

ข. ระยะการสร้างช่อดอก (panicle initiation phase) เป็นระยะเวลาที่ต้นข้าวเริ่มสร้างช่อดอกจนถึงรวงข้าวเริ่มโผล่ออกมาให้เห็น ซึ่งใช้เวลาประมาณ 30 วัน สำหรับพันธุ์ข้าวที่ไวต่อช่วงแสง อาจเรียกระยะนี้ว่า ระยะที่มีความไวต่อช่วงแสง (photoperiod sensitive phase) ส่วนข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง จะเริ่มสร้างช่อดอกทันที หลังจากที่ต้นข้าวได้ครบระยะการเจริญเติบโตทางลำต้นแล้ว

7. การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบไปด้วยกระบวนการผลิต และขั้นตอนการการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยกองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว โดยมีนักวิชาการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบกล่าวไว้ ดังนี้

7.1 กระบวนการผลิต

กรมการข้าวคู่มือส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าว ด้วยการปฏิบัติเกษตรที่ดี (GAP)(2560.น.53-55) การควบคุมการผลิต จะต้องดำเนินการจัดการขั้นตอนการผลิตอย่างมีระบบ ตั้งแต่การเตรียมเมล็ด พันธุ์จนถึงการเก็บเกี่ยว เพื่อให้มีความปลอดภัยต่อเกษตรกร สิ่งแวดล้อมและผลผลิตมีคุณภาพเป็นที่ต้องการ ของตลาด โดยการผลิตต้องเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว (GAP ข้าว) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

7.1.1. แหล่งน้ำ การเลือกแหล่งน้ำใช้ ให้พิจารณาถึงแหล่งน้ำสะอาดจากสารพิษปนเปื้อนและสะดวกต่อการนำมาใช้ โดยผู้จะเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มจะได้รับการประเมินความเสี่ยงในเรื่องแหล่งน้ำ ก่อนการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

7.1.2 พื้นที่ปลูก การเลือกพื้นที่ปลูก พิจารณาจากแหล่งแวดล้อม เช่น พื้นที่ปลูกไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล โรงงาน อุตสาหกรรม โรงเก็บสารเคมี คอกสัตว์ หรือที่ทิ้งขยะมา

ก่อน และห่างไกลจากแหล่งมลพิษ หรือมีโลหะหนัก ตกค้าง หรือเคยมีการใช้สารเคมีกลุ่ม ออร์กาโนคลอรีน ออร์กาโนฟอสเฟต ติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยผู้จะเข้า เป็นสมาชิกของกลุ่ม จะได้รับการประเมินความเสี่ยงในเรื่องพื้นที่ปลูก ก่อนการรับเข้าเป็นสมาชิก

7.1.3 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

1) ต้องใช้สารเคมี ชนิด อัตราและเวลาตามรายละเอียดในแผนควบคุมการผลิต ข้าว รวมทั้งต้องใช้สารเคมี ที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีทะเบียนวัตถุอันตรายและมีคำแนะนำบนฉลาก ให้ใช้กับข้าว

2) ต้องไม่ใช้สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร (ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535) และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า ห้ามใช้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตข้าว

7.1.4 การจัดการกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว

1) การผลิตเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์

ใช้เมล็ดพันธุ์ตรงตามพันธุ์ จากแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐานของ กรมการข้าว หรือกรม ส่งเสริมการเกษตร หรือจากแหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการรับรองจาก หน่วยงานราชการ กรณีใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตเอง ต้องเป็นเมล็ดพันธุ์ตรงตามพันธุ์ ไม่ได้มาจากแหล่ง ที่เป็นโรคเมล็ด ค้าง โดยมีเมล็ดพันธุ์อื่นปนได้ ไม่เกิน 0.5% มีความงอกไม่น้อยกว่า 80% และมีการ ตรวจสอบพันธุ์ปนไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ในระยะที่สำคัญ คือ ระยะกล้า ระยะแตกกอ ระยะออกดอก ระยะข้าวโน้มรวง และระยะเมล็ดสุก แก่ รวมทั้งควบคุมปริมาณต้นของข้าวพันธุ์อื่นปนในแปลงนา ไม่ให้เกิน 2% เพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีข้าวพันธุ์อื่น ปนไม่เกิน 5% และเมื่อกะเทาะเป็นข้าวกล้องมี ข้าวเมล็ดแดงปนได้ไม่เกิน 1% ในการดูแลและบำรุงดิน สมาชิก ของกลุ่มควรใส่ปุ๋ยเคมีในนาข้าว ในระยะที่เหมาะสม เช่น

นาดำ จะใส่ปุ๋ยครั้งแรกก่อนปักดำแล้วไถกลบ หรือใส่ปุ๋ยหลังปักดำ ประมาณ 15 วัน และใส่ ปุ๋ยอีกครั้งในระยะข้าวกำเนิดช่อดอก (ระยะข้าวตั้งท้อง)

นาหว่าน ใส่ปุ๋ยครั้งแรกในช่วงหลังข้าวออก 20 – 30 วัน และใส่ปุ๋ยอีกครั้ง ในระยะข้าวกำเนิด ช่อดอก (ระยะข้าวตั้งท้อง) โดยเลือกสูตรปุ๋ยที่เหมาะสมกับชนิดดินและข้าวที่ ปลูก นอกจากนี้ต้องรักษาระดับ น้ำในนาข้าวให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นข้าว ไม่ควรให้ ต้นข้าวขาดน้ำโดยเฉพาะในช่วงกำเนิดช่อ ดอกถึงระยะออกรวง

2) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และความเสียหายของผลิตผลจากศัตรูพืช

2.1) ตำรวจการเข้าทำลายของศัตรูข้าวตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว

2.2) ป้องกันกำจัดศัตรูข้าวเมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจแล้ว
ตัดสินใจเลือก วิธีการป้องกันตามชนิดของศัตรูพืช

2.3) ต้องใช้สารเคมี ชนิด อัตราและเวลาตามรายละเอียดในแผนควบคุมการ
ผลิตข้าว รวมทั้ง ต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีทะเบียนวัตถุอันตรายและมีคำแนะนำบน
ฉลากให้ใช้กับข้าว

2.4) ต้องไม่ใช้สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ รายชื่อวัตถุ
อันตรายที่ห้ามใช้ทาง การเกษตร (ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535)
และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่
ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตข้าว

7.1.5 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

1) การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีที่ดี
(1) เก็บเกี่ยวผลผลิตที่อายุเหมาะสม (หรือหลังวันออกดอก 25-35 วัน)
(2) เก็บเกี่ยวด้วยวิธีที่เหมาะสม
(3) เก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวขนาด ควรใช้เครื่องเกี่ยวขนาดเกี่ยวข้าวรอบนอก
ก่อน เพื่อกำจัดข้าว พันธุ์อื่นที่ติดมากับเครื่องเกี่ยวขนาดการใช้เครื่องขนาดควรทำความสะอาดเครื่อง
ขนาดก่อน มีการลดความชื้นหลังนวดให้เมล็ดพันธุ์ มีความชื้นไม่เกิน 14%

(4) กรณีที่ใช้เครื่องเกี่ยวขนาด ให้ลดความชื้นภายใน 24 ชั่วโมงหลังการเก็บ
เกี่ยว

2) การเก็บเกี่ยวและการนวด

(1) อุปกรณ์ เครื่องมือ และภาชนะบรรจุที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวและนวดข้าว
ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อคุณภาพของผลิตผล และไม่ทำให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น

(2) วิธีการเก็บเกี่ยวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล
และไม่ทำให้ปนข้าวพันธุ์อื่น

(3) กรณีนวดด้วยเครื่องหรือเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวขนาด ถ้าเกี่ยวข้าว
พันธุ์อื่นมาก่อนต้องกำจัดข้าว พันธุ์อื่นที่ตกค้างในเครื่องออก

3) ความชื้นของข้าวเปลือกและการลดความชื้น

(1) หากไม่ได้จำหน่ายเป็นข้าวเปลือกสด ให้เริ่มลดความชื้นภายใน 24
ชั่วโมงหลังการเก็บเกี่ยว

(2) วิธีการลดความชื้นต้องไม่ทำให้เมล็ดข้าวเปลือกเกิดการแตกหัก จนสีได้ข้าวเต็มเมล็ดและ ต้นข้าวต่ำกว่าข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรเรื่อง ข้าวหอมมะลิไทย เช่น กรณีตากฟ่อนข้าว 2 –3 วัน ก่อนนวด และ/หรือ ตากข้าวหลังนวดแล้วบนลานหนา 5 - 10 เซนติเมตร อีกประมาณ 1 - 2 วัน กรณีเก็บเกี่ยวโดยรถเกี่ยวนวด ควรตากข้าวเปลือกบนลานหนา 5 - 10 เซนติเมตร ประมาณ 1 - 2 วัน

(3) เมล็ดข้าวเปลือกแห้งสำหรับการซื้อขายต้องมีความชื้นไม่เกิน 15% และสำหรับการเก็บ รักษาต้องไม่เกิน 14%

7.1.6 การขนย้าย การเก็บรักษา และการรวบรวมข้าวเปลือก

1) อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และพาหนะที่ใช้ในการขนย้าย และการเก็บรักษา ต้องสะอาด สามารถป้องกัน ผลกระทบต่อคุณภาพของข้าวเปลือก และป้องกันการปนเปื้อนจากอันตราย และสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อ ความปลอดภัยในการบริโภค รวมทั้งไม่ทำให้เกิดการปนของข้าวพันธุ์อื่น

2) สถานที่เก็บรวบรวม และสถานที่เก็บรักษาต้องถูกสุขลักษณะ สะอาด และมีการถ่ายเทอากาศดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค และ ป้องกันการปนของข้าวพันธุ์อื่นได้

3) วิธีการขนย้าย การเก็บรักษา และรวบรวมข้าวเปลือก ต้องไม่ทำให้ข้าวเปลือกเสียหายและทำให้เกิด การปนของข้าวพันธุ์อื่น และ กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันการปนของข้าวต่างพันธุ์ได้

4) ข้าวเปลือกที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษา และขนย้าย ต้องมีการระบุข้อมูลรหัส หรือ เครื่องหมาย ให้ สามารถทราบแหล่งที่มาของข้าวเปลือกได้

7.1.7 การบันทึกข้อมูล และการตามสอบ

สมาชิกของกลุ่มจะบันทึกการปฏิบัติการในขั้นตอนต่าง ๆ ตามแบบฟอร์มที่กลุ่มกำหนด เพื่อให้มีการ ตรวจสอบได้ หากข้อผิดพลาดบกพร่องขึ้น และสามารถจัดการแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงให้ทันท่วงที

7.2 ขั้นตอนการการขอรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) โดยกองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว

7.2.1 แจ้งความประสงค์

7.2.2 รวบรวมข้อมูล

7.2.3 วิเคราะห์เป้าหมาย/จัดลำดับ

7.2.4 จัดสรรเป้าหมายแปลงใหม่

- 7.2.5 จัดส่งรายชื่อให้ กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว โดย ศูนย์วิจัยข้าว
 7.2.6 แจกข้อมูลให้ ศูนย์วิจัยข้าว ทราบ
 7.2.7 ดำเนินการตรวจรับรอง กรมการข้าว
 7.2.8 แจกสรุปผลการตรวจรับรองให้ กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว ทราบ

8. บริบทของอำเภอบางน้ำเปรี้ยว

8.1 ข้อมูลสภาพทั่วไป อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

8.1.1 ประวัติอำเภอบางน้ำเปรี้ยว

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอบางน้ำเปรี้ยวปี 2561 – 2565 (2562.น.5-22) อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2448 เดิมอำเภอบางน้ำเปรี้ยว ตั้งอยู่ที่บ้านต้นสำโรง ตำบลบางขนาก ห่างจากที่ว่าการอำเภอในปัจจุบันไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 4 กิโลเมตร โดยมีหลวงพิศาลเกษตรสมบูรณ์ (เกตุ เกษสมบูรณ์) เป็นนายอำเภอคนแรก และใช้บ้านพักเป็นที่ว่าการอำเภอ การที่มีชื่อว่า “อำเภอบางน้ำเปรี้ยว” เพราะตัวที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ในตำบลบางน้ำเปรี้ยว ตามคำบอกเล่าของผู้สูงอายุว่าอำเภอบางน้ำเปรี้ยวนี้เดิม เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำในลำคลองแห่งขุดขุ่นข้นมีรสเปรี้ยว จึงได้ชื่อว่าตำบลบางน้ำเปรี้ยว และขนานนามอำเภอกว่า “อำเภอบางน้ำเปรี้ยว”

ท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว แต่เดิมมีสภาพเป็นที่รกร้างว่างเปล่า ตอนใต้ราบลุ่มต่ำตอนเหนือสูงชันมีพงหญ้าต้น โขมขม เป็นที่อาศัยของช้างป่า และสัตว์ป่าหลายชนิด มีราษฎรประกอบอาชีพทำนา อยู่แถบริมคลองเพียงเล็กน้อย ต่อมา ร.ศ.311 บริษัท กุณาสยาม ได้เข้ามาทำการขุดคลอง 18 และคลอง 19, คลอง 20, คลอง 21 และจัดทำประตูระบายน้ำขึ้นทำให้ดินจืดกลายความเปรี้ยวลงมาก จึงทำให้ราษฎรจากที่อื่นพากันอพยพมาจากที่ต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพทำนามากขึ้น ทรายเท่าทุกวันนี้

8.1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอบางน้ำเปรี้ยวตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือสุดของจังหวัด ประมาณ 19 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	จรด อำเภองครักษ์ (จังหวัดนครนายก)
ทิศตะวันออก	จรด อำเภอบ้านสร้าง (จังหวัดปราจีนบุรี)

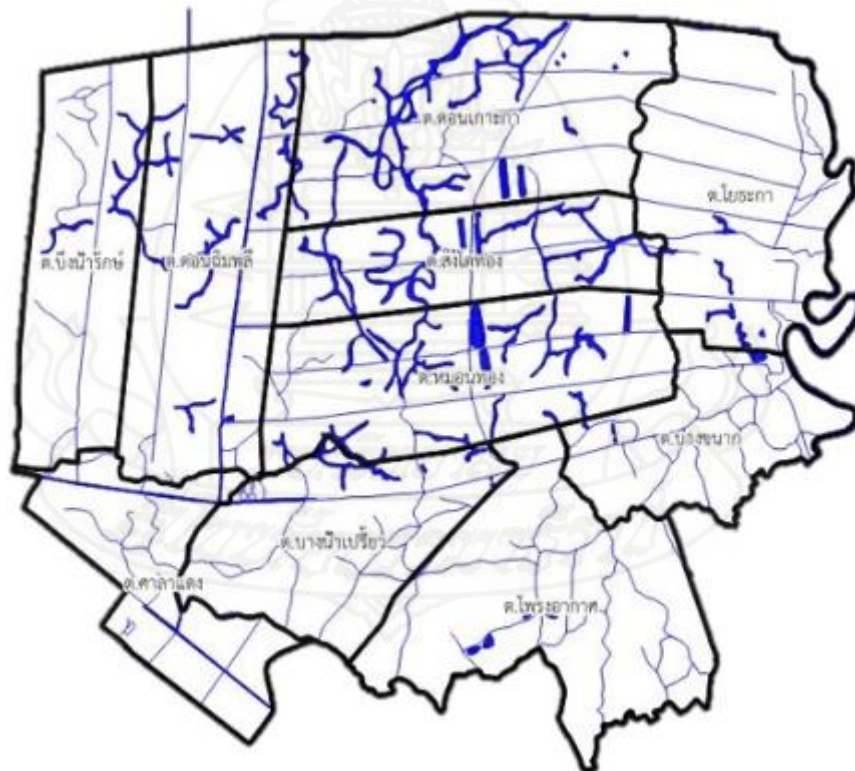
และอำเภอกลองเชื่อน

ทิศใต้	จรด อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	จรด เขตหนองจอก (กรุงเทพมหานคร)

และอำเภอลำลูกกา (จังหวัดปทุมธานี)

8.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 1-9 เมตร พื้นที่ทั้งหมดตั้งอยู่ในเขตชลประทาน โครงการชลประทานพระองค์ไชยานุชิต และโครงการชลประทานหลวงรังสิตใต้ มีแม่น้ำและลำคลองไหลผ่านหลายสาย ดังนี้ แม่น้ำบางปะกง อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอ กั้นเขต ระหว่างอำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี แม่น้ำนครนายก อยู่ทางทิศเหนือของอำเภอ กั้นเขตแดนบางส่วนของอำเภอบางน้ำเปรี้ยว กับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี คลองแสนแสบ หรือคลองบางขานากเป็นคลองขุดเชื่อมต่อระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำบางปะกง คลองนครเนื่องเขตคลองนี้เป็นคลองที่ขุดเชื่อมแม่น้ำบางปะกง กับคลองแสนแสบ นอกจากนี้ ในท้องที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยวยังมีคลองขุดคลองซอยไหลผ่านอีกหลายสาย เช่น คลองพระองค์ไชยานุชิตหรือคลองเจ้า คลอง 14, คลอง 15, คลอง 16, คลอง 17, คลอง 18, คลอง 19, คลอง 20, คลอง 21 และคลองหกวา ซึ่งคลองต่าง ๆ เหล่านี้เชื่อมโยงติดต่อกันได้ทั่วอำเภอพื้นที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จำนวน 318,760

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงแหล่งน้ำและระบบชลประทาน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอ พื้นที่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ หรือป่าสงวนแห่งชาติ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่มีปัญหาสิ่งแวดล้อม พื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ได้มีการกวดขันมิให้มีการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมลงในแหล่งน้ำ สาธารณะ

8.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

อำเภอบางน้ำเปรี้ยว มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน อากาศอบอุ่นไม่ร้อนจัด ประกอบด้วยฤดูร้อน ฤดูฝนและฤดูหนาว ในฤดูฝนจะมีฝนตกชุกระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคมของทุกปี อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด ๓๗ องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำสุด ๒๒.๕ องศาเซลเซียส

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมี 3 ฤดู คือ

1. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ มีนาคม – มิถุนายน
2. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ กรกฎาคม - ตุลาคม
3. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ พฤศจิกายน – กุมภาพันธ์

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงสถิติอุณหภูมิ 5 ปี (พ.ศ. 2556 – 2560)

เดือน	ปี	2556	2557	2558	2559	2560	เฉลี่ย
ม.ค.		28.7	28.9	28.7	26.6	26.4	27.86
ก.พ.		26.4	33.9	26.6	28.2	28.4	28.7
มี.ค.		30.3	31.5	31.1	30	29.9	30.56
เม.ย.		29.5	30.1	31.4	30.5	30.9	30.48
พ.ค.		31.4	31.5	30.8	30.6	30.8	31.02
มิ.ย.		30.2	29.7	30.4	35.3	30.7	31.26
ก.ค.		29.3	30	30.1	29.6	30.3	29.86
ส.ค.		28.4	30.2	29.6	30.7	30.3	29.84
ก.ย.		28.7	29.4	28.5	29.8	29.7	29.22
ต.ค.		29.6	30.2	30	30.5	29.1	29.88
พ.ย.		27.8	26.7	28.1	30.7	28	28.26
ธ.ค.		27.1	29	29.6	28.1	26.2	28
เฉลี่ยรวม		28.95	30.09	29.575	30.05	29.225	29.59

ที่มา : แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอบางน้ำเปรี้ยว พ.ศ. 2561 - 2565

8.1.5 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว มะพร้าว ซึ่งข้าวเมืองบางน้ำเปรี้ยวเป็นเมืองที่ปลูกข้าวมากที่สุดในจังหวัด ฉะเชิงเทรา มีจำนวนประชากร ณ เดือน พฤศจิกายน 2552 รวมจำนวนทั้งสิ้น 86,946 ราย โดยเป็นชาย 43,134 คน เป็นหญิง 43,812 คน ความหนาแน่นของประชากร 166.67 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร

มีสหกรณ์จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรบางน้ำเปรี้ยว จำกัด และสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินบางน้ำเปรี้ยว จำกัด

มีตลาดจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ตลาดบางน้ำเปรี้ยว ตลาด 16 ตลาดคลอง 17 และตลาดเทศบาลบางขนาก

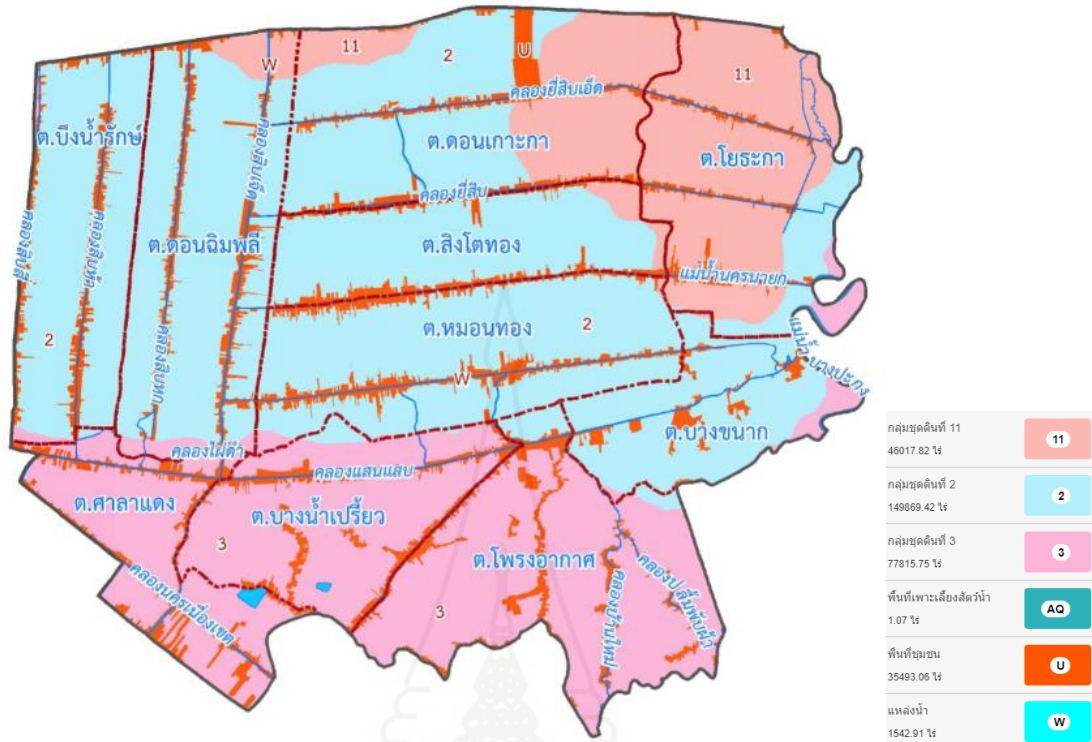
การรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ

1. ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน จำนวน 15 กลุ่ม สมาชิก 320 คน
2. กลุ่มเกษตรกร 10 กลุ่ม สมาชิก 1,156 คน (สหกรณ์ดำเนินการต่อ)
3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 11 กลุ่ม สมาชิก 355 คน
4. กลุ่มยุวเกษตรกร 9 กลุ่ม สมาชิก 241 คน
5. วิสาหกิจชุมชน 55 กลุ่ม สมาชิก 625 คน
6. กลุ่มระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 3 กลุ่ม สมาชิก 260 คน

8.2 กลุ่มชุดดินอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา

กลุ่มชุดดิน เป็นหน่วยของแผนที่ดินที่กรมพัฒนาที่ดินพัฒนาขึ้นมา โดยการรวมชุดดินที่มีลักษณะ สมบัติ และศักยภาพในการเพาะปลูก รวมถึงการจัดการดินที่คล้ายคลึงกัน มาไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อประโยชน์ในการให้คำแนะนำ การตรวจสอบลักษณะดิน การใช้ที่ดิน และการจัดการดินที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป จากชุดดินกว่า 300 ชุดดิน ได้จัดจำแนกใหม่เป็น 62 กลุ่มชุดดินด้วยกัน ชุดดินส่วนใหญ่ของอำเภอบางน้ำเปรี้ยว ได้แก่

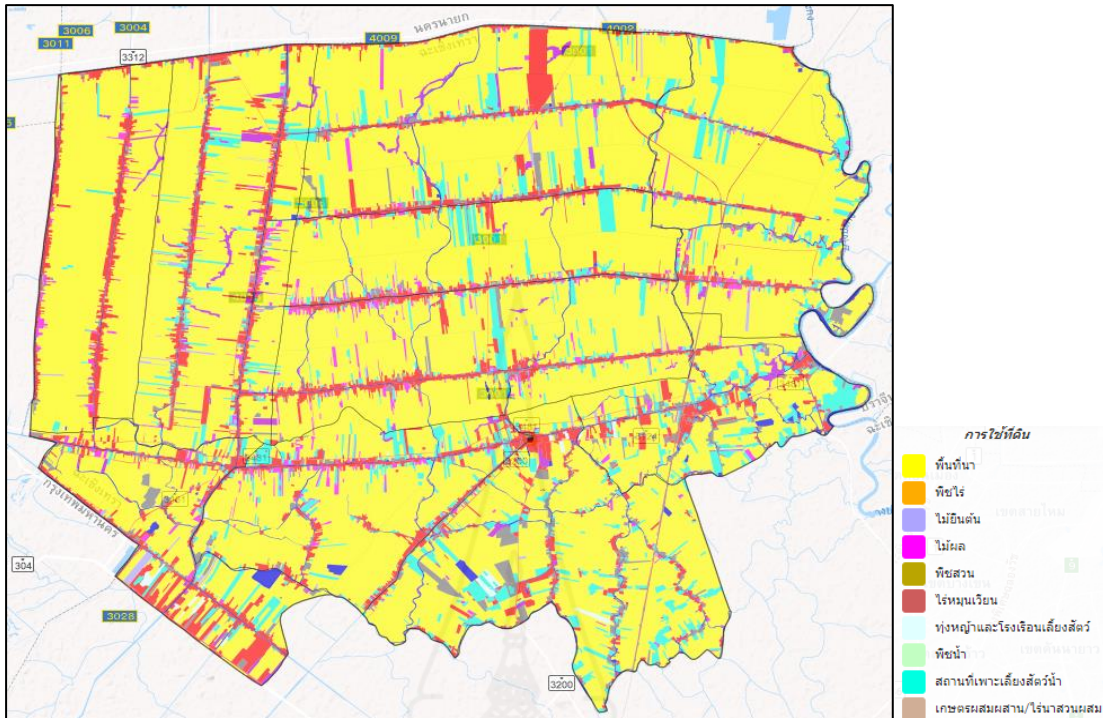
8.2.1 ชุดดินที่ 3 (Cc)(Bk) ลักษณะเด่น เป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย อาจพบชั้นดินเลนของตะกอนน้ำทะเลที่ไม่มีศักยภาพก่อให้เกิดเป็นดินกรดกำมะถันภายในความลึก 150 ซม. จากผิวดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง มีลักษณะปัญหา คือ โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจพบชั้นดินเลนที่มีเกลือสะสมอยู่ในดินล่าง และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำให้ความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงกลุ่มชุดดิน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

8.2.2 ชุดดินที่ 11 (Rs)(RS-a) ลักษณะเด่น เป็นกลุ่มดินเปรี้ยวจัดลึกปานกลางที่เกิดจากตะกอนน้ำทะเล ปฏิกริยาเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ดินเป็นกรดจัดมากหรือเป็นดินเปรี้ยวจัดลึกปานกลางในช่วงความลึก 50-100 ซม. จากผิวดิน เกิดการตรึงของธาตุอาหารและมีสารที่เป็นพิษต่อพืชที่ปลูก มีโครงสร้างดินแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก คุณภาพน้ำเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนแหล่งน้ำจืด และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

8.2.3 ชุดดินที่ 2 (Bp) เป็นกลุ่มดินเหนียวลึกมาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก อาจพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารประกอบกำมะถันลึกกว่า 100 ซม. จากผิวดิน การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง เป็นกรดจัดมาก ทำให้เกิดการตรึงธาตุอาหารและปลดปล่อยสารที่เป็นพิษต่อพืช โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก คุณภาพน้ำเป็นกรดจัดมาก ขาดแคลนแหล่งน้ำจืด และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืช

ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน(Land Used) อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

9. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จากการตรวจเอกสารมีการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

9.1 อายุ เพศ

ปานรดา อิงชัยภูมิ (2557, น. 91) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการผลิตข้าวหอมมะลิตามมาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่ทำการศึกษ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 102) ได้ศึกษาการผลิตข้าวโดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว ของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า เกษตรกรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.97 ปี ธรวิทย์ คำห้ำ (2555, น. 98) ได้ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53 ปี

9.2 ประสบการณ์ในการผลิตข้าว

วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 102) ได้ศึกษาการผลิตข้าวโดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว ของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกข้าวเฉลี่ย 28.58 ปี

9.3 ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี

ดารัตน์ วงศ์อศุทา (2551, น. 79) ได้ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในตำบลกุดเชียงหมี อำเภอลำปาง จังหวัดยโสธร พบว่า เกษตรส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการผลิตข้าวหอมมะลิตามเกษตรดีที่เหมาะสม ระดับมาก

9.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 102-108) พบว่า เกษตรกรของกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.94 คน ธราวิทย์ คำห้ำ (2555, น. 98) ได้ศึกษาการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีจำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.94 คน

9.5 จำนวนแรงงานในครัวเรือน

วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 103) พบว่า มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเกษตรกรเฉลี่ย 2.30 คน ธราวิทย์ คำห้ำ (2555, น. 98) พบว่า มีจำนวนแรงงานทำการเกษตรเฉลี่ย 4.14 คน

9.6 รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา

วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 103) พบว่า เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 137,006.00 บาท ต่อครัวเรือน รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 72,560.71 บาท เป็นรายได้จากการขายผลผลิต ข้าว การทำเกษตรอื่น การทำปศุสัตว์และการขายผลผลิตจากประมง ตามลำดับรายได้นอกภาค การเกษตร เฉลี่ย 68,735.20 บาท เป็นรายได้จากเงินเดือนประจำ การรับจ้าง การค้าขาย และรายได้ อื่นๆ ตามลำดับ ธราวิทย์ คำห้ำ (2555, น. 98) พบว่า รายได้ในครัวเรือนภาค การเกษตรปี 2555 เฉลี่ย 66,904.72 บาท มีรายได้นอกภาคการเกษตร ในปี 2555 เฉลี่ย 56,793.62 บาท รายได้รวมทั้งปี 2555 เฉลี่ย 144,376 บาท

9.7 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา

ปานรดา อิงชัยภูมิ (2557, น. 92) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตน้อย เพราะทำการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้นทุนเฉลี่ยประมาณ 3,359.29 บาทต่อไร่ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 103) พบว่า รายจ่ายภาคการเกษตร เฉลี่ย 37,740.70 บาทต่อปี เป็นรายจ่ายจากการทำนา

9.8 พื้นที่ทำการผลิตข้าว

ปานรดา อิงชัยภูมิ (2557, น. 91) พบว่า สมาชิกสวนใหญ่มีเนื้อที่ทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 11 – 20 ไร่ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 102-108) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง มีพื้นที่เฉลี่ยในการปลูกข้าว 7.0 ไร่

9.9 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 103) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสำรวจ ศัตรูพืชก่อนการตัดสินใจป้องกันกำจัดศัตรูพืชมากที่สุด รองลงมา คือ การเก็บเกี่ยวข้าว ในระยะที่ เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพ และสถานที่เก็บรักษาผลผลิตต้องสะอาดถูกสุขลักษณะ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ตามลำดับ โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิต ข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 12.20 คะแนน จากคะแนนความรู้ทั้งหมด 15 คะแนน

9.10 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 103) พบว่า ด้านแหล่งความรู้ เกษตรกรได้รับความรู้จากนักส่งเสริมการเกษตร และการฝึกอบรมในระดับมาก สื่อมวลชนในระดับปานกลางได้แก่ แหล่งความรู้จากสื่อบุคคล แหล่งความรู้จากสื่อแบบกลุ่ม และแหล่งความรู้จากสื่อ แบบมวลชน

9.11 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ธราวิทย์ คำหว่า (2555, น. 99) พบว่า พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ มีเจตคติ และแรงจูงใจเฉลี่ย 3.93 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาก ต่อการผลิตข้าว หอมมะลิในทุกประเด็น คือ ส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้สุขภาพดีไม่เจ็บป่วย ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีตลาดรับซื้อแน่นอน สามารถทำร่วมกิจกรรมอื่นได้ ต้นทุนไม่สูง ขั้นตอนการผลิตไม่ยุ่งยาก สำหรับเกษตรกร ทัวไปก็พบว่ามีความใกล้เคียงกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ดารัตน์ วงศ์อุทา (2551, น. 80) พบว่า ระดับเจตคติและแรงจูงใจ ในเรื่องทำให้มีรายได้เพิ่ม ขั้นตอนการผลิตไม่ยุ่งยาก สามารถทำ ร่วมกับกิจกรรมอื่นได้ ต้นทุนไม่สูงมีความคิดเห็นด้านเจตคติและแรงจูงใจมาก ส่วนแรงจูงใจการผลิตข้าว

หอมมะลิตาม เกษตรดีที่เหมาะสมเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการและเกษตรกรทั่วไปมีความใกล้เคียงกัน

9.12 ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ธราวิทย์ คำห้ำ (2555, น. 98) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการฯและเกษตรกรทั่วไป มีปัญหาหนักที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้นทุนการสร้าง แหล่งน้ำมีราคาแพง ไม่สามารถเลือกแหล่งน้ำได้ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 102) พบว่า ปัญหาการผลิตข้าวโดยภาพรวม เกษตรกรมีปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว ในระดับปานกลาง ซึ่งประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหา คือ ปัญหาสารเคมี ราคาแพง และปุ๋ยเคมีราคาแพง ส่วนประเด็นปัญหาที่เกษตรกรมีปัญหาน้อย คือ ปัญหาไม่มีลานตาก เมล็ดพันธุ์ข้าว และปัญหาไม่ สามารถเก็บเกี่ยวในระยะที่เหมาะสม

9.13 ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ธราวิทย์ คำห้ำ (2555, น. 100) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการและเกษตรกรทั่วไป มีปัญหาเรื่องขาดการส่งเสริมแหล่งน้ำเพื่อ การเกษตร ด้านระบบชลประทาน บริหารจัดการน้ำ ปานรดา อิงชัยภูมิ (2557, น. 91-93) พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่ทำการศึกษ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีเนื้อที่ทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 11 – 20 ไร่ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน ทำนาปีละ 1 ครั้ง ทำการเกษตรแบบพึ่งพาธรรมชาติ หากปีใดฝนแล้งจะได้ผลผลิตต่ำมากเพราะพื้นที่ปลูกไม่มีระบบชลประทาน สมาชิกส่วนใหญ่มีต้นทุนการผลิตน้อยเพราะทำการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ต้นทุนเฉลี่ยประมาณ 3,359.29 บาทต่อไร่

9.14 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

สังวาลย์ กันธิมา (2552, น. 88) การยอมรับระบบการจัดการคุณภาพข้าวโดยวิธีการของเกษตรกรที่เหมาะสม(GAP) ของสมาชิกกลุ่มศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สมาชิกกลุ่มศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนทั้งหมดให้การยอมรับการปฏิบัติโดยวิธีการของเกษตรกรที่เหมาะสม (GAP) ดังนี้

1. ด้านแหล่งน้ำ สมาชิกกลุ่มศูนย์ส่งเสริมผลิตและพันธุ์ข้าวชุมชนทั้งหมดให้การยอมรับการปฏิบัติตาม ขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดของการเกษตรดีที่เหมาะสมในด้านแหล่งน้ำโดยเกษตรกรปลูก ข้าวในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำตลอดทั้งปีและ ไม่มีการปนเปื้อนจุลินทรีย์สารเคมีและโลหะหนัก

2. ด้านพื้นที่ปลูก โดยการนำดินในแปลง ปลูกไปตรวจวิเคราะห์เพื่อหาสิ่งปนเปื้อนของโลหะหนักหรือสารเคมี

3. ด้านการใช้วัตถุอันตราย ทาง การเกษตรยอมรับวิธีการใช้ อุปกรณ์เครื่องป้องกัน วัตถุอันตราย (สารเคมี) ที่ปลอดภัย

4. ด้านการผลิตให้ได้ข้าวเปลือกคุณภาพตรงตามพันธุ์ยอมรับการใช้เมล็ดพันธุ์ จากหน่วยงาน ราชการหรือเอกชนที่เมล็ดพันธุ์อื่นปนไม่เกินร้อยละ 2 ในข้าวหอมมะลิ ร้อยละ 5 ใน ข้าวขาวและ มีข้าวแดงไม่เกินร้อยละ 0.5 โดยน้ำหนัก

5. ด้านการจัดการข้าวเปลือกคุณภาพการสีที่ดี ในด้านการลดความชื้น เพื่อให้ได้ ข้าวเปลือกคุณภาพการสีที่ดี โดยการวางราย 2 -3 วัน ก่อนหรือหลังนวดแล้วเกลี่ยกองข้าวบนลาน หนา 5-10 เซนติเมตร ประมาณ 1-2 แดก สมาชิกกลุ่ม ให้การยอมรับร้อยละ 3.6 และไม่ยอมรับใน การปฏิบัติมากที่สุดร้อยละ 96.4 ยอมรับการระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน เพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีที่ดี ยอมรับการปฏิบัติในการทำความสะอาดโรง เก็บก่อนนำ ข้าวเปลือกไปเก็บรักษา และยอมรับการบันทึกข้อมูลการปลูกข้าวตามแบบบันทึกของ กระบวนการ GAP ทุกขั้นตอน สำหรับในด้านการจัดการ เกษตรกรมีปัญหาเรื่อง ข้าวมีความชื้น สูง และปัญหา ด้านพื้นที่ปลูก คือ ดินเสื่อมคุณภาพ

6. ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว สมาชิกกลุ่มยอมรับในการ ปฏิบัติ ร้อยละ 86.1และไม่ยอมรับในการปฏิบัติร้อยละ 13.9 เนื่องจากปัจจุบันการ เก็บเกี่ยวผลผลิต ข้าวนั้นจะใช้รถเก็บเกี่ยวพร้อมนวดซึ่งเริ่มมีใช้มาประมาณ 10 ปีแล้ว แต่จะนิยมใช้ เกือบทุกบ้าน ประมาณ 6 ปีที่ผ่านมา เพราะการใช้รถเก็บเกี่ยวนั้นสะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก ถ้าว่าจ้าง รถเกี่ยว พร้อมนวดก็จะมี บริการ เก็บเกี่ยว นวด ใส่กระสอบ ขนส่งไปขายที่โรงสีซึ่งจะ ได้เงินทันที ค่าจ้าง ประมาณ 400-450 บาทต่อไร่ ซึ่งราคานี้ขึ้นกับสภาพพื้นที่ ว่าดินเปียกมากหรือไม่ ถ้าดินเปียก มาก ราคาจ้างก็จะสูงซึ่งการการเก็บเกี่ยวโดยการใช้รถเกี่ยวนั้นเกษตรกรจะทำความสะอาดอุปกรณ์ ใน การเก็บเกี่ยวไม่บ่อยนักจึงทำให้ได้ผลผลิตข้าวที่ได้มีพันธุ์พืชอื่นปนมา

7. ด้านการบันทึกข้อมูล สมาชิกกลุ่มเริ่มรู้เกี่ยวกับการ บันทึกข้อมูลตามแบบ กระบวนการผลิตข้าวคุณภาพ ทุกขั้นตอน เนื่องจากสมาชิกกลุ่มทุกคนได้ผ่านการอบรมเรื่องการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตข้าวที่เหมาะสม(GAP) ส่วนสาเหตุที่ไม่ปฏิบัติเพราะ สมาชิกกลุ่มไม่รู้ หนังสือหรือไม่มีทักษะในการเขียนจึงไม่สามารถจดบันทึกรายละเอียดการ ปฏิบัติงานต่างๆตาม ประเด็นการผลิตข้าว GAP ทุกขั้นตอนรวมถึงข้อมูลรายได้ รายจ่าย ต้นทุนการผลิต

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นทั้ง แนวคิด ทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง บริบทของ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว การผลิตข้าว การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และผลงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง นำไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตร ที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้ สภาพพื้นฐานส่วน

บุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร อายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือนรายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พื้นที่ในการผลิตข้าว ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัจจัยใด ความสัมพันธ์กับ การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัย อันได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยวที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2561 จำนวน 260 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ราย)

N = จำนวนหน่วยประชากร (ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{260}{1+260 \times (0.05)^2} = 157.57 \text{ ราย}$$

ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ จำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.3 ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยวที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2561

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากตามรายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยวที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตรปี 2561/62 ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนครัวเรือนเกษตรกรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนเกษตรกร

ที่	แปลงใหญ่ตำบล	จำนวนครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ดอนเกาะกา	181	110
2	ศาลาแดง	32	19
3	โพรงอากาศ	47	29
	รวม	260	158

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

2.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

- 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
- 2) สภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน การประกอบอาชีพ พื้นที่ทำการเกษตร รายได้เฉลี่ยต่อปี สภาพหนี้สินของครัวเรือน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเกษตร
- 3) สภาพทางสังคม ได้แก่ การดำรงตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวแบบเกษตรดีที่เหมาะสมซึ่งคำถามเป็นแบบเลือกตอบถูกและผิด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 25 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก (Positive Statement) จำนวน 13 ข้อ เป็นคำถามเชิงลบ (Negative Statement) จำนวน 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก 1 คะแนน

ตอบผิด 0 คะแนน

2) แหล่งที่ได้รับความรู้ การสอบถามระดับความรู้ที่ได้รับจาก แหล่งความรู้ด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสารมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยจะให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามดังนี้

ระดับความรู้ที่ได้รับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ระดับความรู้ที่ได้รับมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ระดับความรู้ที่ได้รับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ระดับความรู้ที่ได้รับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ระดับความรู้ที่ได้รับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1) การยอมรับในระดับความคิดเห็นการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ โดยจะให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามดังนี้

ระดับการยอมรับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ระดับการยอมรับมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ระดับการยอมรับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ระดับการยอมรับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ระดับการยอมรับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

2) การยอมรับในเชิงปฏิบัติการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติ โดยจะให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามดังนี้

ระดับการยอมรับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ระดับการยอมรับมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ระดับการยอมรับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ระดับการยอมรับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ระดับการยอมรับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตร

ที่ดี

1) ระดับความความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี ได้แก่ความต้องการทางด้าน แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลัง การเก็บเกี่ยว การขนย้ายการเก็บรักษา และการรวบรวมผลผลิต การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

โดยจะให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามดังนี้

ระดับความต้องการมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ระดับความต้องการมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ระดับความต้องการปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ระดับความต้องการน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ระดับความต้องการน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร

1. ระดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ระดับความเป็นปัญหามากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
ระดับความเป็นปัญหามาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
ระดับความเป็นปัญหาปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
ระดับความเป็นปัญหาน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
ระดับความเป็นปัญหาที่น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

2) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น เก็บรวบรวมเพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติม

2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

2.2.2 ศึกษาแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากงานวิจัยของผู้ที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

2.2.3 จัดทำแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับหัวข้อและวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างส่งอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมโดยทั่วไปของแบบสอบถาม

2.2.5 แก้ไขแบบสอบถามให้ถูกต้อง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งและนำไปทดสอบหาความเชื่อถือ และนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.3.1 ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม และให้คำแนะนำแก้ไข และทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) โดยมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

สุรพงษ์ คงศักดิ์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์ (2556) ได้อธิบายการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) ว่า การหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญจากการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย IOC คือ ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC : Index of Item – Objective Congruence) ปกติแล้วจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปในการตรวจสอบ โดยให้เกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

เกณฑ์ 1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้

2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ในการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไป ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)

$$\text{ค่า IOC} = \frac{63.6}{66} = 0.96$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC = 0.96 เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรง จุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

2.3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบกับ เกษตรกรจำนวน 30 รายซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่นยอมรับได้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และอัจฉรา ชานิ ประศาสน์, 2545 น.52) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดย ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right]$$

โดยที่

α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum Si^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

St^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1) ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรดีที่เหมาะสม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.773

2) ความความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามแบบเกษตรดีที่เหมาะสม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.853

3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรดีที่เหมาะสม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.820

4) ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตข้าวแบบเกษตรกรดีที่เหมาะสม มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.827

สรุปภาพรวมของแบบสัมภาษณ์ สำหรับค่าความเชื่อมั่นที่ได้เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยค่าความเชื่อมั่น ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 ราย ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานขอความร่วมมือจากกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2561 เพื่อนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เพื่อชี้แจงรายละเอียดและขั้นตอนการตอบแบบสัมภาษณ์

3.2 ชี้แจงรายละเอียดการวิจัย ให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่

3.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จัดทำรหัสข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่างๆ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ ใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ ประกอบด้วยคำถาม 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เลือกตอบถูกและผิด ประกอบด้วยคำถามจำนวน 25 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวก (Positive Statement) จำนวน 13 ข้อ เป็นคำถามเชิงลบ (Negative Statement) จำนวน 12 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก 1 คะแนน

ตอบผิด 0 คะแนน

และการรับความรู้จากแหล่งความรู้ เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยแปลความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับความรู้ระดับน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับความรู้ระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับความรู้ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับความรู้ระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับความรู้ระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ วิเคราะห์ใน 2 ประเด็น คือ

การยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี ในข้อความคิดเห็น โดยแปลความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

การยอมรับในเชิงปฏิบัติการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี เป็นคำถามเลือกตอบ ไม่ปฏิบัติ 0 คะแนน ปฏิบัติ 1 คะแนน คะแนนตามค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 0 – 20	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 21 – 40	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติที่น้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41 – 60	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 61 – 80	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81 – 100	หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

โดยแปลความหมายของคะแนนตามค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง มีความต้องการน้อยที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง มีความต้องการน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง มีความต้องการปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง มีความต้องการมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ และข้อเสนอแนะใช้การพรรณนา

แปลความหมายระดับของปัญหาตามค่าเฉลี่ย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง มีระดับปัญหาน้อยที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง มีระดับปัญหาน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง มีระดับปัญหาปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง มีระดับปัญหามาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง มีระดับปัญหามากที่สุด

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งหมด 13 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่โดยใช้ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

นำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมุติฐานปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

	n = 158	
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	75.9
หญิง	38	24.1
2. อายุ (ปี)		
31 - 40	3	1.9
41 - 50	33	20.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	n = 158	
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
51 - 60	78	49.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	44	27.8
ค่าต่ำสุด = 35 ปี ค่าสูงสุด = 74 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 55.70 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 7.572		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	130	82.3
มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	9	5.7
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ (ปวช.)	18	11.4
อนุปริญญา หรือ (ปวส.)	1	0.6
4. ประสบการณ์ในการผลิตข้าว(ปี)		
11 - 20	21	13.3
21 - 30	53	33.5
31 - 40	67	42.4
มากกว่า 40	17	10.8
ค่าต่ำสุด 12 ปี ค่าสูงสุด 50 ปี		
ค่าเฉลี่ย 32.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.799		
5. ประสบการณ์ในการผลิตข้าว		
ตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(ปี)		
ไม่มี	95	60.1
มี	63	39.9
1 ปี	29	18.3
2 ปี	34	21.5
ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 2 ปี		
ค่าเฉลี่ย 1.5 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.820		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 158		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1 - 2	17	10.8
3 - 4	127	80.4
มากกว่า 4	14	8.8
ค่าต่ำสุด 2 คน ค่าสูงสุด 7 คน		
ค่าเฉลี่ย 3.44 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.961		
7. แรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
7.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.(คน) (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ด้วย)		
1	1	0.6
2	133	84.2
3	24	15.2
ค่าต่ำสุด 1 คน ค่าสูงสุด 3 คน		
ค่าเฉลี่ย 2.15 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.371		
7.2 จำนวนแรงงานจ้าง.(คน)		
1 คน	158	100
8. รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา(บาท/ไร่)		
น้อยกว่า 6800	104	65.8
6801-7000	15	9.5
7001-7200	39	24.7
ค่าต่ำสุด 6300 บาท ค่าสูงสุด 7200 บาท		
ค่าเฉลี่ย 6860.13 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 217.745		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

	n = 158	
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา (บาท/ไร่/)		
น้อยกว่า 5,000	12	7.6
5,001-5200	53	33.5
5201-5400	91	57.6
5401-5600	2	1.3
ค่าต่ำสุด 4800 บาท ค่าสูงสุด 5600 บาท		
ค่าเฉลี่ย 5257.41 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 129.704		
10. พื้นที่ทำการผลิตข้าว (ไร่)		
1-10 ไร่	1	0.6
11-20 ไร่	43	27.2
21-30 ไร่	79	50.0
31-40 ไร่	26	16.5
มากกว่า 40 ไร่	9	5.7
ค่าต่ำสุด 10 ไร่ ค่าสูงสุด 49 ไร่		
ค่าเฉลี่ย 26.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.894		
11. แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตข้าว		
น้ำฝน	0	0
น้ำคลองชลประทาน	158	100.0
สระ/บ่อ	0	0
12. เครื่องทุ่นแรง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รถไถ	157	99.4
เครื่องพ่น/หว่าน	3	1.9
เครื่องสูบน้ำ	122	77.2
เครื่องตัดหญ้า	5	3.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 158		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13. ลักษณะการถือครองที่ดินในพื้นที่ปลูกข้าว		
ของตนเอง	2	1.3
เช่า	156	98.7
14. แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ธกส.	158	100.0
สหกรณ์	61	38.6
กองทุนหมู่บ้าน	158	100.0
15. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่มลูกค้า ธกส.	158	100.0
สหกรณ์การเกษตร	61	38.6
กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร	158	100.0
16. ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	125	79.1
มีตำแหน่งทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	33	20.9
1. ผู้ใหญ่บ้าน	9	5.70
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	16	10.1
3. สมาชิก อบต.	2	1.3
4. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	6	3.8
17. การเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และ ดูงานด้านการเกษตร (ระหว่างเดือนเมษายน 2562 – กันยายน 2562) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ		
1) เข้าร่วมประชุม (ครั้ง)	158	100.0
1	109	69.0
2	25	15.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n = 158		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3 ค่าต่ำสุด 1 ครั้ง ค่าสูงสุด 3 ครั้ง ค่าเฉลี่ย 1.46 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.746	25	15.8
2) ฝึกอบรม สัมมนา 1 ครั้ง	127	80.4
3) คูงาน 1 ครั้ง	93	58.9

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 75.9 เป็นเพศชาย ร้อยละ 24.1 เป็นเพศหญิง

อายุ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 49.37 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี รองลงมา ร้อยละ 27.84 มีอายุมากกว่า 61 ปี ร้อยละ 20.89 มีอายุระหว่าง 41 - 50ปี ร้อยละ 1.90 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 31 - 40 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 55.70 ปี ต่ำสุด 35 ปี สูงสุด 74 ปี

ระดับการศึกษา พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 82.3 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 11.4 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ร้อยละ 5.7 มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 0.6 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญา หรือ ปวส. ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการผลิตข้าว พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 53.16 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว มากกว่า 30 ปี รองลงมา ร้อยละ 33.54 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 21 – 30 ปี ร้อยละ 13.30 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 11 – 20 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการผลิตข้าว เฉลี่ย 32.32 ปี ต่ำสุด 12 ปี สูงสุด 50 ปี

ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 60.13 ยังไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ร้อยละ 39.87 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 1 ปี ร้อยละ 21.52 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 3 ปี ร้อยละ 18.35 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 3 ปีตามลำดับ โดยมีประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเฉลี่ย 0.61 ปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ 80.38 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน รองลงมา ร้อยละ 10.76 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 - 2 คน ร้อยละ 8.86 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 4 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.44 คน

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน ร้อยละ 84.18 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 2 คน รองลงมา ร้อยละ 15.19 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 0.63 มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเพียง 1 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน

รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 65.8 มีรายได้ในรอบปีที่ผ่านมา น้อยกว่า 6800 บาท รองลงมา ร้อยละ 23.42 มีรายได้ในรอบปีที่ผ่านมา 7001-7200 บาท ร้อยละ 9.5 มีรายได้ในรอบปีที่ผ่านมา 6801-7000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมาเฉลี่ย 6860.13 บาท

ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 57.60 มีต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา 5201-5400 บาท รองลงมา ร้อยละ 33.54 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา 5,001-5200 บาท ร้อยละ 7.59 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา น้อยกว่า 5000 บาท และร้อยละ 1.27 ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา 5401-5600 บาท ตามลำดับ โดยมีต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา เฉลี่ย 5257.41 บาท

พื้นที่ทำการผลิตข้าวทั้งหมด พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 50 มีพื้นที่ทำการผลิตข้าวอยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.21 พื้นที่ทำการผลิตข้าวมากกว่าหรือเท่ากับ 11-20 ไร่ ร้อยละ 16.44 มีพื้นที่ทำการผลิตข้าวอยู่ระหว่าง 31-40 ไร่ ร้อยละ 5.69 มีพื้นที่ทำการผลิตข้าวมากกว่า 40 ไร่ ร้อยละ 0.6 มีพื้นที่ทำการผลิตข้าว 1-10 ไร่ตามลำดับ โดยครัวเรือนเกษตรกรมีพื้นที่ทำการผลิตข้าวเฉลี่ยครัวเรือนละ 26.58 ไร่

แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตข้าว พบว่า กลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ใช้น้ำในคลองชลประทาน และอยู่ในพื้นที่ของเขตชลประทาน

เครื่องทุ่นแรง พบว่า เกษตรกรทุกครัวเรือนมีเครื่องทุ่นแรงใช้งาน ร้อยละ 99.36 มีรถไถ ร้อยละ 77.21 มีเครื่องสูบน้ำ ร้อยละ 3.16 มีเครื่องตัดหญ้า ร้อยละ 1.90 มีเครื่องพ่น/หว่าน

ลักษณะการถือครองที่ดินในพื้นที่ปลูกข้าว พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 98.73 ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองถือครอง โดยการเช่าทำกิน มีเพียงร้อยละ 1.27 มีที่ดินในการปลูกข้าวเป็นของตนเอง

แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 100 ใช้แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ จาก ธกส. และกองทุนหมู่บ้าน มีเพียง ร้อยละ 38.60 ใช้แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ จากสหกรณ์

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร พบว่า ร้อยละ 100 เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส.และเป็นกลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร ร้อยละ 38.60 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

ตำแหน่งทางสังคม พบว่า ร้อยละ 79.11 ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆทางสังคม ร้อยละ 20.89 มีตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ ร้อยละ 10.12 ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 5.70 ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 3.80 ดำรงตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ร้อยละ 1.26 ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิก อบต. ตามลำดับ

การเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และ ดูงานด้านการเกษตรที่ดี (ระหว่างเดือนเมษายน 2562 – กันยายน 2562) พบว่า ร้อยละ 100 ได้รับการเข้าร่วมประชุม ร้อยละ 80.38 ได้รับการฝึกอบรม สัมมนา ร้อยละ 58.86 ได้ดูงาน โดยการเข้าร่วมประชุมนั้น พบว่า ร้อยละ 69.0 เข้าร่วมประชุม 1 ครั้ง ร้อยละ 15.8 เข้าร่วมประชุม 2 ครั้ง ร้อยละ 15.2 เข้าร่วมประชุม 3 ครั้ง ตามลำดับ นอกจากนี้ เคยได้รับการฝึกอบรม สัมมนา และ ดูงานด้านการเกษตรที่ดี (ระหว่างเดือนเมษายน 2562 – กันยายน 2562) เพียง 1 ครั้งเท่านั้น

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.2 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
n = 158				
ด้านแหล่งน้ำ				
1. น้ำที่ใช้ปลูกต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีสารปนเปื้อนวัตถุอันตราย	ถูก	140	88.6	1
2. น้ำที่ไหลผ่านคอกสัตว์ โรงงาน โรงพยาบาลสามารถใช้ได้ (เฉลย:น้ำที่ไหลผ่านคอกสัตว์ โรงงาน โรงพยาบาลไม่สามารถใช้ได้)	ผิด	93	58.9	2
ด้านพื้นที่ปลูก				
1. พื้นที่การเกษตรอยู่ใกล้ โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ได้ไม่มีปัญหา (เฉลย:พื้นที่การเกษตรอยู่ใกล้ โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ได้รับผลกระทบจากสารพิษตกค้าง)	ผิด	94	59.5	2
2. พื้นที่ปลูกต้องไม่มีการปนเปื้อนหรือสารตกค้าง	ถูก	151	95.6	1

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 158

ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร				
1. ใช้วัตถุดิบทรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุดิบทรายทางการเกษตรตามเพื่อนแนะนำ (เฉลย: ควรใช้วัตถุดิบทรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุดิบทรายทางการเกษตรตามที่นักวิชาการแนะนำ)	ผิด	69	43.7	2
2. ใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือ กรมการข้าว	ถูก	115	72.8	1
ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต				
1. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้	ถูก	152	96.2	3
2. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ต้องไม่มีพันธุ์อื่นปนเกิน 10 % (เฉลย: เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ต้องไม่มีพันธุ์อื่นปนเกิน 5 % .)	ผิด	92	58.2	9
3. ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ที่มีความงอกต่ำกว่า 60% จะได้ผลผลิตที่ดี (เฉลย: ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ที่มีความงอกสูงกว่า 80% จะได้ผลผลิตที่ดี)	ผิด	153	96.8	1
4. ตรวจสอบจุดบันทึกการเตรียมดิน	ถูก	153	96.8	1
5. หมั่นตรวจข้าวพันธุ์ปนในแปลงอย่างสม่ำเสมอ	ถูก	150	94.9	6
6. ผลผลิตที่ได้มีโรคพืช และการทำลายของแมลงไม่เกิน 50 % (เฉลย: ผลผลิตที่ได้มีโรคพืช และการทำลายของแมลงไม่ควรเกิน 20 %)	ผิด	109	69.0	8
7. ป้องกันกำจัดศัตรูข้าวตามคำแนะนำของกรมการข้าว 3 กรมวิชาการเกษตร	ถูก	152	96.2	3
8. จุดบันทึกแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ต่างๆ	ถูก	151	95.6	5
9. เมื่อพบพันธุ์ปนในระยะข้าวแตกกอ ระยะโน้มรวง ควรเผาทำลายทันที	ถูก	150	94.9	6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 158

ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
		จำนวน	ร้อยละ	
ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว				
1. รวงข้าวมีอายุ 25-35 วันหลังข้าวออกดอกกรวงข้าวอยู่ระยะ พลับพลึงข้าวต้องสุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของรวง	ถูก	154	67.5	1
2. การเก็บเกี่ยว การตรวจสอบผลผลิตไม่ควรต้องจดบันทึก (เฉลย: การเก็บเกี่ยว การตรวจสอบผลผลิตควรต้องจดบันทึก)	ผิด	153	96.8	2
3. ระบายน้ำออกจากแปลงก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน	ถูก	149	94.3	5
4. ควรใช้รถเกี่ยวที่พึ่งเกี่ยวข้าวจากแปลงอื่นมา เพื่อจะได้ข้าว ปนที่มีน้ำหนักดี	ถูก	151	95.6	4
5. การลดความชื้นด้วยการอบ อุณหภูมิ ที่ใช้อบควรเกิน 50 องศา	ถูก	152	96.2	3
ด้านการขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต				
1. อุปกรณ์ ภาชนะในการขนย้าย ปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตราย ได้ (เฉลย: ไม่ควรใช้อุปกรณ์ ภาชนะในการขนย้าย ปนเปื้อนสิ่งที่เป็น เป็นอันตราย)	ผิด	153	96.8	2
2. การเก็บรักษาผลผลิต เก็บแยกจากสถานที่เก็บวัตถุดิบอันตราย	ถูก	154	97.5	1
3. ใช้ภาชนะที่บรรจุทุกวัน มูลสัตว์ มาบรรจุทุกข้าว เพื่อความ เป็นธรรมชาติ (เฉลย: ไม่ควรใช้ภาชนะที่บรรจุทุกวัน มูลสัตว์ มาบรรจุทุกข้าว เพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อน)	ผิด	147	93.0	3
ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล				
1. บันทึกข้อมูลเฉพาะในตอนที่สำคัญต่อการผลิต เท่านั้น (เฉลย: บันทึกข้อมูลเฉพาะในทุกขั้นตอนการผลิต)	ผิด	151	95.6	2
2. ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษา และขนย้ายต้องมีการ ระบุข้อมูลให้สามารถตรวจสอบที่มาได้	ถูก	153	96.8	1

จากตารางที่ 4.2 จำนวนข้อความรู้ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเป็น ดังนี้

1) ด้านแหล่งน้ำ ข้อคำถามที่เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ น้ำที่ใช้ปลูกต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนวัตถุอันตราย ตอบถูกน้อยที่สุดคือ น้ำที่ไหลผ่านคอกสัตว์ โรงงาน โรงพยาบาลไม่สามารถใช้ได้

2) ด้านพื้นที่ปลูก เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ พื้นที่ปลูกต้องไม่มีการปนเปื้อนหรือสารตกค้าง ตอบถูกน้อยที่สุดคือ พื้นที่การเกษตรอยู่ใกล้ โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ได้รับผลกระทบจากสารพิษตกค้าง

3) ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรหรือกรมการข้าว ตอบถูกน้อยที่สุดคือ ควรใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรตามที่นักวิชาการแนะนำ

4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดได้แก่ การตรวจสอบจذبดินที่การเตรียมดิน และการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ที่มีความงอกสูงกว่า 80% จะได้ผลผลิตที่ดี ตอบถูกน้อยที่สุดคือ เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ต้องไม่มีพันธุ์อื่นปนเกิน 5 %

5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ รวงข้าวมีอายุ 25-35 วันหลังข้าวออกดอก รวงข้าวอยู่ระยะพลับพลึงข้าวต้องสุกเหลือง ไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของรวง ตอบถูกน้อยที่สุดคือ ระบายน้ำออกจากแปลงก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน

6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ การเก็บรักษาผลิต เก็บแยกจากสถานที่เก็บวัตถุอันตราย ตอบถูกน้อยที่สุดคือ ไม่ควรใช้ภาชนะที่บรรทุกดิน มูลสัตว์ มาบรรทุกข้าว เพราะจะทำให้เกิดการปนเปื้อน

7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล เกษตรกรตอบถูกมากที่สุดคือ ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษา และขนย้ายต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจสอบที่มาได้ ตอบถูกน้อยที่สุดคือ บันทึกข้อมูลเฉพาะในทุกขั้นตอนการผลิต

ตารางที่ 4.3 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 158			
จำนวนข้อที่ตอบถูก	ระดับความรู้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
0 – 5	น้อยที่สุด	0	0
6 – 10	น้อย	0	0
11 – 15	ปานกลาง	0	0
16 – 20	มาก	15	9.5
21 - 25	มากที่สุด	143	90.5

ค่าต่ำสุด = 18 ข้อ ค่าสูงสุด = 24 ข้อ
ค่าเฉลี่ย = 21.77 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.019

จากตารางที่ 4.3 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เมื่อนำผลจำนวนข้อที่ตอบถูกทั้งหมดมาพิจารณา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 90.5 ตอบถูก 21 - 25 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 9.5 ตอบถูก 16 - 20 ข้อ แยกตามคำถามในแต่ละด้านทั้งหมด 7 ด้าน ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 พบว่า เกษตรกรได้ตอบถูกต้องเฉลี่ย 21.77 ข้อ

2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ตารางที่ 4.4 แหล่งที่ได้รับความรู้

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
1. สื่อบุคคล	-	-	-	-	-	3.70 (0.256)	มาก
1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	16 (10.1)	142 (89.9)	4.90 (0.300)	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 158

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
2) เจ้าหน้าที่กรรมการ ข่าวและเจ้าหน้าที่ อื่นๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.00 (0.000)	ปานกลาง
3) เจ้าหน้าที่ อบต./ เทศบาล	158 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.00 (0.000)	น้อยที่สุด
4) ผู้นำท้องถิ่น	0 (0.0)	0 (0.0)	34 (21.5)	124 (78.5)	0 (0.0)	3.78 (0.412)	มาก
5)ญาติพี่น้อง/เพื่อน เกษตรกร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	34 (21.5)	124 (78.5)	4.78 (0.412)	มากที่สุด
6) อาสาสมัครเกษตรกร	0 (0.0)	6 (3.8)	152 (96.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.96 (0.192)	ปานกลาง
2.กลุ่ม	-	-	-	-	-	3.02 (0.347)	ปานกลาง
1) การประชุม	0 (0.0)	0 (0.0)	39 (24.7)	119 (75.3)	0 (0.0)	3.75 (0.433)	มาก
2) การฝึกอบรม	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.00 (0.000)	ปานกลาง
3) การสัมมนา	44 (27.8)	114 (72.2)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.72 (0.450)	น้อยที่สุด
4) การดูงาน	0 (0.0)	16 (10.1)	28 (17.7)	114 (72.2)	0 (0.0)	3.62 (0.664)	มาก
5) การสาธิต	0 (0.0)	0 (0.0)	152 (96.2)	6 (3.8)	0 (0.0)	3.04 (0.192)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 158

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
3. สื่อมวลชน	-	-	-	-	-	2.81 (0.255)	ปานกลาง
1) หนังสือ	0 (0.0)	131 (82.9)	27 (17.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.17 (0.378)	น้อย
2) วารสาร	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.00 (0.000)	น้อย
3) หนังสือพิมพ์	0 (0.0)	28 (17.7)	130 (82.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.82 (0.383)	ปานกลาง
4) วิทยุกระจายเสียง วิทยุชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.00 (0.000)	ปานกลาง
5) โทรทัศน์	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	39 (24.7)	119 (75.3)	4.75 (0.433)	มากที่สุด
6) นิตรสาร	0 (0.0)	137 (86.7)	21 (13.3)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.13 (0.341)	น้อย
5. สื่อออนไลน์	-	-	-	-	-	2.10 (0.727)	น้อย
1) Website (เว็บไซต์)	17 (74.1)	41 (25.9)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.26 (0.440)	น้อยที่สุด
2) Facebook (เฟซบุ๊ก)	50 (31.6)	0 (0.0)	108 (68.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.37 (0.933)	น้อย
3) Line (ไลน์)	21 (13.3)	29 (18.4)	67 (42.4)	41 (25.9)	0 (0.0)	2.81 (0.972)	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 158

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสาร (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)		
4) Youtube (ยูทูป)	27 (17.1)	108 (68.3)	23 (14.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	1.97 (0.564)	น้อย
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	2.90 (0.396)	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแหล่งความรู้ที่เป็น สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.90) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละแหล่งความรู้ พบว่า

1. **สื่อบุคคล** ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.70) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ระดับมากที่สุดจาก 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.90) และญาติพี่น้อง/เพื่อนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 4.78) อยู่ในระดับมากจำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.78) อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมการข้าวและเจ้าหน้าที่อื่นๆ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.00) อาสาสมัครเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.96) อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ อบต.และเทศบาล (ค่าเฉลี่ย 1.00)

2. **สื่อกลุ่ม** ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.02) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.75) การดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.62) ในระดับปานกลางจำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ การสาธิต (ค่าเฉลี่ย 3.04) การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.00) อยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 1.72)

3. **สื่อมวลชน** ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.81) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 4.75) ปานกลางจำนวน 2 แหล่ง

ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.00) และหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.82) อยู่ในระดับน้อยจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.17) นิตรสาร (ค่าเฉลี่ย 2.00) หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.00)

4. สื่อออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.10) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 แห่ง ได้แก่ Line (ไลน์) (ค่าเฉลี่ยรวม 2.81) อยู่ในระดับน้อยจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ Facebook (เฟสบุ๊ก) (ค่าเฉลี่ยรวม 2.37) Youtube (ยูทูป) (ค่าเฉลี่ยรวม 1.97) อยู่ในระดับน้อยที่สุด 1 แห่ง ได้แก่ Website (เว็บไซต์) (ค่าเฉลี่ยรวม 1.26)

ตารางที่ 4.5 สรุปแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 158

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. สื่อบุคคล	3.70	0.256	มาก	1
2. สื่อกลุ่ม	3.02	0.347	ปานกลาง	2
3. สื่อมวลชน	2.81	0.255	ปานกลาง	3
4. สื่อออนไลน์	2.10	0.727	น้อย	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.90	0.0.396	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้รับจากสื่อบุคคลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมาคือ สื่อกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.02) สื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.81) และสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 2.10) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.1 การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในข้อความคิดเห็น

ตารางที่ 4.6 ระดับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในข้อความคิดเห็น

n = 158

การยอมรับการผลิตข้าว ตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีในข้อความ คิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					x̄ (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
1. ด้านแหล่งน้ำ	-	-	-	-	-	4.54	มากที่สุด	4
						(0.583)		
1) แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกมา จากแหล่งน้ำที่ไม่ ก่อให้เกิดการปนเปื้อน	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (3.2)	52 (32.9)	101 (63.9)	4.61 (0.551)	มากที่สุด	1
2) แหล่งน้ำที่ใช้ปลูก ไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกสัตว์	0 (0.0)	0 (0.0)	10 (6.3)	61 (38.6)	87 (55.1)	4.49 (0.615)	มากที่สุด	2
2. ด้านพื้นที่ปลูก	-	-	-	-	-	4.58	มากที่สุด	2
						(0.594)		
1) พื้นที่ปลูกไม่มีการ ตกค้างของวัตถุอันตราย ที่ทำให้เกิดการปนเปื้อน หรือตกค้าง ในนาข้าว	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (9.5)	32 (20.3)	111 (70.3)	4.61 (0.657)	มากที่สุด	2
2) มีการเก็บตัวอย่าง วิเคราะห์คุณภาพดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (5.7)	65 (41.1)	84 (53.2)	4.47 (0.605)	มากที่สุด	3
3) พื้นที่ปลูกไม่อยู่ใกล้ แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอก ปศุสัตว์	0 (0.0)	0 (0.0)	4 (2.5)	43 (27.2)	111 (70.3)	4.68 (0.521)	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 158

การยอมรับการผลิตข้าว	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					x̄ (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีในข้อความ ความคิดเห็น	1	2	3	4	5			
3.ด้านการใช้วัสดุ อันตรายทางการเกษตร	-	-	-	-	-	4.61 (0.609)	มากที่สุด	1
1) ใช้วัสดุอันตรายตาม คำแนะนำของกรมข้าว	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (3.2)	34 (21.5)	119 (75.3)	4.72 (0.516)	มากที่สุด	1
2) ไม่ใช้วัสดุอันตราย ที่ระบุในทะเบียนวัตถุ อันตราย	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (12.0)	41 (25.9)	98 (62.0)	4.50 (0.703)	มากที่สุด	2
4. ด้านการจัดการ คุณภาพในกระบวนการ ผลิต	-	-	-	-	-	4.52 (0.627)	มากที่สุด	5
1) เมล็ดพันธุ์มาจาก แหล่งที่เชื่อถือได้	0 (0.0)	0 (0.0)	10 (6.3)	46 (29.1)	102 (64.6)	4.58 (0.610)	มากที่สุด	1
2) มีการจัดการการ ปลูกดูแลเพื่อลดข้าวเรือ และพันธุ์ปน	0 (0.0)	0 (0.0)	13 (8.2)	60 (38.0)	85 (53.8)	4.46 (0.644)	มากที่สุด	2
5. ด้านการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการ เก็บเกี่ยว	-	-	-	-	-	4.58 (0.615)	มากที่สุด	2
1) เก็บเกี่ยวข้าวใน ระยะที่เหมาะสม รวงอยู่ ในระยะปลับปลิง สุก เหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วนของรวง	0 (0.0)	0 (0.0)	16 (10.1)	27 (17.1)	115 (72.8)	4.63 (0.663)	มากที่สุด	4
2) ตรวจสอบที่การเก็บ เกี่ยว/การนวด	0 (0.0)	0 (0.0)	8 (5.1)	67 (42.4)	83 (52.5)	4.47 (0.594)	มากที่สุด	8

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 158

การยอมรับการผลิต ข้าวตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีใน ข้อความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{x} (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย 2	ปาน กลาง	มาก 4	มาก ที่สุด			
3) เกือบเกี่ยวเมื่อรวงข้าว มีอายุประมาณ 23-25 หลังจากต้นข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออก ดอก	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (3.8)	41 (25.9)	111 (70.3)	4.66 (0.548)	มากที่สุด	3
4) ระบายน้ำออกจาก แปลงนาก่อนเกี่ยวเกี่ยว 7-10 วัน	0 (0.0)	0 (0.0)	6 (3.8)	30 (19.0)	122 (77.2)	4.73 (0.522)	มากที่สุด	1
5) อุปกรณ์การเก็บ เกี่ยวภาชนะบรรจุ และ วิธีการเก็บเกี่ยวไม่ส่ง ผลกระทบต่อคุณภาพ ผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (12.0)	43 (27.2)	96 (60.8)	4.49 (0.702)	มากที่สุด	5
6) การเก็บเกี่ยวต้อง รักษาความสะอาดกัน การปนเปื้อน	0 (0.0)	0 (0.0)	24 (15.2)	33 (20.9)	101 (63.9)	4.49 (0.746)	มากที่สุด	5
7) การลดความชื้นมี การป้องกันไม่ให้เมล็ด แตกหัก	0 (0.0)	0 (0.0)	17 (10.8)	47 (29.7)	94 (59.5)	4.49 (0.684)	มากที่สุด	5
8) ความชื้นข้าวเปลือก สำหรับซื้อขายไม่เกิน 15 % ความชื้นสำหรับ เก็บรักษาไม่เกิน 14 %	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	48 (30.4)	110 (69.6)	4.70 (0.461)	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 158

การยอมรับการผลิตข้าว ตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีในข้อความ คิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					X̄ (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย 2	ปาน กลาง	มาก 4	มาก ที่สุด			
6. ด้านการขนย้าย การ เก็บรักษาและการ รวบรวมผลผลิต	-	-	-	-	-	4.47 (0.628)	มากที่สุด	7
1) อุปกรณ์ภาชนะใน การเก็บรักษามีความ สะอาดไม่ปนเปื้อนข้าว พันธุ์อื่น	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	56 (35.4)	102 (64.6)	4.65 (0.480)	มากที่สุด	1
2) สถานที่เก็บรักษา รวบรวมถูกลักษณะ สะอาด ป้องกันการ ปนเปื้อน	0 (0.0)	0 (0.0)	19 (12.0)	58 (36.7)	81 (51.3)	4.39 (0.694)	มากที่สุด	2
3) กรณีผลิตข้าวหลาย พันธุ์ต้องมีการจัดการ เพื่อป้องกันพันธุ์ปน	0 (0.0)	0 (0.0)	21 (13.3)	54 (34.2)	83 (52.5)	4.39 (0.712)	มากที่สุด	2
7. ด้านการบันทึก และการจัดเก็บข้อมูล	-	-	-	-	-	4.47 (0.700)	มากที่สุด	7
1) ต้องบันทึกข้อมูล การปฏิบัติ และการจัด การผลิตในทุกขั้นตอน	0 (0.0)	0 (0.0)	28 (17.7)	36 (22.8)	94 (59.5)	4.42 (0.776)	มากที่สุด	2
2) ผลผลิตที่อยู่ ระหว่างการเก็บรักษา และขนต้องมีการระบุ ข้อมูลให้สามารถตรวจ ที่มาของผลผลิตได้	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (5.7)	48 (30.4)	101 (63.9)	4.58 (0.600)	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 158

การยอมรับการผลิตข้าว	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
ตามการปฏิบัติทาง	1	2	3	4	5			
การเกษตรที่ดีในข้อความคิดเห็น								
3) จัดส่งเมล็ดข้าวสดให้ศูนย์ภายใน 24 ชม.	0 (0.0)	0 (0.0)	22 (13.9)	48 (30.4)	88 (55.7)	4.42 (0.725)	มากที่สุด	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	4.54 (0.623)	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 4.6 ระดับการยอมรับในข้อความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การยอมรับในข้อความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีทั้งที่เป็น ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ด้านตามลำดับในระดับความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีพบว่า

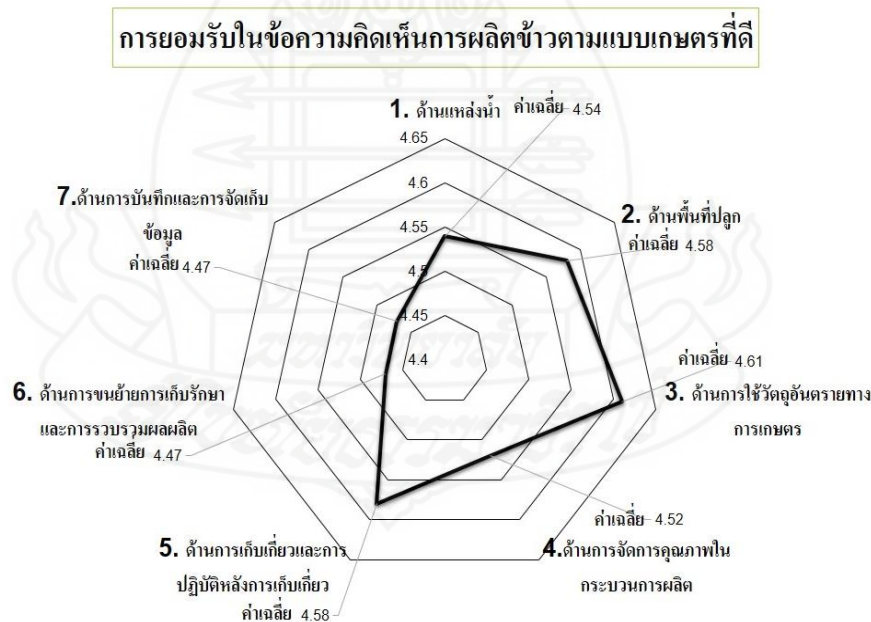
- 1) ด้านแหล่งน้ำ ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับการยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกมาจากแหล่งน้ำที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน ลำดับสุดท้ายคือ แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาลหรือคอกสัตว์
- 2) พื้นที่ปลูก ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับการยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ พื้นที่ปลูกต้องไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์ ลำดับสุดท้าย คือ มีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์คุณภาพดิน
- 3) ด้านการใช้วัตถุดิบทราย มีระดับการยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ ใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของกรมข้าว ลำดับสุดท้าย คือ ไม่ใช้วัตถุดิบทรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุดิบทราย

4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต การยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ เมล็ดพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ลำดับสุดท้าย คือ มีการจัดการการปลูกดูแลเพื่อลดข้าวเรือและพันธุ์ปน

5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ ระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน ลำดับสุดท้าย คือ ตรวจบันทึกการเก็บเกี่ยว/การนวด

6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต การยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ อุปกรณ์ภาชนะในการเก็บรักษามีความสะอาด ไม่ปนเปื้อนข้าว พันธุ์อื่น ลำดับสุดท้ายคือ กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันพันธุ์ปน สถานที่เก็บรักษารวบรวมถูกลักษณะสะอาด ป้องกันการปนเปื้อน

7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล การยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด ลำดับที่ 1 คือ ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจที่มาของผลผลิตได้ ลำดับสุดท้าย คือ ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ และการจัดการผลิตในทุกขั้นตอนจัดส่งเมล็ดข้าวสดให้ ศูนย์ฯ ภายใน 24 ชม.

ภาพที่ 4.1 สรุปการยอมรับในเชิงความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี

สรุปการยอมรับในข้อความคิดเห็นการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดีทั้งที่เป็น ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านการใช้วัตถุดิบตรงทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการ

ผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยที่อันดับที่ 1 คือ ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร อันดับสุดท้ายได้แก่ ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

3.2 การยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.7 ระดับการยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี

n = 158		
การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี	ปฏิบัติ(จำนวน/ ร้อยละ)	อันดับ
1.ด้านแหล่งน้ำ		
1) แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกมาจากแหล่งน้ำที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนให้เกิดการปนเปื้อน	158 (100.0)	1
2) แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาลหรือคอกสัตว์	158 (100.0)	1
2.ด้านพื้นที่ปลูก		
1) พื้นที่ปลูกไม่มีการตกค้างของวัตถุอันตราย ที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือตกค้างในนาข้าว	158 (100.0)	1
2) มีการเก็บตัวอย่างวิเคราะห์คุณภาพดิน	158 (100.0)	1
3) พื้นที่ปลูกไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์	149 (94.3)	3
3.ด้านการใช้วัตถุอันตราย ทางการเกษตร		
1) ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของกรมข้าว คำแนะนำของกรมข้าว	158 (100.0)	1
2) ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุ อันตราย	157 (99.4)	2

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 158		
การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี	ปฏิบัติ(จำนวน/ ร้อยละ)	อันดับ
4. ด้านการจัดการคุณภาพ		
ในกระบวนการผลิต		
1) เมล็ดพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้	158 (100.0)	1
2) มีการจัดการการปลูกดูแลเพื่อลดข้าวเรือและพันธุ์ปน	158 (100.0)	1
5. ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว		
1) เก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม รวงอยู่ในระยะปลับปลิง สุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วนของรวง	158 (100.0)	1
2) ตรวจสอบที่กการเก็บเกี่ยว/การนวด	141 (89.2)	8
3) เก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวมีอายุประมาณ 23-25 หลังจากต้นข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออกดอก	158 (100.0)	1
4) ระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน	158 (100.0)	1
5) อุปกรณ์การเก็บเกี่ยวภาชนะบรรจุ และวิธีวิธีการเก็บเกี่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิต	158 (100.0)	1
6) การเก็บเกี่ยวต้องรักษาความสะอาดกันการปนเปื้อน	158 (100.0)	1
7) การลดความชื้นมีการป้องกันไม่ให้เมล็ดแตกหัก	144 (91.1)	7
8) ความชื้นข้าวเปลือกสำหรับซื้อขายไม่เกิน 15 % ความชื้นสำหรับเก็บรักษาไม่เกิน 14 %	158 (100.0)	1

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 158

การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี	ปฏิบัติ(จำนวน/ ร้อยละ)	อันดับ
6. ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวม		
1) อุปกรณ์ภาชนะในการเก็บรักษามีความ สะอาดไม่ปนเปื้อนข้าวพันธุ์อื่น	144 (91.1)	2
2) สถานที่เก็บรักษารวบรวมถูกลักษณะ สะอาด ป้องกันการปนเปื้อน	158 (100.0)	1
3) กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ต้องมีการจัดการ เพื่อป้องกันพันธุ์ปน	125 (79.1)	3
7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล		
1) ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ และการจัด การผลิตในทุกขั้นตอน	130 (82.3)	3
2) ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนต้องมี การระบุข้อมูลให้สามารถตรวจที่มาของผลผลิตได้	158 (100.0)	1
3) จัดส่งเมล็ดข้าวสดให้ศูนย์ฯ ภายใน 24 ชม.	158 (100.0)	1

จากตารางที่ 4.7 ระดับการยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี
ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี ทั้ง 7 ด้าน พบว่า

1) ด้านแหล่งน้ำ เกษตรกรมีการปฏิบัติใน ข้อแหล่งน้ำที่ใช้ปลูกมาจากแหล่งน้ำที่ไม่ก่อให้ให้เกิดการปนเปื้อน และข้อแหล่งน้ำที่ใช้ปลูกไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน
โรงพยาบาลหรือคอกสัตว์ ร้อยละ 100

2) พื้นที่ปลูก เกษตรกรมีการปฏิบัติ ในข้อ พื้นที่ปลูกไม่มีการตกค้างของวัตถุ
อันตราย ลำดับสุดท้าย และมีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์คุณภาพดิน ร้อยละ 100 พื้นที่ปลูกต้องไม่
อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์ เป็นลำดับสุดท้าย ร้อยละ 94.3

3) ด้านการใช้วัตถุดิบอันตราย เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อ ใช้วัตถุดิบอันตรายตามคำแนะนำของกรมข้าว มากที่สุด ร้อยละ 100 ลำดับสุดท้าย คือ การปฏิบัติในข้อ ไม่ใช้วัตถุดิบอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุดิบอันตราย ร้อยละ 99.4

4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อ เมล็ดพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และ มีการจัดการการปลูกดูแลเพื่อลดข้าวเรือและพันธุ์ปน ร้อยละ 100

5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อ เก็บเกี่ยวข้าวในระยะที่เหมาะสม รวงอยู่ในระยะปลับปลิง สุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วนของรวง ข้อเก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวมีอายุประมาณ 23-25 หลังจากต้นข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออกดอก ข้อระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน ข้ออุปกรณ์การเก็บเกี่ยวภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิต ข้อการเก็บเกี่ยวต้องรักษาความสะอาดกันการปนเปื้อน ข้อความชื้นข้าวเปลือกสำหรับซื้อขายไม่เกิน 15 % ความชื้นสำหรับเก็บรักษาไม่เกิน 14 % มีการปฏิบัติ ร้อยละ 100 ในข้อการลดความชื้นมีการป้องกันไม่ให้เมล็ดแตกหัก ร้อยละ 91.1 และ ข้อตรวจบันทึกการเก็บเกี่ยว/การนวด น้อยที่สุด ร้อยละ 89.2

6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อสถานที่เก็บรักษารวบรวมถูกลักษณะสะอาด ป้องกันการปนเปื้อน มากที่สุด ร้อยละ 100 ในข้ออุปกรณ์ภาชนะในการเก็บรักษามีความสะอาด ไม่ปนเปื้อนข้าว พันธุ์อื่น ร้อยละ 91.1 และในข้อการผลิตข้าวหลายพันธุ์ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันพันธุ์ปน ปฏิบัติน้อยที่สุด ร้อยละ 79.1

7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลผลผลิต เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อ ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจที่มาของผลผลิตได้ และในข้อจัดส่งเมล็ดข้าวสดให้ศูนย์ฯ ภายใน 24 ชม. มีการปฏิบัติร้อยละ 100 ส่วนในข้อต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ และการผลิตในทุกขั้นตอน มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ร้อยละ 82.3

ตารางที่ 4.8 สรุปการยอมรับในข้อการปฏิบัติการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี

จำนวนข้อที่ปฏิบัติ		จำนวน	n = 158
(ข้อ)		(คน)	(ร้อยละ)
1 – 8	(น้อยที่สุด)	0	0.0
9 – 12	(น้อย)	0	0.0
13 – 16	(ปานกลาง)	0	0.0
17 – 20	(มาก)	3	1.0
21 – 23	(มากที่สุด)	155	99.0

ต่ำสุด 19 ข้อ สูงสุด 23 ข้อ
ค่าเฉลี่ย 22.24 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.779

จากตารางที่ 4.8 การยอมรับในข้อการปฏิบัติการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี ใน 7 ด้าน จำนวน 23 ข้อ โดยเกษตรกรร้อยละ 1.0 มีการปฏิบัติ 17 – 20 ข้อ และร้อยละ 99.0 มีการปฏิบัติ ระหว่าง 21 – 23 ข้อ โดยจำนวนข้อในการปฏิบัติทั้งหมด 23 ข้อ พบว่า จำนวนข้อที่เกษตรกรมีการปฏิบัติสูงสุด คือ 23 ข้อ ต่ำที่สุด คือ 19 ข้อ ค่าเฉลี่ย 22.24 ข้อ

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตารางที่ 4.9 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความต้องการการส่งเสริม การผลิตข้าวตามการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
1. ด้านความรู้	-	-	-	-	-	4.22	มากที่สุด	2
						(0.831)		
1) ความรู้เรื่องการผลิต ข้าวตามการปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดี	0	0	21	54	83	4.39	มากที่สุด	2
	(0.0)	(0.0)	(13.3)	(34.2)	(52.5)	(0.712)		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 158

ความต้องการการส่งเสริม การผลิตข้าวตามการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					x̄ (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
2) การศึกษาคูงานเรื่อง การผลิตข้าวแบบเกษตรที่	0 (0.0)	0 (0.0)	52 (32.9)	32 (20.3)	74 (46.8)	4.14 (0.885)	มาก	4
3) ความรู้ด้านการชล ประทานและแหล่งน้ำ	0 (0.0)	0 (0.0)	31 (19.6)	28 (17.7)	99 (62.7)	4.43 (0.801)	มากที่สุด	1
4) ความรู้ด้านการใช้ สารเคมีที่ถูกต้อง	0 (0.0)	0 (0.0)	55 (34.8)	23 (14.6)	80 (50.6)	4.16 (0.914)	มาก	3
5) ความรู้ด้านเมล็ด พันธุ์และคุณภาพ	0 (0.0)	0 (0.0)	57 (36.1)	46 (29.1)	55 (34.8)	3.99 (0.845)	มาก	5
2. ด้านการสนับสนุน	-	-	-	-	-	4.29 (0.615)	มากที่สุด	1
1) แหล่งทุน	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (1.9)	52 (32.9)	1.3 (65.2)	4.63 (0.522)	มากที่สุด	1
2) การตลาด	0 (0.0)	0 (0.0)	13 (8.2)	54 (34.2)	91 (57.6)	4.49 (0.646)	มากที่สุด	2
3) การแปรรูปผลผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (7.0)	95 (60.1)	52 (32.9)	4.26 (0.578)	มากที่สุด	3
4) ด้านการขนส่ง	0 (0.0)	0 (0.0)	37 (23.4)	89 (56.3)	32 (20.3)	3.97 (0.662)	มาก	5
5) เมล็ดพันธุ์	0 (0.0)	0 (0.0)	27 (17.1)	86 (54.4)	45 (28.5)	4.11 (0.667)	มาก	4
3. ด้านการส่งเสริม	-	-	-	-	-	4.12 (0.647)	มาก	3
1) การเยี่ยมชมจาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	41 (25.9)	75 (47.5)	42 (26.6)	4.01 (0.727)	มาก	5

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n = 158

ความต้องการการส่งเสริม การผลิตข้าวตามการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					x̄ (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
2) การเผยแพร่ประ- ชาสัมพันธ์สิ่งใหม่ฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (12.0)	97 (61.4)	42 (26.6)	4.15 (0.606)	มาก	2
3) คำแนะนำและการ ให้คำปรึกษาด้าน การเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (11.4)	104 (65.8)	36 (22.8)	4.11 (0.575)	มาก	3
4) การส่งเสริมด้าน เทคโนโลยีใหม่ฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (9.5)	104 (65.8)	39 (24.7)	4.15 (0.566)	มาก	2
5) การส่งเสริมด้าน การลดต้นทุนการผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (11.4)	60 (38.0)	80 (50.6)	4.39 (0.685)	มากที่สุด	1
6) เกษตรกรควรมีส่วน ร่วมในทุกขั้นตอนของ งาน	0 (0.0)	0 (0.0)	47 (29.7)	75 (47.5)	36 (22.8)	3.93 (0.724)	มาก	6
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	4.20 (0.694)	มาก	3

จากตารางที่ 4.9 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติ
ทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.20) โดยที่ระดับความต้องการการ
ส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระดับความต้องการมากที่สุดได้แก่ 2 ด้าน คือ
ด้านการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 4.29) และด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ยรวม 4.22) ระดับความต้องการมาก
ได้แก่ ด้านการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.12)

ตารางที่ 4.10 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 158

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้	4.22	0.831	มากที่สุด	2
2. ด้านการสนับสนุน	4.29	0.615	มากที่สุด	1
3. ด้านการส่งเสริม	4.12	0.647	มาก	3
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.20	0.694	มาก	

สรุปตารางที่ 4.10 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านการสนับสนุน ด้านการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความต้องการทางด้านการสนับสนุน อันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านความรู้ และความต้องการในลำดับสุดท้ายคือ ด้านการส่งเสริม

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.1.1 ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.11 ระดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 158

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
1) แหล่งน้ำมีความ เป็นสารเคมีตกค้าง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	29 (18.4)	129 (81.6)	4.82 (0.388)	มากที่สุด	9
2) แหล่งน้ำไม่เพียง พอต่อการทำ การเกษตร	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	13 (8.2)	145 (91.8)	4.92 (0.276)	มากที่สุด	7
3) ขาดแคลนพื้นที่ทำ เป็นของตนเอง	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (4.4)	151 (95.6)	4.96 (0.206)	มากที่สุด	4

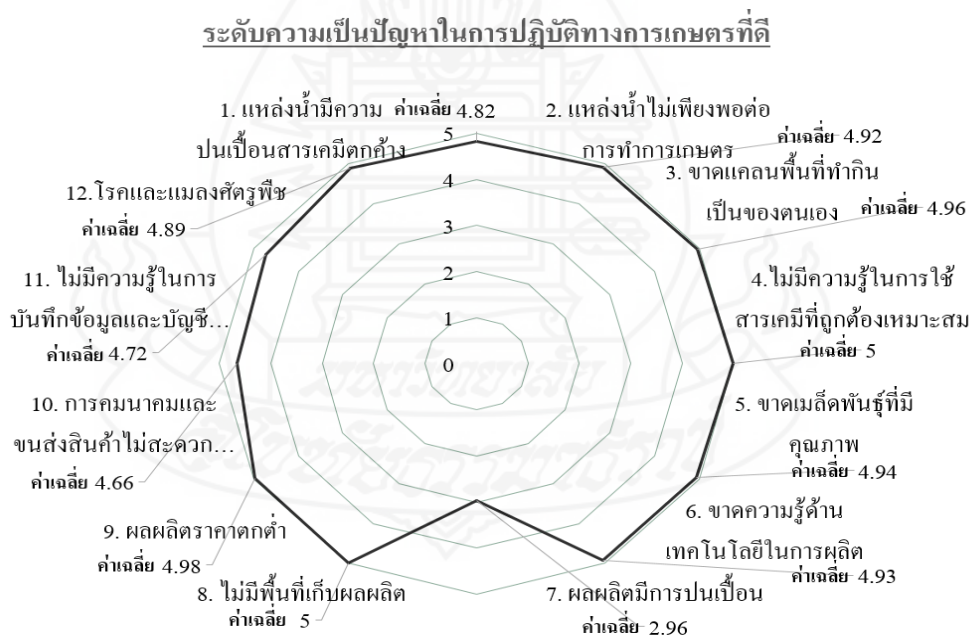
ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 158

ปัญหาในการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					x̄ (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
4) ไม่มีความรู้ในการ ใช้สารเคมีที่ถูกต้อง เหมาะสม	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	5.00 (0.000)	มากที่สุด	1
5) ขาดเมล็ดพันธุ์ที่มี คุณภาพ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (5.7)	149 (94.3)	4.94 (0.233)	มากที่สุด	5
6) ขาดความรู้ด้าน เทคโนโลยีในการผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (7.0)	147 (93.0)	4.93 (0.255)	มากที่สุด	6
7) ผลผลิตมีการปน เปื้อน	0 (0.0)	19 (12.1)	126 (79.7)	13 (8.2)	0 (0.0)	2.96 (0.450)	ปานกลาง	12
8) ไม่มีพื้นที่เก็บผล ผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	5.00 (0.000)	มากที่สุด	1
9) ผลผลิตราคาตกต่ำ	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (1.9)	155 (98.1)	4.98 (0.137)	มากที่สุด	3
10) การคมนาคมและ ขนส่งสินค้าไม่สะดวก	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (9.5)	24 (15.2)	119 (75.3)	4.66 (0.646)	มากที่สุด	11
11) ไม่มีความรู้ในการ บันทึกข้อมูลและบัญชี ครัวเรือน	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	44 (27.8)	114 (72.2)	4.72 (0.450)	มากที่สุด	10
12) โรคและแมลง - ศัตรูพืช	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (11.4)	140 (88.6)	4.89 (0.319)	มากที่สุด	8
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	4.73 (0.280)	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.11 ระดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ระดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่าค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.73) แยกตามหัวข้อปัญหา พบว่า ในระดับมากที่สุด 11 หัวข้อปัญหาได้แก่ ปัญหาไม่มีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 5.00) ปัญหาไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 5.00) ปัญหาผลผลิตราคาตกต่ำ (ค่าเฉลี่ย 4.98) ปัญหาขาดแคลนพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง (ค่าเฉลี่ย 4.96) ปัญหาขาดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.94) ปัญหาขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.93) ปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.92) ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 4.89) ปัญหาแหล่งน้ำมีความปนเปื้อนสารเคมีตกค้าง (ค่าเฉลี่ย 4.82) ปัญหาไม่มีความรู้ในการบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 4.72) ปัญหาการคมนาคมและขนส่งสินค้าไม่สะดวกรวบรวมผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.66) ตามลำดับ ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาผลผลิตมีการปนเปื้อน (ค่าเฉลี่ย 2.96)

ภาพที่ 4.2 สรุประดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากภาพที่ 4.2 สรุประดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่นั้นเกษตรกรมีปัญหาทางด้านไม่มีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม ปัญหาไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิต รองลงมาคือ ปัญหาผลผลิตราคา ปัญหาขาดแคลนพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ปัญหาขาดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ ปัญหาขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต ปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช ปัญหาแหล่งน้ำมีความปนเปื้อนสารเคมีตกค้าง ปัญหาไม่มีความรู้ในการบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน ปัญหาการคมนาคมและขนส่งสินค้าไม่สะดวกรวบรวมผลผลิตตามลำดับ ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ปัญหาผลผลิตมีการปนเปื้อน

5.1.2 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการเก็บรวบรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 7 ด้าน พบว่า

- 1) ด้านแหล่งน้ำ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ให้มีการควบคุมน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ด้าน
- 2) ด้านพื้นที่ปลูก มีข้อเสนอแนะให้มีการพักแปลงปลูกโดยปลูกพืชเพื่อบำรุงดิน
- 3) ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ให้มีการตั้งกลุ่มเพื่อผลิตน้ำหมักและสารชีวภัณฑ์
- 4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตเกษตรกรให้มีงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องทุ่นแรงของกลุ่ม
- 5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวเสนอแนะให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดซื้อเครื่องลดความชื้นและลานตากของส่วนรวม
- 6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิตเสนอให้มีที่จัดเก็บผลผลิต เป็นของกลุ่ม
- 7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล เสนอให้มีการจัดทำรูปแบบของการบันทึกข้อมูลต่างๆ และทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

5.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.2.1 ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตารางที่ 4.12 ระดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

n = 158

ระดับความเป็นปัญหา ในการส่งเสริมการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ ดี	ระดับปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
1) ขาดการเขียน จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม	12 (7.6)	36 (22.8)	110 (69.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	2.62 (0.624)	ปานกลาง	12
2) ขาดการส่งเสริมด้าน การชลประทาน	0 (0.0)	0 (0.0)	95 (60.1)	9 (5.7)	54 (34.2)	3.74 (0.939)	มาก	3
3) ขาดการส่งเสริมด้าน การปรับปรุงบำรุงดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	150 (94.9)	8 (5.1)	0 (0.0)	3.05 (0.220)	ปานกลาง	8
4) ขาดความรู้จากเจ้า หน้าที่ในการใช้สารเคมี ที่ถูกต้องเหมาะสม	0 (0.0)	1 (0.6)	134 (84.8)	13 (8.2)	10 (6.4)	3.20 (0.550)	ปานกลาง	5
5) ขาดการส่งเสริม ด้านเมล็ดพันธุ์	0 (0.0)	0 (0.0)	158 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.00 (0.000)	ปานกลาง	10
6) ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยี ในการผลิต	0 (0.0)	0 (0.0)	123 (77.8)	19 (12.1)	16 (10.1)	3.32 (0.651)	ปานกลาง	4
7) ขาดการส่งเสริมด้าน เทคโนโลยีหลังการเก็บ เกี่ยว	0 (0.0)	0 (0.0)	75 (47.5)	3 (1.9)	80 (50.6)	4.03 (0.993)	มาก	2
8) ขาดการส่งเสริมด้าน บันทึกข้อมูลและบัญชี ครัวเรือน	0 (0.0)	0 (0.0)	63 (39.9)	0 (0.0)	95 (60.1)	4.20 (0.982)	มาก	1

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 158

ระดับความเป็นปัญหา ในการส่งเสริมการ ปฏิบัติทางการเกษตรที่ ดี	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X} (S.D)	ความหมาย	ลำดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1	2	3	4	5			
9) ขาดการเผยแพร่ แพร่ประชาสัมพันธ์องค์ ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆ	0 (0.0)	5 (3.2)	145 (91.8)	0 (0.0)	8 (5.0)	3.07 (0.480)	ปานกลาง	7
10) ขาดการติดตาม ประเมินผล	0 (0.0)	0 (0.0)	142 (89.9)	16 (10.1)	0 (0.0)	3.10 (0.303)	ปานกลาง	6
11) ขาดการบูรณาการกับ หน่วยงานต่างๆที่ เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	0 (0.0)	153 (96.8)	5 (3.2)	0 (0.0)	3.03 (0.176)	ปานกลาง	9
12) ขาดการเชื่อมโยง ระหว่างกลุ่มและ เครือข่ายต่างๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	142 (89.9)	0 (0.0)	16 (10.1)	3.20 (0.605)	ปานกลาง	5
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	-	-	-	-	-	3.29 (0.543)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.14 ระดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่า ระดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่าค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.29) แยกตามหัวข้อปัญหา พบว่า ในระดับมาก 3 หัวข้อปัญหาได้แก่ ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 4.20) ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.03) ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการชลประทาน (ค่าเฉลี่ย 3.74) ในระดับปานกลาง 9 หัวข้อปัญหา ได้แก่ปัญหาขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.32) ปัญหาขาดความรู้จากเจ้าหน้าที่ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม(ค่าเฉลี่ย 3.20) ปัญหาขาดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ(ค่าเฉลี่ย 3.20) ปัญหาขาดการติดตาม

ประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.10) ปัญหาขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.07) ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการปรับปรุงบำรุงดิน (ค่าเฉลี่ย 3.05) ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.03) ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 3.00) ปัญหาขาดการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.62)

ภาพที่ 4.3 สรุประดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากภาพที่ 4.3 สรุประดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีส่วนใหญ่เน้นเกษตรกรรมมีปัญหาทางด้าน ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน รองลงมาคือปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการชลประทาน ในระดับปานกลาง 9 หัวข้อปัญหา ได้แก่ปัญหาขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต ปัญหาขาดความรู้จากเจ้าหน้าที่ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม ปัญหาขาดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ ปัญหาขาดการติดตามประเมินผล ปัญหาขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆ ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเมล็ดพันธุ์ ปัญหาขาดการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ตามลำดับ

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ด้านความรู้ เสนอให้มีการส่งเสริมด้านการลดต้นทุนการผลิต การชลประทาน ส่งเสริมด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง การใช้ปุ๋ยสั่งตัด การปรับปรุงบำรุงดิน และการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้แทนสารเคมี

2) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกษตรกรเสนอให้มีการตั้งกลุ่มข้าวสารออนไลน์ของแปลงใหญ่ในอำเภอ

3) ด้านอื่นๆ เสนอให้จัดการศึกษาดูงาน ต่างพื้นที่

ตอนที่ 6 การทดสอบสมมุติฐานปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่คัดเลือกมาทั้งหมด 13 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พื้นที่ทำการผลิตข้าว ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่มี ความสัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์แต่ละคู่ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

n = 158

ปัจจัย	r	Sig.
1.อายุ	0.189*	0.017
2.ประสบการณ์ในการผลิตข้าว	0.183*	0.021

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

n = 158

ปัจจัย	r	Sig.
3.ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี	-0.225**	0.004
4.จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.211**	0.008
5.จำนวนแรงงานในครัวเรือน	0.028	0.073
6.รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา	-0.093	0.247
7.ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา	0.076	0.344
8.พื้นที่ทำการผลิตข้าว	-0.004	0.964
9. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	-0.029	0.721
10. แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.081	0.31
11. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	-0.084	0.291
12. ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.06	0.456
13. ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	0.076	0.342

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านอายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พื้นที่ทำการผลิตข้าว ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ พบว่ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ เป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และแต่มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมากที่สุด ($r = 0.189, \text{Sig.} = 0.017$) ประสบการณ์ในการผลิตข้าวเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และแต่มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมากที่สุด ($r = 0.183, \text{Sig.} = 0.021$) และยังพบว่ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ประสบการณ์ใน

การผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม แต่มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก ($r = -0.225, \text{Sig.} = 0.004$) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก ($r = 0.211, \text{Sig.} = 0.008$)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ 2) การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ 3) ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ 4) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปี 2561 จำนวน 262 ราย การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 โดยมีขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 60.3 ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวแบบแปลงใหญ่ สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละหมู่บ้าน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยลักษณะคำถามแบบแบบปลายปิดและคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย 5 ตอน ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence, IOC) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.96 นำผลการสัมภาษณ์ไปทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ค่า Cronbach's alpha ในแต่ละตอน ได้ค่าสัมประสิทธิ์

ระหว่าง 0.773- 0.853 สรุปรูปภาพรวมของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟามีค่า เท่ากับ 0.818 จึงสามารถนำไป เก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 158 ครั้วเรือน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรนแปลงใหญ่ ผู้แทนครั้วเรือนที่ให้สัมภาษณ์เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในครั้วเรือนเกษตรกร อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 55.70 ปี ระดับการศึกษา เกษตรกร ส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครั้วเรือนเฉลี่ย 3.44 คน มีจำนวนแรงงานในครั้วเรือนเฉลี่ย 2.14 คน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว 32.32 ปี ใช้ทั้งแรงงานในครั้วเรือนและแรงงานที่จ้างทุกบ้านมีเครื่องทุ่นแรงทางการเกษตรอันดับแรกคือรถไถ รองลงมาคือ เครื่องสูบน้ำ มีพื้นที่ทำในการผลิตข้าวเฉลี่ยครั้วเรือนละ 26.58 ไร่ เป็นพื้นที่เช่า อยู่ภายในเขตชลประทานทั้งหมด มีรายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมาเฉลี่ย 6860.12 บาท/ไร่ ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา 5257.40 บาท/ไร่ ใช้บริการแหล่งเงินทุนและสินเชื่อจาก ธกส. รองลงมาคือ สหกรณ์การเกษตร เกษตรกรในกลุ่มแปลงใหญ่ทุกรายมีการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา ส่วนการศึกษาดูงานด้านการเกษตรมีเพียงบางรายที่ไม่ได้เข้าร่วม

1.3.2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 25 ข้อ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 90.5 และระดับมากร้อยละ 9.5 โดยข้อความรู้ที่เกษตรกรรู้น้อยกว่าข้ออื่นๆ ได้แก่ ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร

2) แหล่งความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เกษตรกรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม

สื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ โดยในภาพรวมด้านแหล่งความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อบุคคล ในระดับ มาก สื่อกลุ่มกิจกรรมในระดับปานกลาง สื่อมวลชน ในระดับปานกลาง และสื่อออนไลน์ อยู่ในระดับน้อย

1.3.3 การผลิตข่าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) การยอมรับในข้อคิดเห็นการผลิตข่าวตามแบบเกษตรที่ดี

(1) ด้านแหล่งน้ำ ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 3 จากความคิดเห็นของเกษตรกรในด้านแหล่งน้ำสำหรับการผลิตข่าวตามแบบเกษตรที่ดี แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่เกิดการปนเปื้อน ไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาลหรือคอกสัตว์

(2) พื้นที่ปลูก ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 2 จากความคิดเห็นของเกษตรกรในด้านพื้นที่ปลูกสำหรับการผลิตข่าวตามแบบเกษตรที่ดี พื้นที่ปลูกต้องไม่มีการตกค้างของวัตถุอันตรายที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือตกค้างในนาข้าว ไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์ มีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์คุณภาพดิน

(3) ด้านการใช้วัตถุอันตราย มีระดับการยอมรับอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 1 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรให้การยอมรับเกี่ยวกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากอาจเพราะเกษตรกรเห็นความสำคัญด้านสุขภาพของตัวเองเกษตรกรเอง และผู้บริโภค

(4) ด้านการจัดการคุณภาพในการะบวนการผลิต การยอมรับอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 4 ในด้านของคุณภาพเมล็ดพันธุ์ การจัดการการปลูกและการดูแลรักษา

(5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การยอมรับอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 2 การเก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว วิธีการเก็บเกี่ยว การปนเปื้อน ความชื้น ซึ่งแสดงถึงความต้องการทางด้านคุณภาพของผลผลิตของเกษตรกร

(6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต การยอมรับอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 5 ในระดับของการยอมรับการผลิตข่าวตามแบบเกษตรที่ดี ด้านการเก็บรักษา การรวบรวมผลผลิต สถานที่ในการเก็บรวบรวมผลผลิต และการขนย้ายผลผลิต

(7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล การยอมรับอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด เป็นลำดับที่ 5 การบันทึกข้อมูล จัดเก็บข้อมูลในทุกขั้นตอนการผลิต การเก็บรักษา การขนย้าย การตรวจสอบที่มาของผลผลิต

2) การยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี

การยอมรับในเชิงการปฏิบัติในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี ทั้ง 7 ด้าน เมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ละด้านในการปฏิบัติ พบว่า

(1) ด้านแหล่งน้ำ ในภาพรวมเกษตรกรมีการปฏิบัติใน ข้อแหล่งน้ำที่ใช้ปลูก มาจากแหล่งน้ำที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน และข้อแหล่งน้ำที่ใช้ปลูกไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาลหรือคอกสัตว์ ร้อยละ 100

(2) พื้นที่ปลูก เกษตรกรมีการปฏิบัติ ในข้อ พื้นที่ปลูกไม่มีการตกค้างของ วัตถุอันตราย ลำดับสุดท้าย และมีการเก็บตัวอย่างดินวิเคราะห์คุณภาพดิน ร้อยละ 100 พื้นที่ปลูก ต้องไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์ เป็นลำดับสุดท้าย ร้อยละ 94.3

(3) ด้านการใช้วัตถุอันตราย เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อ ใช้วัตถุอันตราย ตามคำแนะนำของกรมข้าว มากที่สุด ร้อยละ 100 ลำดับสุดท้าย คือ การปฏิบัติในข้อ ไม่ใช้วัตถุ อันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตราย ร้อยละ 99.4

(4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต เกษตรกรมีการปฏิบัติในข้อ เมล็ดพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และ มีการจัดการการปลูกดูแลเพื่อลดข้าวเรือและพันธุ์ปน ร้อย ละ 100

(5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีการปฏิบัติ ในข้อ เก็บเกี่ยวข้าวในระยะที่เหมาะสม รวงอยู่ในระยะพลับพลึง สุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วน ของรวง ข้อเก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวมีอายุประมาณ 23-25 หลังจากต้นข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออก ดอกข้อระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน ข้ออุปกรณ์การเก็บเกี่ยวภาชนะบรรจุ และ วิธีการเก็บเกี่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิต ข้อการเก็บเกี่ยวต้องรักษาความสะอาดกันการ ปนเปื้อน ข้อความชื้นข้าวเปลือกสำหรับซื้อขายไม่เกิน 15 % ความชื้นสำหรับเก็บรักษาไม่เกิน 14 % มีการปฏิบัติ ร้อยละ 100 ในข้อการลดความชื้นมีการป้องกันไม่ให้เมล็ดแตกหัก ร้อยละ 91.1 และข้อ ตรวจบันทึกการเก็บเกี่ยว/การนวด น้อยที่สุด ร้อยละ 89.2

(6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต เกษตรกรมีการ ปฏิบัติในข้อสถานที่เก็บรักษารวบรวมถูกลักษณะสะอาด ป้องกันการปนเปื้อน มากที่สุด ร้อยละ 100 ในข้ออุปกรณ์ภาชนะในการเก็บรักษามีความสะอาด ไม่ปนเปื้อนข้าว พันธุ์อื่น ร้อยละ 91.1 และในข้อการผลิตข้าวหลายพันธุ์ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันพันธุ์ปน ปฏิบัติน้อยที่สุด ร้อยละ 79.1

(7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ผลผลิต เกษตรกรมีการปฏิบัติใน ข้อ ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจที่มาของผลผลิต

ได้ และในข้อจัดส่งเมล็ดข้าวสาลีให้ศูนย์ฯ ภายใน 24 ชม. มีการปฏิบัติร้อยละ 100 ส่วนในข้อต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ และการผลิตในทุกขั้นตอน มีการปฏิบัติร้อยละ 82.3

1.3.4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยที่ระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระดับความต้องการมากที่สุด ตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการสนับสนุน แหล่งเงินทุน ด้านการตลาด ด้านการแปรรูป ด้านการขนส่ง ด้านเมล็ดพันธุ์

อันดับที่ 2 ได้แก่ด้านความรู้ เรื่องการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี การศึกษาดูงานการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี ด้านการชลประทาน การใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม และด้านคุณภาพของเมล็ดพันธุ์

อันดับที่ 3 ได้แก่ ความต้องการด้านการส่งเสริม เกษตรกรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านการลดต้นทุนการผลิตมากที่สุด รองลงมาคือ เทคโนโลยี การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำต่างๆ การเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงการมีส่วนร่วม

1.3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

1) ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สรุประดับความเป็นปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ส่วนใหญ่นั้นเกษตรกรมีปัญหาทางด้านไม่มีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม ปัญหาไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิต รองลงมาคือ ปัญหาผลผลิตราคา ปัญหาขาดแคลนพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ปัญหาขาดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ ปัญหาขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต ปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช ปัญหาแหล่งน้ำมีความปนเปื้อนสารเคมีตกค้าง ปัญหาไม่มีความรู้ในการบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน ปัญหาการคมนาคมและขนส่งสินค้าไม่สะดวกรวบรวมผลผลิตตามลำดับ ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ปัญหาผลผลิตมีการปนเปื้อน

2) ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการเก็บรวบรวมข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 7 ด้าน พบว่า

(1) ด้านแหล่งน้ำ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะ ให้มีการควบคุมน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และฟาร์มเลี้ยงสัตว์

(2) ด้านพื้นที่ปลูก มีข้อเสนอแนะให้มีการพักแปลงปลูกโดยปลูกพืชเพื่อบำรุงดิน

(3) ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร ให้มีการตั้งกลุ่มเพื่อผลิตน้ำหมักและสารชีวภัณฑ์

(4) ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตเกษตรกรให้มีงบประมาณเพื่อจัดซื้อเครื่องทุ่นแรงของกลุ่ม

(5) ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวเสนอแนะให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อจัดซื้อเครื่องลดความชื้นและลานตากของส่วนรวม

(6) ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิตเสนอให้มีที่จัดเก็บผลผลิต เป็นของกลุ่ม

(7) ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล เสนอให้มีการจัดทำรูปแบบของการบันทึกข้อมูลต่างๆ และทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

3) ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีส่วนใหญ่เน้นเกษตรกรมีปัญหาทางด้านปัญหาขาดการส่งเสริมด้านบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน รองลงมาคือปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการชลประทาน ในระดับปานกลาง 9 หัวข้อปัญหา ได้แก่ ปัญหาขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต ปัญหาขาดความรู้จากเจ้าหน้าที่ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม ปัญหาขาดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ ปัญหาขาดการติดตามประเมินผล ปัญหาขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆ ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเมล็ดพันธุ์ ปัญหาขาดการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ตามลำดับ

4) ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

(1) ด้านความรู้ เสนอให้มีการส่งเสริมด้านการลดต้นทุนการผลิต การชลประทาน ส่งเสริมด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง การใช้ปุ๋ยสั่งตัด การปรับปรุงบำรุงดิน และการผลิตสารชีวภัณฑ์เพื่อใช้แทนสารเคมี

(2) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เกษตรกรเสนอให้มีการตั้งกลุ่มข่าวสารออนไลน์ของแปลงใหญ่ในอำเภอ

(3) ด้านอื่นๆ เสนอให้จัดการศึกษาดูงาน ต่างพื้นที่

1.3.6 การทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านอายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พื้นที่

ทำการผลิตข้าว ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ พบว่ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ เป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และที่ความสัมพันธ์ระดับต่ำมากที่สุด ($r = 0.189, \text{Sig.} = 0.017$) ประสบการณ์ในการผลิตข้าวเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และที่ความสัมพันธ์ระดับต่ำมากที่สุด ($r = 0.183, \text{Sig.} = 0.021$) และยังพบว่ามีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ที่ความสัมพันธ์ระดับต่ำมากที่สุด ($r = -0.225, \text{Sig.} = 0.004$) และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ที่ความสัมพันธ์ระดับต่ำมากที่สุด ($r = 0.211, \text{Sig.} = 0.008$)

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และการทดสอบสมมติฐาน มีสิ่งที่ควรอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนมากเป็นเพศชาย และมีอายุเฉลี่ย 55 ปี ร้อยละ 82.3 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการผลิตข้าว เฉลี่ย 32.32 มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ย 0.61 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.44 จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.15 คน สอดคล้องกับการศึกษาของ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 104) พบว่าเกษตรกรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.97 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.94 คน มีรายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมาเฉลี่ย 6860.13 บาท มีต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา เฉลี่ย 5257.41 บาท พื้นที่ทำการผลิตข้าวเฉลี่ยครัวเรือนละ 26.58 ไร่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตข้าว พบว่า กลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ใช้น้ำในคลองชลประทานและอยู่ในพื้นที่ของเขตชลประทาน ทุกครัวเรือนมีเครื่องทุ่นแรงใช้งาน ร้อยละ ใช้แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ จาก ธกส.กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้า ธกส. สอดคล้องกับการศึกษาของ ธาราวิทย์ คำห้ำ (2555, น.104) พบว่าเกษตรกรเป็นสมาชิกลูกค้า ธกส.

มากกว่าสมาชิกอื่นๆ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้รับการเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และ ปฏิบัติงานด้านการเกษตรที่ดี

2.2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ผลการวิจัย พบว่า

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำนวน 25 ข้อ พบว่า ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ใน 7 ด้าน จากคำถามที่ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด อันดับที่ 1 ได้แก่ ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล อันดับที่ 2 ได้แก่ ด้านการขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านพื้นที่ปลูก ด้านแหล่งน้ำ ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ตามลำดับ ตอบได้ถูกน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร จากข้อคำถามแสดงว่าเกษตรกรยังมีความรู้ความเข้าใจทางด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรน้อยกว่าด้านอื่น ทั้งนี้เกษตรกรให้ความสำคัญกับการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลเนื่องจากอาจเพราะมีการส่งเสริมอบรมในด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน จากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องบ่อยครั้ง

2.2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ โดยในภาพรวมด้านแหล่งความรู้อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อบุคคล ในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และญาติพี่น้อง/เพื่อนเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของ วรินทร์ ปัญญาสม (2557, น. 106) พบว่า เกษตรกรได้รับแหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว จากสื่อบุคคลคือนักส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก ส่วนในด้าน สื่อกลุ่มกิจกรรมในระดับปานกลาง สื่อมวลชน ในระดับปานกลาง และสื่อออนไลน์ อยู่ในระดับน้อย สรุปได้ว่าแหล่งที่ได้รับรู้ของเกษตรกรที่ได้รับ จากสื่อบุคคลมากที่สุด จากคนใกล้ชิด ที่สามารถติดต่อพบปะ พูดคุยได้ ในด้านสื่อออนไลน์เกษตรกรอาจยังขาดความชำนาญในการใช้

2.3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี การยอมรับในข้อความคิดเห็นการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า

การยอมรับในข้อความคิดเห็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการยอมรับในข้อความคิดเห็นด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านพื้นที่ปลูก ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในขั้นตอนการผลิตข้าว ของเกษตรกร เกษตรกรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้สารเคมีเพราะเป็นสิ่งที่เกษตรกรใช้อยู่เป็นประจำในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช อีกทั้งทางหน่วยงานต่างๆยังมีการจัดอบรมในโครงการต่างๆทั้งในเรื่องการลดการใช้สารเคมี และการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องปลอดภัย ส่วนในด้านของพื้นที่ปลูกนั้นเกษตรกรคำนึงคุณภาพของผลผลิต เพราะถ้าพื้นที่ปลูกมีความเหมาะสมเกษตรกรก็จะมีผลผลิตที่ดีเช่นกัน ส่วนด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว คือเมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต คุณภาพของผลผลิตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ราคาของผลผลิตนั้นสูง ซึ่งในแต่ละด้านนั้นเป็นประโยชน์สำหรับเกษตรกรทั้งสิ้น

การยอมรับในระดับในข้อการปฏิบัติการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้ง 7 ด้าน ด้านแหล่งน้ำ ด้านพื้นที่ปลูก ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล เมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ละด้านตามลำดับในระดับในการปฏิบัติการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี พบว่าเกษตรกรให้การยอมรับในการปฏิบัติการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีในระดับมากที่สุด เฉลี่ย 22.24 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาว์สุถักัญญ์ บรรจมาตย์ (2556,น. 117) พบว่าเกษตรกรยอมรับในเชิงปฏิบัติในประเด็น แหล่งน้ำ พื้นที่ปลูก การเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยวอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปได้ว่าเกษตรกรมีการยอมรับทั้งระดับความคิดเห็น และระดับการปฏิบัติการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งอาจจะเห็นได้ว่า เกษตรกรคำนึงถึงคุณภาพของผลผลิต ความปลอดภัยในการใช้สารเคมี ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจาก ต้นทุนการผลิตที่สูงการแข่งขันทางการตลาด คุณภาพของผลผลิต ราคาของผลผลิตที่ตกต่ำ การประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ และการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เฉลี่ยรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยที่ระดับความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ระดับความต้องการมากที่สุด

อันดับที่ 1 คือ ด้านการสนับสนุน แหล่งเงินทุน ด้านการตลาด ด้านการแปรรูป ด้านการขนส่ง ด้านเมล็ดพันธุ์ เพราะเกษตรกรในปัจจุบันไม่คิดที่จะพึ่งพาตนเอง หวังการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ โดยที่หน่วยงานต่างๆก็มักจะมีแต่โครงการช่วยเหลือทำให้เกษตรกรเมื่อมีปัญหาหรือแต่การช่วยเหลือ ไม่คิดแก้ปัญหา บางรายมีทุนน้อย และมีต้นทุนในการผลิตสูง

อันดับที่ 2 ได้แก่ด้านความรู้ เรื่องการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี การศึกษาคุณภาพการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี ด้านการชลประทาน การใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม และด้านคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ อาจจะเป็นเพราะว่าความต้องการของเกษตรกรเกิดจากต้นทุนการผลิตที่สูง และราคาของผลผลิตไม่คุ้มค่ากับที่ลงทุนไปจึงต้องการความรู้ต่างๆที่ทำให้ตนนำมาใช้ในการผลิตเพื่อที่จะลดต้นทุน

อันดับที่ 3 ได้แก่ ความต้องการด้านการส่งเสริม เกษตรกรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมด้านการลดต้นทุนการผลิตมากที่สุด รองลงมาคือ เทคโนโลยี การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้คำแนะนำต่างๆ การเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงการมีส่วนร่วม อาจจะเป็นเพราะว่าเกษตรกรเห็นความสำคัญของการส่งเสริม ต้องการข้อมูลข่าวสาร การพบปะ การสอบถาม และการติดตามเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ เพื่อปรึกษา หรือแจ้งปัญหาของตนให้เจ้าหน้าที่ทราบ

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติและการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.5.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการศึกษาพบว่า มีเพียงปัญหาด้านผลผลิตมีการปนเปื้อน ที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอื่นอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เมื่อมีการเก็บเกี่ยวผลผลิต แล้วได้จัดส่งไปยังพ่อค้า หรือโรงสีทันที ประกอบกับเกษตรกรไม่มีผู้จ้างเพื่อเก็บรักษาผลผลิต จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญด้านผลผลิตปนเปื้อนมากนักเพราะในขั้นตอนการเก็บเกี่ยว และการขนส่งในปัจจุบันนั้นสะดวกกว่าแต่ก่อนมาก และต้องการความรวดเร็ว ส่วนข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาด้านราคาผลผลิตตกต่ำ ปัญหาด้านความชื้นของผลผลิตเพราะระบายให้กับพ่อค้าเพื่อนำเงินมาใช้หนี้ บางรายมีปัญหาด้าน พื้นที่ปลูกซึ่งอยู่ใกล้กับโรงงานกลัวเรื่องผลกระทบต่อผลผลิต

2.5.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จากการศึกษาพบว่า ระดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่าค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมดยังอยู่ในระดับปานกลาง เกษตรกรมีปัญหาทางด้านปัญหาขาดการส่งเสริมด้านบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน มากที่สุด รองลงมาคือปัญหาขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ปัญหาขาดการส่งเสริมด้านการชลประทาน ปัญหาที่น้อยที่สุดจากการสัมภาษณ์ คือ ปัญหาขาดการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า เกษตรกรต้องการอยากให้ส่งเสริม

ด้านการลดต้นทุนการผลิต การจัดการด้านชลประทาน เกษตรกรบางรายมีความต้องการเครื่องทุ่นแรงด้านการเกษตร เทคโนโลยีใหม่ๆ บางรายต้องการเครื่องลดความชื้น เครื่องอบ บางรายอยากให้มีการส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิต เพื่อลดสารเคมี ปัญหาและข้อเสนอแนะดังกล่าวส่วนใหญ่อาจจะเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรต้องการที่จะลดค่าใช้จ่ายในการผลิต และเพิ่มมูลค่าของผลผลิต

2.6 การทดสอบสมมุติฐานปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

จากการศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านอายุ ประสบการณ์ในการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนแรงงานในครัวเรือน รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา พื้นที่ทำการผลิตข้าว ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แหล่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เมื่อทำการเปรียบเทียบปัจจัยแต่ละตัว กับการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในเชิงปฏิบัติ พบว่ามีเพียง 4 ปัจจัยที่มีนัยสำคัญ ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์กันที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการผลิตข้าวซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่า อายุ และประสบการณ์ในการผลิตข้าวของเกษตรกร มาก มีผลให้เกษตรกรยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และยังพบว่ามี 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติได้แก่ ปัจจัยด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่ในปัจจัยด้านประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว อำเภอบางน้ำเปรี้ยวมีทั้งหมด 3 แปลง ได้รับการอนุมัติไม่พร้อมกัน ที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดีน้อย จึงมีการยอมรับมาก เพราะได้รับการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ จากหน่วยงานและสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มาเป็นระยะเวลาานาน แต่ในกลุ่มที่มีประสบการณ์การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมาก อาจพบปัญหา และขั้นตอนการปฏิบัติซึ่งมีผลต่อการยอมรับ

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ มีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรตามการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี ในแต่ละด้าน

3.1.1 ด้านแหล่งน้ำ จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ใช้น้ำในคลองชลประทานและอยู่ในพื้นที่ของเขตชลประทาน เกษตรกรมีระดับการยอมรับในข้อความคิดเห็น และข้อปฏิบัติด้านแหล่งน้ำอยู่ในระดับมากที่สุด อีกทั้งเกษตรกรยังมีข้อเสนอแนะ ให้มีการควบคุมน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นจึงเสนอให้ มีการเลือกแหล่งน้ำใช้ และพิจารณาถึงแหล่งน้ำที่สะอาดจากสารพิษปนเปื้อน สะดวกต่อการนำมาใช้ มีการจัดการโดยการเตรียมบ่อบำบัดน้ำเพื่อบำบัด ก่อนที่จะนำมาใช้ในการผลิตข้าว และยังสามารถที่จะกักเก็บน้ำไว้ใช้ทางการเกษตรได้อย่างเพียงพอ

3.1.2 ด้านพื้นที่ปลูก จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีระดับการยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นเพื่อเป็นประโยชน์ของเกษตรกร เกษตรกรควรมีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์คุณภาพดิน ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเกษตรกร ควรรักษาคุณภาพของดิน ปรับปรุงบำรุงดินตามคำแนะนำของกรมพัฒนาที่ดิน และเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์อยู่เสมอเพื่อป้องกันการปนเปื้อน ต่างๆ

3.1.3 ด้านการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร จากผลการวิจัยพบว่า การยอมรับในข้อความคิดเห็น และในข้อระดับความเป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นจึงเสนอแนะให้เกษตรกรต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตข้าว

3.1.4 ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.13 ยังไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แต่มีความต้องการความรู้ ในระดับมากที่สุดซึ่งด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี นั้นมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ยุ่งยาก ดังนั้นเกษตรกรควรคำนึงถึง ผลที่จะได้รับทางด้านคุณภาพผลผลิต และหมั่นปฏิบัติดังนี้

- 1) การผลิตเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกตรงตามพันธุ์
- 2) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และความเสียหายของผลิตผลจากศัตรูพืช

3.1.5 ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จากผลการวิจัยพบว่า การยอมรับในข้อความคิดเห็นด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว มากกว่าด้านอื่นๆ ในด้านความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดแต่ยังปฏิบัติได้ไม่สมบูรณ์ ในบางขั้นตอนของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เช่นขั้นตอนการเก็บเกี่ยวอาจจะควบคุมได้ยากเพราะเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องใช้บริการเครื่องเก็บเกี่ยวเครื่องนวดจากผู้ให้บริการ การปนเปื้อนก็เป็นไปได้สูง การควบคุม

ความชื้นก็ทำได้ยาก เนื่องจากขาดสถานที่และอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ควรมีการจัดการดังนี้

- 1) การจัดการเพื่อให้ได้ข้าวเปลือกที่มีคุณภาพการสีที่ดี
- 2) การเก็บเกี่ยวและการนวด ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล
- 3) ความชื้นของข้าวเปลือกและการลดความชื้น

3.1.6 ด้านการขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต จากผลการวิจัยพบว่าระดับปัญหาในข้อไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด เกษตรกรเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเกษตรกรจะส่งขายในทันทีโดยมีผู้ให้บริการทางด้านขนส่ง และพ่อค้าคนกลาง รอรับ หรือจัดส่งโรงสีโดยตรง แล้วก็จะถูกกดราคาจากพ่อค้า หรือโรงสี ในด้านการปนเปื้อน ด้านความชื้นทำให้เสียเปรียบพ่อค้าและโรงสี ดังนั้นเพื่อป้องกันการเสียเปรียบและทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ เกษตรกรควรป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพของข้าวเปลือก มีการลดความชื้น มีการป้องกันการปนของข้าวต่างพันธุ์ได้

3.1.7 ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล จากผลการวิจัยพบว่า การยอมรับในข้อความคิดเห็นอยู่ในระดับการยอมรับมากที่สุด และเกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล เสนอให้มีการจัดทำรูปแบบของการบันทึกข้อมูลต่างๆ และทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นเกษตรกรจึงควรบันทึกการปฏิบัติการในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้มีการตรวจสอบได้หากข้อผิดพลาดบกพร่องขึ้น และสามารถจัดการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงให้ทันทั่วถึง

3.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิจัยระดับความเป็นปัญหาในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีพบว่า ในด้านปัญหาของเกษตรกรที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมได้แก่

3.2.1 ด้านการบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้ด้านการบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือนในระดับมากที่สุด แต่ถึงแม้จะมีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีการผลิตอยู่บ้างเพราะได้ผ่านการอบรมโครงการแปลงใหญ่ แต่ยังคงขาดการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกษตรกรอาจไม่เห็นความสำคัญด้านข้อมูล ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปใช้ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3.2.2 ด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว จากผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาในข้อไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิตอยู่ในระดับมากที่สุด หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเกษตรกรจะนำส่งขาย

ผลผลิตในทันทีเนื่องจากไม่มีที่เก็บผลผลิต ต้องการได้เงินเร็วเพื่อนำมาใช้หนี้ จึงทำให้เสียเปรียบพ่อค้าคนกลาง ด้วยเหตุนี้หากมีการส่งเสริมในด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การลดความชื้น การคัดแยกสิ่งเจือปน ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ ขายได้ราคาดีขึ้น

3.2.3 ด้านการชลประทาน และการผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม จากการวิจัยพบว่า เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ในระดับต้นๆในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทั้งนี้เนื่องจาก ด้านการชลประทาน สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร พื้นที่ทำการเกษตรเสื่อมโทรม มีการปนเปื้อน นั้นเป็นปัจจัยที่เกษตรกรควบคุมได้ยาก หากขาดการจัดการที่ดี นักส่งเสริมควรมีหน้าที่แนะนำและสร้างกระบวนการจัดการความรู้ให้แก่เกษตรกร เพื่อที่เกษตรกรจะได้ปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

3.2.4 ด้านการลดต้นทุนการผลิต เป็นข้อเสนอแนะว่านักส่งเสริมควรมีการส่งเสริมอย่างมาก เพราะผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความต้องการการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีการยอมรับในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรต้องการให้ผลผลิตมีคุณภาพ และมีการจัดการในการผลิตที่ดี ทำให้ผลผลิตมีราคาสูง ควรส่งเสริมให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม หรือการลดการใช้สารเคมีหันมาใช้สารชีวภัณฑ์ ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงบำรุงดิน การใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต

3.3 ข้อเสนอแนะนโยบาย

3.3.1 ควรมีนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวด้วยการปฏิบัติเกษตรที่ดี จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรยังไม่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังนั้นจึงควรมีนโยบายด้านการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวด้วยการปฏิบัติเกษตรที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน

3.3.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นเพื่อการผลิตข้าวคุณภาพด้วยมาตรฐาน GAP จึงควรควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการพัฒนาเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร ซึ่งจะนำไปสู่การต่อยอดและขยายผลต่อเนื่อง

3.3.3 ควรมีนโยบายส่งเสริมและจัดทำโครงการ เพื่อการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ จากผลการวิจัยพบว่า ในข้อความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทาง

การเกษตรที่ดี ด้านความรู้ และด้านการสนับสนุน ในระดับมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีนโยบาย ส่งเสริมและจัดทำโครงการ เพื่อการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ ในการผลิตข้าวตามข้อกำหนด การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเนื่องจากเกษตรกรยังขาดความรู้ และประสบการณ์ในการผลิตข้าวตาม แบบเกษตรที่ดีที่ถูกต้องและเหมาะสม

3.3.4 จากผลการวิจัยพบว่าควรมีนโยบายในการจัดทำแปลงสาธิตการผลิตข้าวตาม ระบบมาตรฐาน GAP เนื่องจากจะได้เป็นแนวทาง การเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการผลิต ข้าวตามข้อกำหนด 7 ข้อ ตามระบบมาตรฐานของการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่ง เป็นระบบการผลิตที่มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ ไปใช้ ตั้งแต่เมล็ดพันธุ์จนถึงการเก็บเกี่ยว ลดต้นทุน การผลิต ได้ข้าวคุณภาพมาตรฐาน

3.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.4.1 ควรมีการศึกษาหาแนวโน้มการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ หรือเกษตรกรดีที่เหมาะสม ได้อย่างถูกต้อง เพราะเนื่องจากการทำการ การเกษตรที่ดี หรือเกษตรกรดีที่เหมาะสม นั้น ในพืชแต่ละชนิดมีข้อกำหนดแตกต่างกันอาจทำให้นัก ส่งเสริม หรือนักวิชาการ สับสนเพราะ พืชแต่ละชนิดหลักเกณฑ์ ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีนั้น แตกต่างกัน

3.4.2 ควรมีการศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้อง องค์ความรู้ ที่มีอยู่ในชุมชน ที่เกี่ยวกับ การเกษตรที่ดี เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอด มีกระบวนการจัดการความรู้ เพราะ องค์ ความรู้ และภูมิปัญญา นั้นสามารถนำมาถ่ายทอดต่อให้คนรุ่นหลังหรือผู้ที่สนใจนำไปปฏิบัติ และ ถ่ายทอดความรู้สืบทอดไป

3.4.3 ควรศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อใช้เป็นแนวทางใน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพราะในแต่ละพื้นที่ มีความแตกต่างทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยการ ผลิต สภาพของสังคม เศรษฐกิจ สภาพของพื้นที่เพาะปลูก

3.4.4 ควรมีกระบวนการในการวิจัยที่ต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลในระยะยาว เพราะ เวลาเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงปัญหา และความสำเร็จ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าดวงษ์.(2527) *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การทำงานส่งเสริม
การเกษตรกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด.
- กรมส่งเสริมการเกษตร.(2557).*นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ปี 2557*.
กรุงเทพมหานคร : กองแผนงาน.
- _____ (2558) *คู่มือการส่งเสริมการเกษตร แบบแปลงใหญ่*. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____ (2559) *ถอดบทเรียนการส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปี 2559*.
http://www.bigfarm.doae.go.th/?page_id=41. ค้นคืน วันที่ 14 กันยายน 2562.
- _____ (2560). *ระบบส่งเสริมการเกษตร (T & V System)*. กรุงเทพมหานคร:
นิทรรศการการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
- กรมสามัญศึกษา . (2544). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่2)พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ (2544). *การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและ
ท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว กรมการข้าว.*คู่มือส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าว ด้วยการปฏิบัติเกษตรที่
ดี (GAP)*. 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ.
- เกศวิฑู ทิพยศ.(2557) *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านสื่อ
ออนไลน์กรณีศึกษา ธนาคาร ซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน) การค้นคว้าอิสระ*.
- เครือข่ายกาญจนาภิเษก (<http://kanchanapisek.or.th/kp6/BOOK3/chapter1/t3-1-12.htm#sect2>)
สำนักวิจัยและพัฒนาข้าว (www.brrd.in.th).
- จรรยา น้อยบัวทิพย์. (2540). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการฝ่าย
ปกครอง : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอตระการพืชผลจังหวัดอุบลราชธานี*. (ภาคนิพนธ์
ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
กรุงเทพฯ.

- จำลอง เงินดี.(2534).เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม , (กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- จินดา ขลิบทอง. (2545). “แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ใน เอกสารการสอนชุด วิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 1 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ดิเรก ฤกษ์หรัย. (2541). การส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- เดชวูฒิ พสุธาตระกูล.(2557). งานนิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป.วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทำนอง ลิงคาลวณิช .(2516). เกษตรทัศน์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รวมมิตรไทย.
- ธาราวathy คำหล้า. (2555). การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมของ เกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญทวี จำปา. (2548). การใช้แนวทางการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน: ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการจัดการที่ดินบนพื้นที่ลาดชันในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์.(2536). ส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักส่งเสริมและ ฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____.(2543). แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร ใน ประมวลสาระชุด วิชาการบริหารงานส่งเสริมการเกษตร (หน่วยที่ 2) นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- ปานรดา อิงชัยภูมิ (2557) ประสิทธิภาพการผลิตข้าวหอมมะลิตามมาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตร ที่ดีของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบรบือ จำกัด จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2543). “แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร” ใน เอกสารการ สอน ชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 4 (หน้า 167 – 178) นนทบุรี สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร. นานมี บุ๊คพับลิเคชั่น.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2531). การวัดทัศนคติ. กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยมหิดล.

- มาโนช เวชพันธ์.(2532) นาวาอากาศเอก เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของ ข้าราชการประจำ : ศึกษาเปรียบเทียบข้าราชการพลเรือน ทหารและตำรวจ 2532
มปท.ค้นคืน วันที่ 12 ตุลาคม 2562จาก <https://dric.nrct.go.th/Search/ShowFulltext> .
- เยาว์สุลักษณ์ บรรจมาตย์ (2556). การผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 คุณภาพดีตามระบบเกษตรที่ดี
เหมาะสมของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ธานีประศาสน์. (2545).ระเบียบวิธีการวิจัย.กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการ
พิมพ์.
- วรินทร์ ปัญญาสม (2557) การผลิตข้าวโดยใช้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับข้าว ของ
เกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร มหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศรีชล ฉายาพงษ์. (2553). ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการตำรวจ ชั้นสัญญาบัตร
และชั้นประทวนกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 2 ในสังกัดสำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและ
สังคม,คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- สังวาลย์ กันธิมา (2552) การยอมรับระบบการจัดการคุณภาพข้าวโดยวิธีการของเกษตรกรที่
เหมาะสม(GAP) ของสมาชิกกลุ่มศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชรการศึกษาค้นคว้าอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ค้นคืน วันที่ 22 ตุลาคม 2562
จาก http://www.arda.or.th/kasetinfo/rice/rice_product/rice-product.html .
- สำนักงานเกษตรอำเภอบางน้ำเปรี้ยว (2562).แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอบางน้ำเปรี้ยว
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว พ.ศ. 2561 - 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546ก). แนวทางการดำเนินการของ
สถานศึกษาเสริมประสบการณ์พัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ปีที่ 67 ฉบับที่ 21342. วันจันทร์ที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2559.
- อภิชาติ พงษ์ศรีหดุลชัย.(2558) การส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง
การส่งเสริม การเกษตรแบบแปลงใหญ่ 20 กรกฎาคม 2558 ,จังหวัดอุดรธานี.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์

เลขที่แบบสัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

**เรื่อง การยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่
ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา**

คำชี้แจง 1. แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการยอมรับการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ใน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้ จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. เลขที่แบบสัมภาษณ์มีไว้เพื่อการติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น

3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

4. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ () หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ

() 1.1 ชาย

() 1.2 หญิง

2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือนนับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษา

() 3.1 ไม่ได้รับการศึกษา

() 3.2 ประถมศึกษา

- () 3.3 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 () 3.4 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)
 () 3.5 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)
 () 3.6 ปริญญาตรี () 3.7 ปริญญาโท
 () 3.8 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
4. ประสบการณ์ในการผลิตข้าว.....ปี
 5. ประสบการณ์ในการผลิตข้าวตามแบบเกษตรกรที่ดี.....ปี

1.2 สภาพทางเศรษฐกิจ

1. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน
 2. จำนวนแรงงานในการประกอบอาชีพเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () 2.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน.....คน (รวมผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ด้วย)
 () 2.2 จำนวนแรงงานจ้าง.....คน
 3. รายได้จากการขายผลผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา.....บาท/ไร่
 4. ต้นทุนการผลิตข้าวในรอบที่ผ่านมา.....บาท/ไร่
 5. ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด.....ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด.....ไร่
 6. แหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตข้าว () น้ำฝน () น้ำชลประทาน () สระ/บ่อ
 () คลอง/แม่น้ำ/ลำธาร () บ่อน้ำบาดาล
 7. เครื่องทุ่นแรง () 7.1 ไม่มี
 () 7.2 มี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 รถไถ เครื่องพ่น/หว่าน รถเกี่ยว เครื่องสูบน้ำ
 เครื่องตัดหญ้า รถดำนา เครื่องบินโดรน
 8. ลักษณะการถือครองที่ดินในพื้นที่ปลูกข้าว
 () 8.1 ของตนเอง () 8.2 เช่า () 8.3 อื่นๆ (ระบุ).....
 9. แหล่งเงินทุน/สินเชื่อ
 () 9.1 ไม่มี
 () 9.2 มี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ธกส. สหกรณ์
 กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารอื่นๆ ฐานครอบครัว

1.3 สภาพทางสังคม

1. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
 () 1.1 ไม่เป็น

- () 1.2 เป็น โปรรระบุ ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1.2.1 กลุ่มเกษตรกร () 1.2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
- () 1.2.3 กลุ่มลูกค้า utsch. () 1.2.4 สหกรณ์การเกษตร
- () 1.2.5 กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร () 1.2.6 อื่นๆ ระบุ.....

2. ตำแหน่งทางสังคม

- () 2.1 ไม่มี
- () 2.2 มี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 2.2.1 กำนัน () 2.2.2 ผู้ใหญ่บ้าน
 - () 2.2.3 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน () 2.2.4 สมาชิก อบต.
 - () 2.2.5 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
 - () 2.2.6 อื่นๆ (โปรรระบุ).....

3. การเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และ ฐานด้านการเกษตร

(ระหว่างเดือนเมษายน 2562 – กันยายน 2562)

- () 3.1 ไม่เคยได้เข้าร่วม
- () 3.2 เคยเข้าร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 3.2.1 ประชุม จำนวน.....ครั้ง
 - () 3.2.2 ฝึกอบรม สัมมนา จำนวน.....ครั้ง
 - () 3.2.3 ฐาน จำนวน.....ครั้ง
 - รวมทั้งหมดจำนวน..... ครั้ง

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ในการผลิตข้าวตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรรทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความรู้ของท่าน

ประเด็นความรู้	ถูก	ผิด
1.ด้านแหล่งน้ำ		
1.1 น้ำที่ใช้ปลูกต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่มีการปนเปื้อนวัตถุอันตราย		
1.2 น้ำที่ไหลผ่านคอกสัตว์ โรงงาน โรงพยาบาลสามารถใช้ได้		
2.ด้านพื้นที่ปลูก	ถูก	ผิด
2.1 พื้นที่การเกษตรอยู่ใกล้ โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ได้ไม่ทำให้เกิดปัญหา		
2.2 พื้นที่ปลูกต้องไม่มีการปนเปื้อนสารพิษตกค้าง		

3.ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร	ถูก	ผิด
3.1 ใช้วัตถุดิบทรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุดิบทรายทางการเกษตรตามเพื่อนแนะนำ		
3.2 ใช้วัตถุดิบทรายตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร หรือกรมการข้าว		
4.ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต	ถูก	ผิด
4.1 ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้		
4.2 เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ต้องไม่มีพันธุ์อื่นปนเกิน 30 %		
4.3 ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว ที่มีความงอกต่ำกว่า 60% จะได้ผลผลิตที่ดี		
4.4 ตรวจสอบจุดบันทึกการเตรียมดิน		
4.5 หมั่นตรวจข้าวพันธุ์ปนในแปลงอย่างสม่ำเสมอ		
4.6 ผลผลิตที่ได้มีโรคพืช และการทำลายของแมลงไม่เกิน 50 %		
4.7 ป้องกันกำจัดศัตรูข้าวตามคำแนะนำของกรมการข้าว กรมวิชาการเกษตร		
4.8 จดบันทึกแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต ต่างๆ		
4.9 เมื่อพบพันธุ์ปนในระยะข้าวแตกกอ ระยะ โน้มรวง ควรเผาทำลายทันที		
5.ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	ถูก	ผิด
5.1 รวงข้าวมีอายุ 25-35 วันหลังข้าวออกดอกรวงข้าวอยู่ระยะพลับพลึงข้าวต้องสุก เหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของรวง		
5.2 การเก็บเกี่ยว การตรวจสอบผลผลิตไม่ควรต้องจดบันทึก		
5.3 ระบายน้ำออกจากแปลงก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน		
5.4 ควรใช้รถเกี่ยวที่พึ่งเกี่ยวข้าวจากแปลงอื่นมา เพื่อจะได้ข้าวปนที่มีน้ำหนัคดี		
5.5 การลดความชื้นด้วยการอบ อุณหภูมิ ที่ใช้อบควรเกิน 50 องศา		
6.ด้านการขนย้ายการเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต		
6.1 อุปกรณ์ ภาชนะในการขนย้าย ปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายได้		
6.2 การเก็บรักษาผลผลิต รวมไปถึงสถานที่เก็บวัตถุดิบ		
6.3 ใช้ภาชนะที่บรรทุกดิน มูลสัตว์ มาบรรทุกข้าว เพื่อความเป็นธรรมชาติ		
7.ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล		
7.1 บันทึกข้อมูลเฉพาะในตอนที่สำคัญต่อการผลิต เท่านั้น		
7.2 ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษา และขนย้ายต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจสอบที่มาได้		

2.2 แหล่งที่ได้รับความรู้

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความรู้ที่ได้รับ จากแหล่งความรู้ที่ท่านได้รับ

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
บุคคล					
1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					
2. เจ้าหน้าที่กรมการข้าวและเจ้าหน้าที่ อื่นๆ					
3. เจ้าหน้าที่ อบต./เทศบาล					
4. ผู้นำท้องถิ่น					
5. ญาติ พี่น้อง เพื่อนเกษตรกร					
6. อาสาสมัครเกษตร					
กลุ่ม					
1. การประชุม					
2. การฝึกอบรม					
3. การสัมมนา					
4. การดูงาน					
5. การสาธิต					
สื่อมวลชน					
1. หนังสือ					
2. วารสาร					
3. หนังสือพิมพ์					
4. วิทยุกระจายเสียง/วิทยุชุมชน/เสียง ตามสาย					
5. โทรทัศน์					
6. นิตรรศการ					

แหล่งความรู้	ระดับความรู้ที่ได้รับ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
สื่อออนไลน์					
1. Website (เว็บไซต์)					
2. Facebook (เฟสบุ๊ก)					
3. Line (ไลน์)					
4. Youtube (ยูทูป)					

ตอนที่ 3 การยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามระดับการยอมรับของท่านที่มีต่อวิธีการเหล่านี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรที่ดี	ระดับการยอมรับในเชิงความคิดเห็น					การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1. แหล่งน้ำ							
1.1 แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกมาจากแหล่งน้ำที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน							
1.2 แหล่งน้ำที่ใช้ปลูกไม่ไหลผ่านแหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์							
2. พื้นที่ปลูก							
2.1 พื้นที่ปลูกไม่มีการตกค้างของวัตถุอันตรายที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือตกค้างในข้าว							
2.2 มีการเก็บตัวอย่าง วิเคราะห์คุณภาพดิน							

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรดีที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับในเชิงความคิดเห็น					การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
2. พื้นที่ปลูก (ต่อ)							
2.3 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ใกล้แหล่งทิ้งขยะ โรงงาน โรงพยาบาล หรือคอกปศุสัตว์							
3. การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร							
3.1 ใช้วัตถุอันตรายตามคำแนะนำของกรมการข้าว							
3.2 ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตราย							
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต							
4.1 เมล็ดพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้							
4.2 มีการจัดการการปลูกดูแลเพื่อลดข้าวเรื้อและพันธุ์ปน							
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว							
5.1 เก็บเกี่ยวข้าวในระยะเวลาที่เหมาะสม รวงอยู่ในระยะปลับปลิง สุกเหลืองไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ส่วนของรวง							
5.2 ตรวจสอบบันทึกการเก็บเกี่ยว/การนวด							
5.3 เก็บเกี่ยวเมื่อรวงข้าวมีอายุประมาณ 23-25 วันหลังจากต้นข้าวร้อยละ 80 ในแปลงนาออกดอก							
5.4 ระบายน้ำออกจากแปลงนาก่อนเก็บเกี่ยว 7-10 วัน							

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรดีที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับในเชิงความคิดเห็น					การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
5.5 อุปกรณ์การเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผลผลิต							
5.6 การเก็บเกี่ยวต้องรักษาความสะอาด ถังการปนเปื้อน							
5.7 การลดความชื้นมีการป้องกันไม่ให้เมล็ดแตกหัก							
5.8 ความชื้นข้าวเปลือกสำหรับซื้อขายไม่เกิน 15 % ความชื้นสำหรับเก็บรักษาไม่เกิน 14 %							
6. การขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต							
6.1 อุปกรณ์ภาชนะในการเก็บรักษามีความสะอาดไม่ปนเปื้อนข้าวพันธุ์อื่น							
6.2 สถานที่เก็บรักษา รวบรวมถูกลักษณะสะอาด ป้องกันการปนเปื้อน							
6.3 กรณีผลิตข้าวหลายพันธุ์ต้องมีการจัดการเพื่อป้องกันพันธุ์ปน							
7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล							
7.1 ต้องบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ และการจัดการการผลิตในทุกขั้นตอน							

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการผลิตข้าวตามแบบเกษตรดีที่เหมาะสม	ระดับการยอมรับในเชิงความคิดเห็น					การยอมรับในเชิงปฏิบัติ	
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
7. การบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล (ต่อ)							
7.2 ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้ายต้องมีการระบุข้อมูลให้สามารถตรวจที่มาของผลผลิตได้							
7.2 จัดส่งเมล็ดข้าวสาลีให้ศูนย์ฯ ภายใน 24 ชม.							

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

ความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
ด้านความรู้					
1. ความรู้เรื่องการผลิตข้าวแบบ					
2. การดูงานเรื่องการผลิตข้าวแบบ					
3. ความรู้ด้านการชลประทานและ					
4. ความรู้ด้านการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง					
5. ความรู้ด้านเมล็ดพันธุ์และคุณภาพ					
ด้านการสนับสนุน					
1. แหล่งทุน					

ความต้องการการส่งเสริมการผลิต ข้าวแบบเกษตรที่ดี	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด
ด้านการสนับสนุน (ต่อ)					
2. การตลาด					
3. การแปรรูปผลผลิต					
4. ด้านการขนส่ง					
5. เมล็ดพันธุ์					
ด้านการส่งเสริม					
1. การเชื่อมโยงจากเจ้าหน้าที่					
2. การรณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การผลิตข้าวแบบเกษตรดีที่เหมาะสม					
3. การให้คำปรึกษาแนะนำด้าน					
4. การส่งเสริมด้านนวัตกรรมและ					
5. การส่งเสริมด้านการลดต้นทุนการ					
6. การส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอน					

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 5 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

5.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

5.1.1 ระดับความเป็นปัญหาด้านการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ปัญหาด้านการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. แหล่งน้ำมีความปนเปื้อนสารเคมีตกค้าง					
2. แหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร					
3. ขาดแคลนพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง					
4. ไม่มีความรู้ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้องเหมาะสม					
5. ขาดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ					
6. ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีในการผลิต					
7. ผลผลิตมีการปนเปื้อน					
8. ไม่มีพื้นที่เก็บผลผลิต					
9. ผลผลิตราคาตกต่ำ					
10. การคมนาคมและขนส่งสินค้าไม่สะดวก					
11. ไม่มีความรู้ในการบันทึกข้อมูลและบัญชี					
12. โรค แมลง ศัตรูข้าว ระบาด					

5.1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

ด้านแหล่งน้ำ

.....

.....

ด้านพื้นที่ปลูก

.....

.....

ด้านการใช้วัตถุดิบทรายทางการเกษตร

.....

.....

ด้านการจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิต

.....

.....

ด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

.....

.....

ด้านการขนย้าย การเก็บรักษาและการรวบรวมผลผลิต

.....

.....

ด้านการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูล

.....

.....

ด้านอื่นๆ

.....

.....

5.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรดีที่เหมาะสม

5.2.1 ระดับความเป็นปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามความคิดเห็นของท่าน

ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
1. ขาดการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม					
2. ขาดการส่งเสริมด้านการชลประทาน					
3. ขาดการส่งเสริมด้านการปรับปรุงบำรุงดิน					

ปัญหาด้านการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี	ระดับความเป็นปัญหา				
	น้อย ที่สุด (1)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	มาก (4)	มาก ที่สุด (5)
4. ขาดความรู้จากเจ้าหน้าที่ในการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง					
5. ขาดการส่งเสริมด้านเมล็ดพันธุ์					
6. ขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีในการผลิต					
7. ขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว					
8. ขาดการส่งเสริมด้านบันทึกข้อมูลและบัญชีครัวเรือน					
9. ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้นวัตกรรมใหม่ๆ					
10. ขาดการติดตามประเมินผล					
11. ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง					
12. ขาดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ					

5.2.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตข้าวแบบเกษตรที่ดี

1. ด้านการให้ความรู้

.....

2. ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

.....

3. ด้านอื่นๆ

.....

*****ขอขอบพระคุณท่านเกษตรกรที่ให้ความร่วมมือ*****

นายอภิภู พัฒนยินดี

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายอภิภู พัฒนยินดี
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 14 ตุลาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีการศึกษา 2541
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

